

revista 36 ^{5·IX} 1975 economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

**campania agricolă:
răspunderi și măsuri**

GALAȚI

PE coordonatele socialiste ale dezvoltării economiei românești în care fiecare județ se înscrie cu aportul propriu, specific, Galațiul deține un palmares bogat în „contribuții-record”: pe aceste locuri funcționează cel mai mare combinat siderurgic din țară; Șantierul naval din Galați se situează pe primul loc în ierarhia șantierelor navale românești, iar Portul Galați se situează în fruntea porturilor fluviale ale țării, oferind acces și vaselor maritime. Județul participă la producția industrială a țării cu peste 94% la tablă mijlocie și groasă, cu 51% la laminate finite pline, cu 42% la oțel, cu 34,5% la nave.

Fără îndoială, realizările prezentului sînt rodul efortului investițional al statului nostru și al muncii intense și continue depuse de locuitorii acestor meleaguri. Statisticile anului 1960 relevau faptul că producția metalurgiei feroase, a construcției de mașini și prelucrarea metalelor reușise să acopere — încă de pe atunci — circa 50% din totalul producției globale industriale a județului. După numai alți zece ani metalurgia acoperea — singură — peste jumătate din producția industrială județeană, tendință care s-a accentuat în continuare. Desigur, în această direcție o contribuție substanțială a adus-o construirea combinatului siderurgic, pentru a cărui realizare au fost alocate fonduri de investiții care au

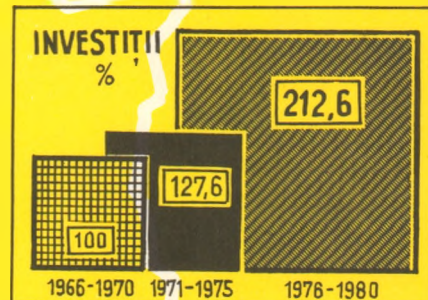
reprezentat circa 70% din volumul total destinat siderurgiei în perioada 1966—1970.

Șantierul naval a cunoscut — în anii noștri — un adevărat proces „de creștere” pe o complexitate de planuri. Dacă în întreaga perioadă a României burghezo-moșierești aici au fost construite 126 de vase mici, numai în primul 20 de ani de construcție socialistă de aici au fost lansate la apă peste 500 de vase.

Chiar dacă adăugăm întreprinderea „Laminorul” — al cărei proces de producție este în întregime mecanizat și automatizat — precum și întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri, întreprinderea „11 Iunie”, tot din municipiul Galați tabloul dezvoltării industriale a județului ar fi incomplet. El trebuie întregit cu efortul însemnat al colectivelor de oameni ai muncii de la Fabrica de conserve și întreprinderea de reparații auto din municipiul Tecuci, din unitățile economice din Berești, Tîrgu-Bujor ș.a. Totodată, nu trebuie omis faptul că în industria județului un loc însemnat îl ocupă industria ușoară și alimentară.

Și în cincinalul 1976—1980, accentul principal se va pune pe dezvoltarea industriei, producția în acest sector urmînd să crească de 15 ori față de 1965. Importantele fonduri de investiții alocate pentru această perioadă, vor permite construirea în cincinalul 1976—1980 a încă 250 noi capacități de producție, care vor întări în special rolul metalurgiei feroase și al construcției de mașini în producția industrială a județului.

Agricultura gălățeană aduce de asemenea un aport important în producția agricolă a țării. Contribuția este de circa 7% la grîu și porumb, 7,3% la viticultură etc. Utilizarea intensivă a suprafețelor agricole alături de valorificarea altor terenuri (a crescut suprafața îndiguită în 1975 cu 11 988 hectare față de 1970) a permis o dinamică ascendentă a producției agricole, urmînd ca pînă în 1980 aceasta să crească cu circa 148% față de 1965. Folosirea tehni-

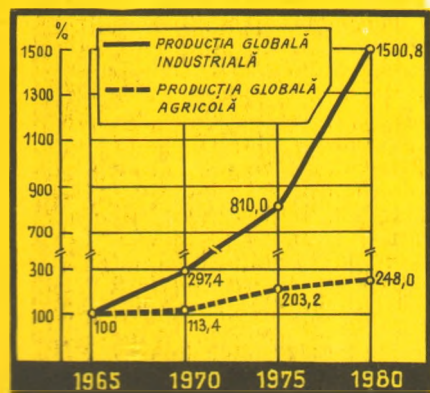

cilor agricole moderne, îngrășămintele, dotarea unităților de specialitate cu un parc însemnat de mașini agricole (în medie în 1975 revine pe un tractor fizic o suprafață arabilă de 74 hectare), hărnicia oamenilor au făcut ca în numeroși ani producțiile medii la hectar înregistrate să fie superioare mediei pe țară.

Una din principalele ramuri ale agriculturii județului o reprezintă viticultura nu numai prin suprafața apreciabilă pe care o deține, dar și prin producția la hectar și calitatea vinurilor. Alături de aceasta, un accent deosebit se pune în prezent și se va pune și în continuare pe creșterea animalelor, care încă de la începutul cincinalului actual depășea 30% în producția globală agricolă.

Întreaga dezvoltare economică a avut și va avea și în viitor directe implicații favorabile în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, în creșterea ponderii celor ocupați în industrie, în sporirea veniturilor populației. Centru cultural cu tradiții, Galațiul a cunoscut o remarcabilă dezvoltare a învățămîntului, artel etc. Odată cu înființarea în 1951 a unui institut politehnic cu profil unic în țară (construcții navale, piscicultură, stuficultură), precum și prin crearea în 1959 a Institutului pedagogic de 3 ani, Galațiul a devenit și centru universitar. În județ au fost înființate de asemenea numeroase așezăminte de cultură, muzee, teatre etc.

Galațiul aduce prin împlinirile prezentului și dimensiunea perspectivei o contribuție de seamă — alături de celelalte județe ale țării — la făurirea viitorului comunist al țării.

CONDIȚII TEHNICO-ORGANIZATORICE PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI

AȘA CUM s-a anunțat, *Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit în ședința din 26 august a.c. o serie de măsuri în scopul desfășurării în continuare în bune condiții a lucrărilor agricole. În continuarea aceluiași preocupări, în ziua de 1 septembrie, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat măsurile care se impun a fi luate în spiritul hotărârii Comitetului Politic Executiv în vederea asigurării bunei organizări a întregii activități de producție în agricultură, pentru strângerea și depozitarea întregii recolte, la timp și fără pierderi, realizarea integrală a planului de livrări la fondul de stat, pentru desfășurarea în condiții optime a campaniei de toamnă. Măsurile adoptate, de natură organizatorică, sint menite să întărească răspunderea tuturor celor ce lucrează în agricul-*

tură privind buna organizare a muncii, utilizarea deplină a forței de muncă, a tuturor mașinilor pentru efectuarea la timp și de calitate a lucrărilor agricole.

Sarcinile stabilite de conducerea partidului sint în concordanță cu sarcinile mobilizatoare ce revin agriculturii în acest an, în această perioadă, cu volumul de lucrări ce trebuie executate în următoarele săptămâni; sarcinile stabilite sint în curs de îndeplinire în fiecare județ, în fiecare unitate agricolă. În articolul de față sint prezentate — în spiritul măsurilor adoptate recent — câteva condiții și direcții de acțiune privind mobilizarea amplă a tuturor forțelor, organizarea temeinică a muncii, eșalonarea executării lucrărilor în vederea obținerii unor recolte tot mai mari.

ACTIVITATEA pe ogoare în aceste zile este deosebit de intensă. Practic, agricultura se găsește în perioada în care s-a declanșat campania de recoltare, în care se hotărăște încă recolta din acest an și recolta de grâu a anului 1976 și — se poate spune — în perioada în care se pun bazele producției cerealiere din cincinalul 1976—1980. Este deci o perioadă de activitate intensă, de bilanț și de organizare, în vederea realizării sarcinilor viitorului cincinal.

Agricultura noastră dispune de condiții tehnico-materiale corespunzătoare pentru a asigura executarea la un înalt nivel calitativ a tuturor lucrărilor, pentru a întreprinde acțiuni energice ca în această toamnă să se încheie campania agricolă în timp optim, fără pierderi de recoltă.

Utilajele și mașinile agricole, în număr tot mai mare și mai perfecționate, cantitățile de îngrășăminte chimice și pesticide mai mari creează condiții pentru ca sarcinile trasate unităților agricole socialiste de către conducerea partidului, atât la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c., la ședința Comitetului Politic Executiv, precum și la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., să se îndeplinească în condiții bune.

S-a subliniat în repetate rânduri că agricultura noastră trebuie să obțină an de an o producție constantă de cereale, de circa 20 mil. tone, în măsură să asigure realizarea obiectivului trasat de Congresul al XI-lea al P.C.R. de a se ajunge la o tonă de cereale pe cap de locuitor. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv trebuie să se întreprindă astfel de măsuri agrofitehnice și organizatorice încât producția medie la hectar să depășească 3 000 kg., ceea ce este pe deplin realizabil în condiții normale. De aceea, sarcina pusă în fața oamenilor muncii din agricultură, a specialiștilor, de a spori substanțial producția de cereale, are un caracter realist. Aceasta oglindește posibilitățile mari de care dispune agricultura noastră și ia în considerare rezultatele bune obținute în ultimii ani de un număr din ce în ce mai mare de unități agricole socialiste. Tocmai de aceea, prin grija organelor și organizațiilor de partid, a direcțiilor generale agricole și a specialiștilor, experiența înaintată a unităților fruntașe trebuie larg generalizată, pentru ca obiectivele stabilite agriculturii să se realizeze încă din primul an al cincinalului următor.

Măsurile tehnico-organizatorice care tre-

buie întreprinse pentru asigurarea creșterii producției de cereale, și în special a celei de grâu, au rolul hotărâtor în această perioadă. De aceea, în continuare, ne vom referi la câteva acțiuni mai importante ce urmează a fi întreprinse pentru pregătirea producției anului următor, pentru strângerea rapidă și fără pierderi a întregii recolte.

Viitoarea recoltă se pregătește acum, temeinic

VOLUMUL cel mai mare de lucrări în această perioadă este dat de pregătirea terenului pentru însămînțările de toamnă. Buna organizare, ordinea și disciplina sint pirghii hotărâtoare pentru executarea tuturor acestor lucrări la timp și în condiții de calitate superioare; de modul cum sint executate aceste lucrări acum depinde obținerea de recolte mari, pe toate suprafețele, în toate unitățile.

În programul culturii grului, elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, program care a fost adaptat condițiilor specifice din fiecare zonă agricolă cu prilejul recentelor consfătuiri județene, sint prevăzute toate elementele de tehnologie ce urmează a se aplica, de respectarea cărora depinde obținerea rezultatelor preconizate. Astfel, o problemă de cea mai mare importanță o reprezintă **stabilirea structurii optime o soiurilor de grâu pe fiecare unitate agricolă**. Stațiunile agricole de cercetare, oficiile de agrochimie și pedologie și inspectoratele pentru controlul calității semințelor vor stabili zonele și microzonele de favorabilitate pentru fiecare soi, asigurând pentru fiecare unitate 3 soiuri, cu perioadă de vegetație și cerințe biologice diferite.

Totodată, în perioada care a mai rămas pînă la semănat **este necesar să se intensifice acțiunea de condiționare și analizare a semințelor**, astfel ca toți specialiștii din unitățile de producție să cunoască din timp calitatea semințelor pe care le vor semăna.

Creșterea producției de grâu este hotărârită în mare măsură de amplasarea acestei culturi. Această cerință trebuie să aibă în vedere **posibilitatea stabilirii obligatorii a unei rotații pe o perioadă de 3—4 ani**, lucru pe deplin realizabil, care a fost luat în considerare în programul culturii grului. De asemenea, specialiștii din fiecare unitate agricolă vor trebui să acorde o atenție deosebită stabilirii normei de sâmin-

ță la hectar. (Norma trebuie să constituie rezultatul unui calcul pe care și-l face fiecare inginer șef sau șef de fermă, pornind de la producția urmărită, posibilitățile de fertilizare, gradul de aprovizionare cu apă a solului, epoca de însămînțare, planta premergătoare, desimea optimă corespunzătoare fiecărui soi în parte, capacitatea de înfrățire a soiului cultivat).

Una din verigile importante care contribuie la sporirea producției de grâu și orz o constituie **folosirea rațională a îngrășămintelor**. Acțiunea de fertilizare, sub aspectul respectării raportului optim între azot și fosfor, are o deosebită importanță; exagerarea în aplicarea unor doze unilaterale de azot fără a se asigura îngrășămintele cu fosfor duce la scăderea producției, atât cantitativ cât și calitativ. De aceea, în folosirea lor, inginerii șefi și șefii de fermă trebuie să respecte raportul optim între azot și fosfor, așa cum este el indicat în analizele agrotehnice.

O atenție deosebită trebuie să se acorde administrării uniforme a îngrășămintelor, prin reglarea corectă a mașinilor, prin jalonarea parcelor pe care se aplică îngrășămintele, prin instruirea și permanentizarea tractoriștilor la această acțiune, prin supravegherea permanentă a lucrării de către inginerii șefi și șefii de ferme și, în general, prin organizarea exemplară a acestei acțiuni. Pentru asigurarea uniformității se vor folosi toate semănătoarele SU-29 casate și numai în lipsa acestora se vor folosi mașinile de împrăștiat îngrășămintele (MIC) bine reglate, cu jalonare permanentă. Această lucrare va fi organizată și executată cu toate mașinile grupate, sub directa supraveghere a specialiștilor din unități. În acest scop, trebuie să se folosească mai mult decît pînă acum aviația utilitară, organizîndu-se la fel formațiuni speciale de lucru (pentru încărcarea rapidă a avioanelor, pentru semnalizarea și jalonarea direcției de administrare a îngrășămintelor).

Pe măsură ce agricultura primește an de an cantități tot mai mari de îngrășămintele, aplicarea acestora în mod științific capătă o semnificație deosebită. De aceea este necesar ca, în fiecare unitate, chiar din această toamnă să se pună la punct evidența precisă a fiecărei sole privind succesiunea culturilor, nivelul de fertilizare, producțiile obținute și cele planificate, starea culturală a terenului etc., iar pe baza acestor elemente și a programelor anuale de fertilizare să se stabilească dozele de îngrășămintele și proporția optimă dintre azot și fosfor.

Îmbunătățirea fertilizării solului cu îngrășăminte chimice nu trebuie să ducă la neglijarea utilizării altui factor foarte important și anume folosirea îngrășămintelor organice și în primul rând a gunoiiului de grajd, îndeosebi pe solurile cu o fertilitate naturală scăzută. Trebuie să se înțeleagă de către toți specialiștii că și în cazul când vom dispune de cantități mari de îngrășăminte chimice, acestea nu vor putea înlocui în totalitate și din toate punctele de vedere gunoiiul de grajd. El constituie și va constitui o rezervă substanțială de elemente nutritive și materie organică ce trebuie folosită de fiecare unitate agricolă la culturile și pe solurile care impun administrarea lui cu prioritate.

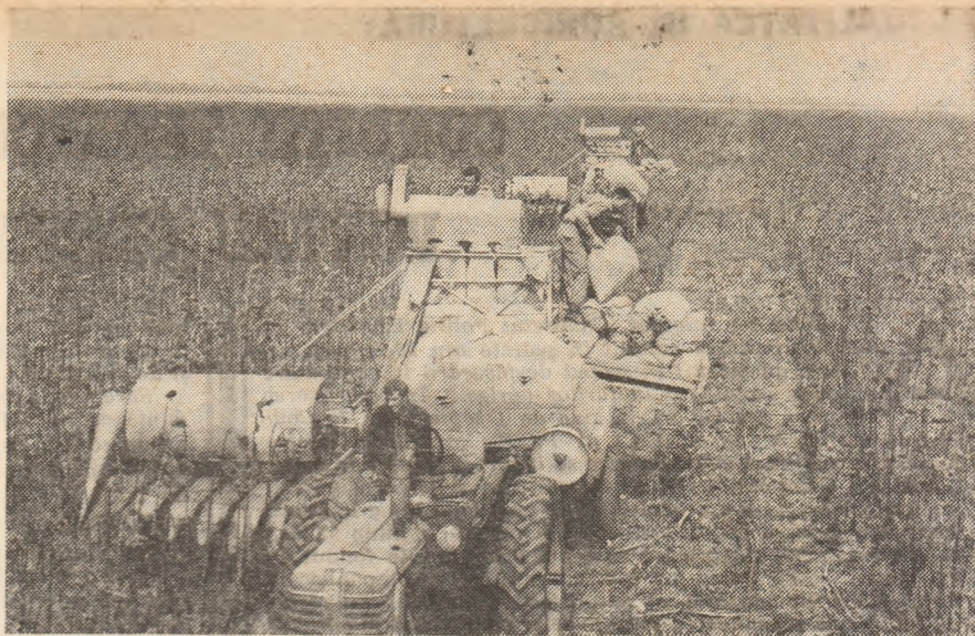
În legătură cu folosirea îngrășămintelor chimice, organice și a amendamentelor, toți specialiștii, începând de la județ și pînă la fermă, trebuie să întreprindă măsuri pentru a îndeplini integral programul de fertilizare și amendare transmis de minister.

Obiectivele principale ce trebuie avute în vedere de către toți factorii care iau parte la executarea lucrărilor solului sînt, în mod sintetic, următoarele: reținerea apei în sol; realizarea unei arături fără bulgări și ușor de prelucrat; executarea unei arături cît mai uniforme ca adîncime, lățimea brazdei, perfect nivelate și corect închise; alternarea adîncimii și a modului de lucrare a solului de la un an la altul; pregătirea unui pat germinativ corespunzător; începerea lucrărilor de pregătire a patului germinativ încă de la eliberarea terenului de resturile culturii premergătoare.

O altă verigă de mare importanță în tehnologia culturii griului o reprezintă și semănatul. Prin programele adoptate la consfăturile județene, precum și din indicațiile Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare semănatul în această toamnă trebuie să înceapă în partea de nord a țării la 15 septembrie, iar în sud la 20 septembrie, astfel ca pînă la 30 septembrie să se realizeze cel puțin 50% din întreaga suprafață (cel mai tîrziu pînă la 15 octombrie trebuie să se încheie în toate unitățile agricole). Indicația dată și în alți ani de a amîna cu cîteva zile semănatul, în cazul unei toamne secetoase, rămîne valabilă și în acest an. Inginerii șefi și șefii de fermă au obligația să urmărească direct în cîmp calitatea acestei lucrări, atît în ce privește adîncimea cît și uniformitatea semănatului, acestea fiind elementele care influențează în mod hotărîtor următoarea recoltă.

Recolta — repede în hambare, fără pierderi

ODATĂ cu pregătirea exemplară a condițiilor pentru realizarea unor recolte cît mai mari de grîu în primul an al viitorului cîncinal, lucrătorii din agricultură, fără excepție, trebuie să se mobilizeze la recoltarea culturilor de toamnă. În acest scop, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 26 august a.c., a făcut o analiză cuprinzătoare a problemelor referitoare la întărirea activității desfășurate în agricultură și a pus în fața organelor și organizațiilor de partid, a organelor agricole și a conducătorilor de unități sarcina de a asigura — printr-o bună organizare a muncii, printr-o intensă activitate politică — participarea la mun-

cile agricole a tuturor cetățenilor de la sate. Totodată, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a examinat măsurile ce se impun pentru întărirea răspunderii colective în executarea la timp și de calitate a tuturor lucrărilor de recoltare a florii-soarelui, a sfelei de zahăr, a porumbului, cartofului, furajelor, legumelor, strugurilor și fructelor. Acționînd în spiritul acestor măsuri, toți lucrătorii din agricultură, începînd cu specialiștii din minister și pînă la ultimul șef de fermă sau cooperativ, trebuie să se considere mobilizați pentru a încheia campania de recoltări în cele mai bune condiții, pentru realizarea exemplară a sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid.

Cuvîntul de ordine, în aceste zile, trebuie să fie: totul pentru stringerea fără pierderi a recoltei, pentru achitarea tuturor obligațiilor față de stat, pentru pregătirea exemplară a condițiilor privind realizarea unor producții record în primul an al viitorului cîncinal.

O atenție deosebită trebuie să se acorde folosirii la maximum a capacității mașinilor și utilajelor de recoltat prin organizarea muncii în schimburi prelunge. Pentru aceasta, începînd de la minister și pînă la ultima unitate agricolă, s-au elaborat programe pe fiecare cultură, care vor fi urmărite în permanență atît de specialiștii din centrala ministerului cît și de cei de la direcțiile agricole județene și din unitățile agricole de producție.

În organizarea muncii la nivelul unităților trebuie să se aibă în vedere și recoltarea culturilor de toamnă în condiții de timp nefavorabil, pentru care se vor lua măsuri de mobilizare maximă a forțelor mecanice și a tuturor brațelor de muncă existente în comună. Trebuie să se urmărească ca în unități să se organizeze recoltatul mecanic cu toate mijloacele din dotarea S.M.A. și numai pentru diferența de suprafață să se programeze recoltatul manual. Conducerea S.M.A. și I.A.S., specialiștii din C.A.P. sînt obligați să verifice permanent reglarea corectă a tuturor mașinilor, pentru a asigura o recoltare fără pierderi. Munca trebuie astfel organizată încît producția ce se recoltează să se transporte în aceeași zi la locurile de depozitare sau la bazele de recepție.

Pentru a urmări modul în care se realizează recoltarea se vor stabili programe zilnice (suprafață, tone, număr de oameni)

pentru recoltarea mecanică și manuală, pe fiecare unitate, consiliu intercooperatist și județ; în fiecare seară, se va analiza modul cum se realizează programul și se vor stabili măsurile de luat în continuare.

În acest an, culturile furajere au asigurat cantități sporite de masă verde și fînuri pe unitatea de suprafață, ceea ce a făcut ca unitățile să realizeze importante stocuri de semisiloz și fîn.

De asemenea, au fost realizate suprafețe mari de porumb pentru siloz, în cultură dublă, care, datorită condițiilor climatice, se dezvoltă normal. Ținînd seama însă de greutatea ivite în asigurarea concentrateelor, se impun măsuri deosebite pentru stringerea unor cantități cît mai mari de furaje fibroase folosind toate sursele existente.

O sursă importantă de furaje o constituie frunzele și coletele de sfeclă de zahăr, care trebuie strînse în totalitate și folosite direct în furajare sau insilozate în amestec. De asemenea, se va recolta întreaga cantitate de masă verde din lucerniere, trifoiști și fînețele de luncă și se va conserva sub formă de semisiloz. Se vor lua măsuri ca toate unitățile să stringă și să-și asigure diferența de furaje de volum, pînă la acoperirea integrală a necesarului.

Indicațiile și sarcinile trasate agriculturii în ședința recentă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., precum și măsurile tehnico-organizatorice stabilite de minister și organele agricole județene trebuie să constituie preocuparea numărul unu a tuturor specialiștilor din unități în această campanie, garantînd astfel cel puțin realizarea producțiilor prevăzute prin plan. Pe măsura recoltării culturilor de toamnă și încheierii însămînțărilor, în fiecare unitate se vor lua măsuri pentru mobilizarea tuturor forțelor manuale și mecanice la eliberarea terenului și executarea ogoarelor de toamnă pînă, cel tîrziu, la 15 noiembrie. Numai în felul acesta încheierea campaniei de recoltare și pregătirea recoltei de cereale a anului 1976 pot fi considerate încheiate în mod corespunzător.

ing. Teodor CHEȚAN
director adjunct în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

OPTIMIZAREA PROCESULUI REPRODUȚIEI LĂRGITE ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

APRECIIND locul și marea importanță a agriculturii în cadrul procesului reproducției socialiste lărgite în etapa actuală, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „...fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră“.)

În aprecierea locului și rolului reproducției lărgite din agricultură pentru dezvoltarea economiei socialiste, trebuie să pornim nu numai de la anumite ponderi sau ritmuri medii ale creșterii producției, ci în primul rând de la funcțiile complexe pe care le îndeplinește această ramură în creșterea economică a țării noastre.

Capacitatea agriculturii noastre socialiste de a se dezvolta în pas cu cerințele legilor reproducției lărgite, sa-

tisfăcând astfel tot mai deplin nevoile de produse agricole pe locuitor este dovedită de faptul că în ultimii 25 de ani (1951—1975) ritmul producției globale agricole, ritm mult superior creșterii producției agricole pe plan mondial, a devansat simțitor ritmul creșterii populației. Acest fapt a permis îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației cu produse agroalimentare, precum și asigurarea unor cantități importante pentru export.

La realizarea reproducției socialiste în agricultură o contribuție importantă au adus-o cooperativele agricole de producție, care dețin locul principal în producția agricolă a țării. Ele cuprind 3 455 000 de familii de țărani cu peste 10 000 mii de persoane și dispun de 60,5 la sută din suprafața agricolă a țării, de 74,6 la sută din cea arabilă, de 79,1 la sută din cea viticolă și de 62,1 la sută din cea pomicolă. Un loc important îl

ocupă cooperativele agricole și în producția agricolă animală. Ele dețin circa 40 la sută din numărul bovinelor, peste 25 la sută din totalul porcinelor, peste 37 la sută din efectivul de ovine etc. Fondurile fixe existente în cooperative reprezintă 35,8 la sută din totalul fondurilor fixe din agricultură, iar împreună cu cele ale stațiilor de mecanizare a agriculturii ponderea se ridică la 56,8 la sută.

Aceste date arată că de nivelul la care se realizează producția în cooperativele agricole depinde în mare măsură nivelul producției pe întreaga ramură, creșterea producției agricole în ritmul și proporțiile stabilite prin plan, contribuția agriculturii la dezvoltarea complexă și echilibrată a economiei naționale. De aici rezultă însemnătatea majoră pe care o capătă problemele reproducției lărgite în cooperativele agricole.

Coerența intereselor generale ale statului cu cele ale cooperativei și ale membrilor

PORNIND de la particularitățile generale ale acumulării și reproducției socialiste lărgite în agricultură, în analiza fenomenelor trebuie să ținem cont de ceea ce este caracteristic unui sector sau altuia, de particularitățile specifice. Este necesar să avem în vedere existența în agricultura țării noastre a celor două forme de proprietate socialistă care au impus două forme corespunzătoare de organizare a producției: a întreprinderilor agricole de stat și a cooperativele agricole de producție.

În cooperativele agricole de producție, dată fiind proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producție, ca și a întregii producții realizate prin munca în comun a țăranilor cooperatori, acei care decid asupra tuturor problemelor economice și organizatorice ale unității, inclusiv asupra fondului de dezvoltare economică și socială ce se va aloca pentru reluarea producției pe o scară lărgită, sînt membrii cooperativei agricole respective întruniți în adunarea generală — forul suprem de conducere. Deci ritmul reproducției în cooperativele agricole ce se realizează tot pe baza planului național unic depinde în bună măsură de hotărârile adoptate de adunarea generală.

Fundamentarea economică a repartii producției nete în fond de dezvoltare și fond de consum este obiectiv determinată de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și a productivității muncii realizate într-o anumită etapă în sectorul cooperatist al agriculturii. Stabilirea acestor două fonduri, în proporții de care depind prezentul și viitorul fiecărei C.A.P. nu este numai o simplă operație de calcul economic, ci are, în esență, un pronunțat caracter politic.

Condiția de bază a determinării unei corelații optime între fondul de dezvoltare și fondul de consum constă în stabilirea unei metodologii corespunzătoare care să reflecte pe deplin conținutul, funcțiile și sursele lor constitutive. Prin actualul statut al cooperativei agricole de producție, adoptat de Congresul al II-lea al C.A.P. (din anul 1972) s-au adus precizări importante în legătură cu repartii producției nete. Punîndu-se capăt vechilor practici de formare a celor două fonduri, s-a fixat numai limita inferioară (18 la sută) a părții din producția netă (venitul global) destinat fondului de dezvoltare.

În acest fel s-a legalizat plafonul minim de la care trebuie să se pornească în optimizarea corelației dintre fondul de dezvoltare și cel de consum pe baza criteriului economic.

Criteriul economic care, după cum demonstrează practica, trebuie să stea la baza determinării proporției optime între fondul de dezvoltare și fondul de consum trebuie să răspundă unei cerințe duble: pe de o parte, prin mijlocirea acestuia să se poată aprecia puterea economică a cooperativei agricole, iar pe de altă parte, să se evidențieze nivelul maxim al producției nete — baza materială a creșterii ritmului reproducției. De aceea, un astfel de criteriu economic de optimizare îl poate constitui **maximizarea fondului de consum** pe întreaga perioadă de timp luată în calcul.¹⁾

Acest criteriu, asigurînd în fiecare an al perioadei de timp luate în calcul un consum ridicat, răspunde pe deplin scopului producției socialiste. Opțiunea pentru acest criteriu nu înseamnă în nici un fel promovarea concepției consumariste. Maximizarea fondului de consum pe o anumită perioadă este condiționată de asigurarea unei rate a acumulărilor corespunzătoare și deci acest criteriu nu vine în contradicție cu acumularea; de pildă, o variantă de dezvoltare a unei cooperative, cu o rată a acumulării în creștere, duce, după o anumită perioadă, la o variantă de dezvoltare cu o rată constantă a acumulărilor.

Pe baza criteriului de maximizare a fondului de consum pe întreaga perioadă de timp luată în calcul se pot întocmi mai multe variante ale corelației fond de dezvoltare — fond de consum. La alegerea variantei optime este necesar să se respecte anumite restricții determinate de nivelul dezvoltării cooperativei agricole respective. În funcție de factorii care influențează creșterea producției nete, o cooperativă agricolă se poate afla în trei etape de dezvoltare: 1) **în etapa dezvoltării extensive**, cînd cea mai mare parte a producției nete se obține pe baza factorilor extensivi ai procesului de producție (mărirea suprafețelor cultivate, dotarea cu noi fonduri fixe etc.); 2) **în etapa dezvoltării intensive** cînd sporul producției nete se realizează

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, Editura politică, 1970, pag. 672.

²⁾ Em. Dobrescu, Corelația dintre acumularea și consum, Buc. Editura politică, 1971, pag. 52; C. Sandu, Repartii producției globale a C.A.P., Editura politică, Buc., 1973, pag. 293 și alții.

pe baza factorilor intensivi (creșterea productivității muncii, îmbunătățirea utilizării fondurilor de producție); 3) în etapa de tranziție de la dezvoltarea extensivă spre cea intensivă, creșterea producției nete fiind rezultanta acțiunii conjugate a factorilor extensivi și intensivi de producție.

Precizarea etapei de dezvoltare în care se află unitatea respectivă este necesară pentru stabilirea restricțiilor și a mărimii ratei acumulărilor. Astfel, în cazul dezvoltării extensive, maximizarea fondului de consum poate avea loc în condițiile în care fondul de dezvoltare crește absolut și relativ mai rapid decât producția netă și fondul de consum. În funcție de nivelul dezvoltării cooperativei respective pot fi adoptate următoarele variante optime:

a) În cazul dezvoltării extensive, creșterea ratei acumulării constituie condiția hotărâtoare pentru creșterea atât a producției nete cât și a fondului de consum.

b) În cazul perioadei de tranziție de la dezvoltarea extensivă spre cea intensivă se poate obține creșterea producției nete și a fondului de consum cu o rată constantă numai în condițiile sporirii eficienței fondului de dezvoltare față de perioada anterioară.

c) În cazul dezvoltării intensive se poate realiza sporirea producției nete și a fondului de consum, folosindu-se o rată mai mică a acumulării, cu condiția ca eficiența fondului de dezvoltare să crească: dacă această cerință nu este realizată se impune bineînțeles o creștere în limite raționale de la an la an a ratei acumulării. Din variantele prezentate rezultă că pentru maximizarea fondului de consum trebuie să se respecte raporturile de creștere dintre producția netă, fondul de dezvoltare și fondul de consum. Numai în acest mod se pot armoniza interesele generale ale dezvoltării de ansamblu ale fiecărei cooperative cu interesele personale ale membrilor săi.

Rata acumulării și creșterea nivelului de trai

ANALIZA repartității producției nete în C.A.P. în primii 4 ani ai acestui cincinal, comparativ cu realizările medii din cincinalul trecut, indică o îmbunătățire a situației în sensul că raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum a fost optimizat în practică la 22,4/77,6.

Gruparea cooperativei agricole după proporția dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum pe o perioadă de 6 ani arată că numărul unităților este diferit: între 26,6—37,4 la sută cele care au alocat pentru fondul de dezvoltare un procent din producția netă sub limita minimă (18 la sută); între 23,6—36,3 la sută cele cu o rată a acumulării peste limita maximă (25 la sută) și 34,4—42,9 la sută cele care s-au încadrat în limitele plafonului (18—25 la sută).

În scopul de a se elimina într-o măsură cât mai mare influența negativă a factorilor naturali asupra producției și a facilita evidențierea tendințelor obiective ale procesului reproducției s-a făcut o analiză a evoluției corelației între fondul de dezvoltare și fondul de consum calculată pe perioade de câte 3 ani la nivel de țară și în 4 cooperative reprezentative, două din zona de șes (Moldovenii și Săbăoani din județul Neamț) și două din zona de deal (Glăvănești și Corbița din județele Bacău și Vrancea). În aceste unități s-a experimentat cu succes metodologia de optimizare a corelației dintre acumulare și consum, pe baza criteriului de maximizare a fondului de consum pe întreaga perioadă luată în calcul.

Media ratei acumulării pe total sector cooperatist a sporit pe cele trei grupe de câte trei ani de la 20,8 la sută (1963—1965), la 23,1 la sută (1971—1973). În dinamică tendința obiectivă dominantă este aceea de sporire mai rapidă a fondului de dezvoltare (136,8 la sută), urmat în ordine imediată de producția netă (128,6 la sută) și apoi fondul de consum (127,3 la sută). Această evoluție pozitivă a corelației dintre acumulare și consum oglindește realizarea unor condiții optime pentru buna desfășurare a reproducției socialiste lărgite în sectorul cooperatist al agriculturii pe întreaga perioadă luată în studiu.

Repartitia fondului de dezvoltare și a fondului de consum pe județe arată o mare diferențiere. Față de media pe țară, fondul de dezvoltare la 100 ha. este superior în județele Ialomița, Constanța, Vrancea, Brăila, Tulcea și Ilfov, variind între 191,8 la sută și 136,4 la sută, iar cel mai scăzut este în județele Maramureș (27,1 la sută), Gorj (30,3 la sută), Hunedoara (34,3 la sută), Sălaj (36,4 la sută), Caraș-Severin (42,3 la sută) și Vâlcea

(44,7 la sută). Prima grupă de județe are o pondere de 31,2 la sută din acumularea pe țară, pe când cele slab dezvoltate doar 3,2 la sută. La extremități se situează județul Ialomița, unde fondul de dezvoltare la 100 ha. este de 7 ori mai mare ca în Maramureș, iar ponderea acestui indicator în totalul pe țară este de 7 la sută în primul județ și de 0,4 la sută în al doilea județ.

Fondul de consum la 100 ha. teren agricol, care include atât consumul personal cât și cel social al membrilor cooperatori înregistrează cele mai mari valori în județul Vrancea (172,0 la sută) și cele mai mici în județul Maramureș (25,1 la sută). În județele Tulcea, Dimbovița, Olt, Bihor, Mureș și Iași acest indicator se aliniaza mediei pe țară. Raportat la un cooperatist apt de muncă și la o normă convențională, atât fondul de dezvoltare cât și fondul de consum au o scară și mai mare de diferențiere pe județe, date fiind densitatea variată a populației și nivelul diferit al productivității muncii.

Din fondul de consum, revenind cea mai mare parte consumului individual, se pot trage concluzii cu privire la nivelul de trai. Județele în care nivelul de trai este mai ridicat sînt acelea care obțin un fond de consum egal sau superior nivelului social de retribuție (considerat la 25 lei/normă convențională). Acestea sînt, în ordine descrescîndă: Constanța, Brăila, Ialomița, Prahova, Buzău, Vrancea, Bacău, Tulcea, Suceava și Neamț.

Nivelul unor indicatori derivați ai fondului de dezvoltare și ai fondului de consum în cele 4 unități reprezentative studiate, comparativ cu zona mare naturală în care se încadrează este simțitor depășit în fiecare unitate. Excepție face cuantumul fondului de dezvoltare și al fondului de consum ce revine la un cooperatist apt de muncă în C.A.P. Săbăoani din zona de șes, care reprezintă numai 90,4 la sută și respectiv 99,8 la sută.

Caracterul științific-realist al politicii de investiții

PRIN ajutorul permanent și multilateral acordat sectorului cooperatist al agriculturii, partidul și guvernul urmăresc dezvoltarea producției prezente și de perspectivă în așa mod încît odată cu folosirea creditelor tot mai mari acordate pentru investiții, să sporească și volumul mijloacelor bănești și materiale din acumulări proprii.

Această politică științifică a investițiilor reiese cu pregnanță în evidență din prevederile actualului cincinal. Creditele acordate de stat C.A.P. cresc față de cincinalul trecut cu 145,3 la sută, însă în același timp sporesc și fondurile proprii cu 77,6 la sută. Această creștere este cu atât mai semnificativă dacă avem în vedere că în cincinalul trecut, comparativ cu perioada anterioară de 5 ani (1961—1965) sporul a fost de numai 36,1 la sută la creditele de stat și 3,7 la sută la fondurile proprii ale C.A.P. destinate investițiilor.

Sprijinul primit din partea statului, în credite deosebit de avantajoase, este substanțial mărit, în actualul cincinal, îndeosebi pentru efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și dezvoltarea zootehniei pentru care se cheltuiesc 26 la sută și respectiv 47 la sută din totalul fondului de investiții.

În activitatea C.A.P. se manifestă însă serioase neajunsuri în realizarea planului de investiții. În primul rînd nu sînt respectate la toate obiectivele termenele de dare în folosință, fonduri importante de investiții fiind imobilizate în lucrări neterminate. Această stare de lucruri se datorește faptului că sînt atacate obiective de investiții, fără a se lua din vreme măsuri necesare în vederea realizării lor la termen.

De asemenea, se manifestă tendința de a se face investiții neținîndu-se seama de condițiile concrete de producție. Astfel, în unele cooperative fondurile alocate pentru dezvoltarea sectorului zootehnic au fost disproporționat cheltuite, fie pentru procurarea de animale fără să li se asigure adăposturi corespunzătoare, fie pentru construirea unor adăposturi prea mari în raport cu efectivul de animale.

Un fenomen mai general și cu consecințe dintre cele mai directe asupra rezultatelor slabe obținute în producție îl constituie insuficiența preocupare pentru dezvoltarea bazei furajere corespunzător nevoilor. Lipsa în multe cazuri a bazei furajere necesare și a asistenței medico-veterinare a avut drept urmare obținerea unor producții mici, veniturile din ramura zootehnică neputînd asigura rambursarea creditelor, iar prin efectuarea

reformei înainte de expirarea perioadei normale de exploatare a animalelor se înregistrează pierderi însemnate.

Neajunsuri în orientarea investițiilor cu influențe negative asupra veniturilor se remarcă și în viticultură, pomicultură și legumicultură. S-au cheltuit în unele cooperative sume mari pentru înființarea plantațiilor pomiviticole, dar nu s-au asigurat mijloacele necesare pentru întreținerea lor pînă la intrarea pe rod, fapt ce a dus la producții slabe sau chiar la degradarea materialului plantat, mari suprafețe fiind ulterior defrișate. Așa cum este cazul la C.A.P. Corbița din județul Vrancea, unde din cele 177 ha. plantate pînă în 1969, s-au propus pentru a se defrișa 50 ha., suprafață cu goluri de peste 80 la sută.

Toate aceste lipsuri și neajunsuri în folosirea fondului de dezvoltare economică în C.A.P. frînează — acolo unde se manifestă — procesul creșterii economice, realizarea reproducției lărgite. Așa se explică faptul că unele cooperative agricole, deși posedă o proprietate obștească mare, raportată la unitate de suprafață, realizează producții și venituri scăzute. Avînd în vedere această stare de lucruri, este necesar ca organele centrale și locale de resort să acorde un sprijin mai eficient cooperativelor în folosirea mijloacelor materiale și umane, în gospodărirea avuției de care dispun, atît în interesul general al economiei, cît și al bunăstării țărănimii. „Trebuie pusă mai multă ordine în acest sector foarte important al economiei noastre, acționînd cu hotărîre pentru dezvoltarea și buna folosire a bazei materiale a agriculturii cooperatiste“³⁾.

În lumina acestei indicații, ca și a sarcinilor ce rezultă din Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c., se impune ca amplasarea noilor obiective de producție, soluțiile și tehnologiile de construcție folosite în realizarea investițiilor din C.A.P. să fie mai bine corelate cu procesul de concentrare și specializare a producției, cu profilarea unităților, asigurîndu-li-se astfel o eficiență maximă. Experiența a dovedit că în realizarea construcțiilor trebuie să se dea unităților posibilitatea de a pune în valoare atît resursele de materiale locale, cît și tradiția și experiența din diferite zone ale țării. S-a dovedit neeconomică practica de a se elabora anumite proiecte tip pe plan central, cu soluții constructive limitate, ce nu pot cuprinde diversitatea condițiilor din cooperativele agricole, și nu permit economisirea la maximum a suprafețelor de teren ocupate cu construcțiile respective.

De asemenea, o atenție importantă trebuie să se acorde corelării planului de investiții cu asigurarea materialelor și utilajelor necesare, deoarece în multe cooperative se constată o necorelare a planului de producție cu planul de aprovizionare tehnic-materială.

Îmbinarea proprietății cooperatiste cu cea de stat în agricultură

DATORITĂ ritmului rapid de dezvoltare a economiei noastre naționale, a politicii de industrializare și de dezvoltare multilaterală a agriculturii au sporit continuu volumul și dimensiunile obiectului proprietății socialiste a cooperativelor agricole. În 1961—1965 media anuală a creșterii proprietății obștești la 100 ha. teren agricol a fost pe ansamblul sectorului cooperatist al agriculturii de 14,8 mii lei, în anii 1966—1970 aceasta s-a ridicat la 20,4 mii lei, iar în 1971—1974 la 26,8 mii lei.

Ritmul mediu anual de creștere a proprietății obștești totale a C.A.P. la nivelul țării a fost în perioada 1963—1974 de 10,3 la sută. La 100 ha teren agricol și pe un cooperativ apt de muncă ritmul mediu anual de creștere este mai mare (11,2 la sută și respectiv 13,4 la sută).

După cum se știe, proprietatea cooperatistă se deosebește de proprietatea întregului popor, nu prin esența sa socială, ci prin gradul mai redus de socializare a mijloacelor de producție. De aceea, **direcția principală a dezvoltării relațiilor de proprietate cooperatistă o constituie ridicarea gradului de socializare a producției și a muncii.**

³⁾ Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 dec. 1968. Editura politică 1968, pag. 22—23.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, pag. 939—940, Editura politică, București, 1974.

Asociațiile intercooperatiste, ca forme de organizare superioară a proprietății cooperatiste, reflectă procesul adîncirii socializării producției și muncii. Prin înființarea unităților economice intercooperatiste, relațiile de proprietate din cadrul agriculturii cooperatiste au devenit mai complexe. A apărut un nou gen de relații care s-au statornicit între cooperativele agricole asociate și unitățile intercooperatiste. Ele constau atît în participarea cu fonduri de investiții pentru construirea noilor unități, cît și în asigurarea acestor unități intercooperatiste cu forță de muncă, furaje, material biologic etc.

Asociațiile intercooperatiste existente, cît și cele care vor lua ființă în continuare prin participarea cooperativelor cu muncă și investiții contribuie la dezvoltarea relațiilor de proprietate pe o treaptă superioară, concretizată în **proprietatea intercooperatistă**, care dau caracter de durată și trăinicie relațiilor de cooperare în agricultură în toate momentele esențiale ale reproducției — producție, schimb de activități, repartiție și consum, conducerea activității economice.

Elemente noi, originale în domeniul proprietății socialiste sînt dezvoltate în etapa actuală și prin extinderea cooperării dintre cooperativele agricole de producție și unitățile de stat. „Prin aceasta... — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — se vor crea noi forme de proprietate de stat și cooperatistă, asigurîndu-se o unitate tot mai puternică între aceste două forme de proprietate“⁴⁾.

Pornindu-se de la experiența de pînă acum, se impun perfecționarea și extinderea formelor de cooperare și asociere între cooperativele agricole, I.A.S. și alte unități. În prezent dăinuie o anumită unilateralitate în această cooperare. În mod frecvent fermele de stat pun la dispoziția cooperativelor materialul biologic, tehnologia modernă și asigură îndrumarea tehnică de specialitate, iar cooperativele vin doar cu forța de muncă necalificată și cu unele construcții nefolosite sau cărora li s-a schimbat destinația ca urmare a măsurilor de profilare și specializare. Experiența bună căpătată, de a se construi și exploata în comun obiective productive moderne și eficiente, care să cuprindă atît producția vegetală cît și cea animală, se cere a fi extinsă și îmbogățită, cooperarea desfășurîndu-se în sensul propriu al cuvîntului, cu participarea activă a ambelor părți. Numai astfel se pot realiza prevederile din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism: „**Se va dezvolta cooperarea între unitățile agricole de stat și cooperativele agricole de producție în vederea utilizării eficiente a pămîntului și mijloacelor mecanice, exploatării cu maximum de randament a amenajărilor funciare, practicării pe scară largă a unei agriculturi intensive. Se vor dezvolta și întări ambele forme de proprietate socialistă în agricultură, extinzîndu-se lucrarea dintre ele.**“

Perspective largi de cooperare există între C.A.P. și unitățile economice de stat din industria alimentară și ușoară. Sînt posibilități de a se organiza exploatarea în comun a unor noi capacități de producție agroindustriale sau chiar a celor existente. Mijlocul principal de lărgire și întărire a acestor relații îl constituie înființarea unor **complexe agroindustriale**. Acest sistem superior de organizare a producției agricole, funcționînd pe scară largă în țările cu o agricultură dezvoltată, duce la eliminarea cheltuielilor și pierderilor care provin din etapele intermediare prin care trec produsele pînă ajung la consumatori, asigurîndu-se, paralel cu sporirea volumului, și o creștere sensibilă a produselor, un aport tot mai substanțial la dezvoltarea economiei naționale, la creșterea bunăstării întregului popor.

Posibilități neexplorate există și în ce privește cooperarea dintre C.A.P., pe de o parte, și unitățile cooperatiste de consum și celei meșteșugărești, pe de altă parte, pentru a pune în valoare meșteșugurile tradiționale, resursele materiale și umane existente în satele patriei noastre în scopul realizării unui volum tot mai mare de bunuri agroindustriale și servicii, al lărgirii în continuare a schimbului de activități.

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul 1976 — 1980: orientări, ritmuri, eficiență

UN PRODUS IMPORTANT PENTRU CIVILIZAȚIA CONTEMPORANĂ: HÎRTIA

ÎN CONTEXTUL dezvoltării accelerate a economiei naționale, o creștere accentuată cunoaște și industria hîrtiei și celulozei. Disponind de resurse specifice unei asemenea activități, au fost create în țara noastră, mai ales în decursul ultimilor ani, puternice capacități de producție pentru sporirea continuă a producției de hîrtie, celuloză și cartoane. Ținînd seama de solicitările în continuă creștere, de astfel de produse, și în viitorul cincinal această industrie se va dezvolta într-un ritm accentuat. „Industria de celuloză și hîrtie din România — se subliniază în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. — va fi orientată în direcția utilizării în mai mare măsură a lemnului de foioase. Va crește îndeosebi produc-

ția de hîrtie și carton cu greutatea redusă pe unitatea de suprafață, asigurîndu-se calitatea corespunzătoare, și se va urmări realizarea unei game diversificate de hîrtii tehnice necesare economiei; vor fi utilizate pe scară largă deșeurile de hîrtie și va începe fabricația hîrtiei sintetice pe baza materiilor prime furnizate de industria chimică. Se vor realiza acțiuni de cooperare de lungă durată cu alte țări pentru producția celulozei de rășinoase și celulozei chimice.“

Înainte de abordarea problemelor concrete ale dezvoltării industriei românești de hîrtie, celuloză și cartoane, prezentăm unele situații existente în acest domeniu în diferite țări ale lumii.

Consumuri impresionante, dar și...risipă

INTR-UN interval de 24 de ani postbelici (1946—1970), producția de hîrtie și cartoane a crescut de peste 4 ori, ajungînd la peste 126 mil. tone, cu o rată medie anuală de creștere din ce în ce mai mare; de la circa 3 mil. tone anual între 1946—1950, la peste 6 mil. tone anual între 1965—1970.

Țara cu cea mai mare producție de hîrtie și carton, încă de la începutul secolului, este S.U.A. Alți mari producători sînt: Japonia, Canada, U.R.S.S., R.F. Germania, Anglia, Suedia, Finlanda, Franța, Italia (vezi tabelul). Aceste 10 țări însumează o producție ce reprezintă circa 80% din cea mondială, în timp ce populația lor deține o pondere de numai 22%. O parte din aceste țări sînt bogate sau foarte bogate în resurse de fibre celulozice, ca de exemplu: U.R.S.S., Suedia, S.U.A., Canada, Finlanda.

Puternica dezvoltare a producției de hîrtie și carton în lume a fost determinată de sporirea continuă a necesarului în domeniile mari consumatoare — ambalaje, presă, tipărituri. Dintre principalele sortimente, în intervalul 1946—1970, atît în Europa cit și pe plan mondial, dezvoltarea cea mai susținută a înregistrat-o cartonul, utilizat în special la ambalatul și trans-

portul diverselor mărfuri. Astfel, producția mondială de carton era în 1970 de circa 5 ori mai mare ca cea din 1946, iar cea europeană, în același interval de timp, crescuse de peste 7 ori. Dezvoltarea industrială, amplificarea și intensificarea schimburilor comerciale au făcut ca în cadrul ambalajelor papetare **confecțiile din carton** să ocupe un loc dominant. Avantajele pe care le prezintă cartonul ondulat utilizat în ambalaje față de alte materiale au imprimat producției și consumului un ritm accentuat. Ca urmare, unele țări au marcat creșteri substanțiale, ca de exemplu Japonia, de la 3500 mii tone în 1970, la 6000 mii tone în 1975, prevăzînd 7000 mii tone pentru 1980. Chiar și în țările cu o producție relativ redusă de hîrtie și carton, producția de confecții din carton ondulat a sporit considerabil (în Iugoslavia, unde în 1960 această producție era inexistentă, în 1970 a ajuns la 150 mii tone).

O altă categorie de hîrtie care de asemenea a cunoscut creșteri an de an, este **hîrtia de ziar**. În perioada 1946—1970, producția mondială a înregistrat o creștere de peste 3 ori, dar producția europeană o devansează — un spor de peste 4 ori. La această amplificare a contribuit, desigur, și o anumită formă de risipă practică în țările vestice, și anume editarea unor ziare și reviste supradimensionate, încărcate nu atît cu informații politice, economice etc., cît cu reclame. Țara cu producția cea mai mare de hîrtie de ziar este Canada, care întrece astfel întreaga producție a Europei. Restul sortimentelor de hîrtie (pentru ambalaje, pentru scris-tipar utilizate la cărți, caiete, publicații etc.) a înregistrat creșteri aproape la fel de mari ca și cartonul, explicate atît prin dezvoltarea circulației și a schimburilor comerciale, cît și prin explozia culturală și informațională de după cel de-al doilea război mondial.

Urmărind pe o perioadă mai mare de timp schimbările produse în ceea ce privește ponderea principalelor grupe de hîrtie și carton în producția europeană, se constată o diminuare a ponderii hîrtiei de ziar și o creștere a ponderii cartonului, restul sortimentelor păstrînd aproximativ aceeași proporție pe parcursul unei jumătăți de secol (graficul nr. 1).

O necesitate acută: investiții

pentru noi capacități de producție

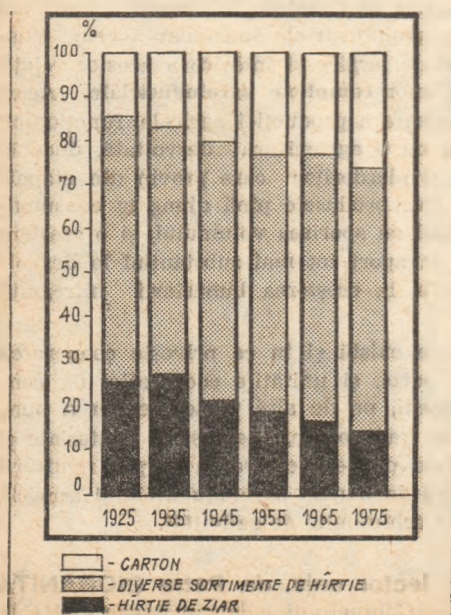
DEZVOLTAREA producției de hîrtie și carton în ritmurile arătate a necesitat destinarea în acest scop a unor cantități

din ce în ce mai mari de lemn. În Europa, ponderea lemnului pentru celuloză și pastă în volumul total al lemnului exploatat este în prezent de circa 30% — față de circa 10% cît era în 1946. Cea mai mare parte a acestui lemn este de rășinoase, de neînlocuit, mai ales în cazul hîrtiei și al cartonului rezistent. Alături de lemnul de rășinoase, din ce în ce mai deficitar, a fost introdus treptat în consum și lemnul de foioase moi (plop, salcie etc.), iar mai apoi lemnul de foioase tari (fag), avînd fibre scurte dar fiind utilizat în amestec cu cel de rășinoase, pe baza unor tehnologii speciale, la unele sorturi de hîrtie și carton. Astfel, în Europa de vest ponderea producției de celuloză și pastă din lemn de foioase în totalul producției era în 1950 de circa 4%, după 10 ani ponderea crescuse la 10%, avînd tendința ca în anul 1975 să reprezinte 25%. În unele țări, mari producătoare și consumatoare de celuloză și pastă, ponderea menționată era mult mai mare: în S.U.A., la nivelul lui 1950 era 14%, în 1960 de 20%, preconizîndu-se ca pînă în 1980 să ajungă la 27%; în Japonia, în 1956 ponderea era de 15%, în 1961 de circa 32%, iar în 1974 producția ajunsese la aproape 38%.

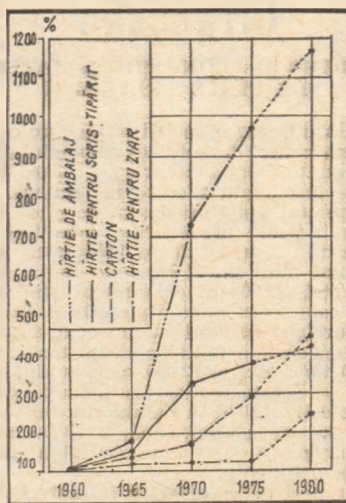
Necesarul de fibre celulozice fiind mereu în creștere, unele țări au atras în consum unele plante anuale (bagsă, paie, stuf etc.), care măresc resursele de fibre scurte pentru celuloză. Totodată, s-a intensificat „reciclarea“ hîrtiei și a cartoanelor, adică punerea în valoare a maculaturii, care înlocuiește cu mult succes lemnul. Raportată la producția de hîrtie și carton, maculatura recuperată reprezintă în Europa circa 26%, cu mari variații între țări; R.F.G. — 44%, Anglia — 43%, Austria — 26%, Cehoslovacia — 24%, Polonia — 22%, Suedia — 6,2%, Finlanda — 4,3%. În Franța, 30% din hîrtia și cartoful consumate se recuperează, iar potrivit calculului specialiștilor, această proporție ar putea fi ridicată la 40% și chiar la 45% din hîrtia consumată.

Măsurile luate pe plan mondial pentru asigurarea unor resurse cît mai mari de fibre celulozice au permis menținerea pînă în anii trecuți a unui echilibru între producția și consumul de hîrtie și carton. Dintr-un studiu elaborat de F.A.O. și P.N.U.D. reiese că în 1974 deficitul mondial de hîrtie a fost de 1,5 mil. tone și că în următorii 4 ani deficitul va crește la 11 mil. tone în țările industrializate, și la 5 mil. tone în țările subdezvoltate. Această penurie ar putea fi preîntîmpinată doar prin construirea în lume, pînă în anul 1978, a cel puțin 150 fabrici de celuloză și

Graficul nr. 1 — Structura producției europene de hîrtie și carton în perioada 1925—1975

Graficul nr. 2 — Dinamica producției de hirtie și carton din România în perioada 1960—1980

hirtie, și prin intensificarea exploatării resurselor forestiere în anumite zone ale lumii pentru asigurarea lemnului necesar. Investițiile necesare pentru întreaga acțiune s-ar ridica la circa 10 miliarde dolari, dar ele ar fi recuperate într-un termen nu prea lung.

Pînă la jumătatea secolului, Europa a fost excedentară la lemn pentru celuloză, la celuloză și pastă, precum și la produsul finit — hirtie și carton, asigurînd aprovizionarea altor regiuni ale lumii. Începînd cu 1955, resursele proprii de lemn și de celuloză ale Europei nu au mai putut satisface necesarul în continuă creștere; ca urmare s-a recurs la importuri la aceste produse, paralel cu scăderea permanentă a exportului de hirtie și carton. După anul 1965, Europa a înregistrat deficite și la hirtie-carton, soluționate prin importuri.

Consumul de hirtie pe locuitor

DEȘI bogată în resurse forestiere, înainte de război țara noastră avea o producție mică de hirtie și carton. În anii construcției socialiste, odată cu dezvoltarea producției industriale, a desfacerilor de mărfuri pentru populație și la export, dar mai ales ca urmare a aplicării amplului program de culturalizare a maselor s-a imprimat acestui produs o dinamică accelerată de creștere prin crearea de noi și puternice unități și înzestrarea lor cu tehnică modernă. Acest fapt a făcut ca producția de hirtie și carton din România să fie în 1970 de aproape 5 ori mai mare ca cea din anul 1950. Bineînțeles, producția este prevăzută să crească și în cincinalul următor, astfel că în 1980 va fi de 1,8 ori mai mare ca în 1970. Din studiile de prognoză efectuate în ultimul timp reiese necesitatea ca producția de hirtie și carton să crească în continuare pentru a se putea asigura astfel necesarul aflat în permanentă ascensiune.

Sortimentul care a cunoscut creșterea cea mai dinamică este hirtia de ambalaj; în decurs de trei cincinale (1961—1975) a înregistrat o creștere de circa 10 ori, iar în cincinalul următor această creștere va continua (graficul nr. 2). Aceasta a permis dezvoltarea în ultimii ani a producției de carton ondulat și a confecțiilor din carton ondulat, produse care contribuie la reducerea substanțială a ambalajelor din lemn, la îmbunătățirea transportului și a prezentării produselor, la sporirea competitivității mărfurilor la export. De altfel, consumul intern va beneficia și de ambalaje

specifice în cantități sporite precum: pungi, saci de hirtie, hirtie pergaminată, hirtie metalizată, hirtie subțire etc. La hirtia de ziar — la care producția rămăsese stagnantă pe intervalul a două cincinale (1966—1975), s-a prevăzut dublarea pînă în 1980.

Celelalte categorii de hirtie și carton prevăzute să crească în proporțiile arătate în graficul nr. 2 vor asigura cu o gamă variată de sortimente necesarul pentru tipăriți, pentru buna desfășurare a învățămîntului (caiete, hirtie sugativă, hirtie desen, hirtie milimetrică etc), necesarul pentru diverse ramuri industriale (hirtie pentru abrazive, pentru țevi, textile etc.), precum și pentru consumul casnic (cretată etc.). În scopul asigurării varietății sortimentale necesare economiei noastre complexe, în condițiile unei ridicate eficiențe economice, se vor intensifica și schimburile comerciale în special la produsele deficitare sau de înaltă specialitate.

Prin creșterea producției în ritmurile arătate, cantitatea de hirtie și carton ce revine pe locuitor este din ce în ce mai mare. Dacă în 1950 consumul pe locuitor era la noi unul din cele mai mici din Europa, în 1980 el va fi de 7 ori mai mare față de 30 de ani în urmă. Comparativ cu media mondială, consumul aparent pe locuitor al României era în 1950 de 3 ori mai mic, dar în anul 1970 ajunsese să reprezinte circa 65% din această medie, avînd tendința netă ca într-o perioadă relativ scurtă s-o egaleze și chiar s-o depășească.

Mobilizarea tuturor resurselor potențiale de fibre

RITMUL intens de creștere imprimat producției de hirtie și carton din România, nu poate fi asigurat decît prin luarea în considerație a tuturor resurselor potențiale de fibre de care dispunem, prin utilizarea lor optimă. Direcțiile principale în care trebuie să se acționeze în mod conjugat de către toți factorii interesați sînt următoarele:

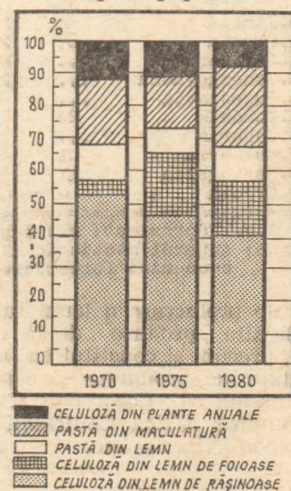
a) creșterea producției de lemn de rășinoase pentru celuloză — specia de bază a întregii producții de hirtie și carton. În situația în care volumul masei lemnoase supusă exploatării se încadrează în cota normală anuală, destinarea unor cantități sporite de lemn de rășinoase pentru celuloză se poate face fie prin sacrificarea altor consumuri mari (bușteni pentru cherestea), fie prin reducerea unor consumuri la care pot fi introduși înlocuitorii (lemn de mină, stilpi, bile-manele). Pentru asigurarea cu lemn de rășinoase a producției de hirtie-carton, au fost prevăzute măsuri ca cele menționate, precum și altele care vor da rezultate scontate în viitorul nu prea îndepărtat: crearea unor culturi specializate de mare randament papetar cu cicluri scurte de producție, ameliorarea pe cale genetică a caracteristicilor papetare ale lemnului (fibre lungi, randamentul în pastă, calitatea pastei), creșterea ponderii suprafețelor împădurite cu specii de rășinoase;

b) amplificarea consumului de lemn de foioase. Ținînd seama că în resursele forestiere ale țării noastre predomină speciile de foioase (îndeosebi fag) au fost construite capacități noi de producție pentru obținerea celulozei din lemn de foioase, care, în amestec cu celuloza din lemn de rășinoase, poate fi folosită la obținerea diferitelor sortimente de hirtie și carton. La nivelul anului 1980 proporția celulozei din lemn de foioase în totalul consumului de celuloză și pastă pentru scopuri papetare, va fi de 16,6% — față de numai 4,2% în anul 1970 (graficul nr. 3).

c) utilizarea unor plante anuale, care au calitățile necesare spre a putea fi utilizate cu succes și în condiții economice în producția de celuloză. E vorba de stuful obținut mai ales din marile stufării ale Deltei Dunării și de paie de grâu și secară. Capacitățile create în acest scop asigură o producție de celuloză echivalentă cu un consum de lemn de circa 500 mii mc anual. Întrucît resursele de plante anuale menționate nu au perspective de creștere, producția de celuloză din astfel de materii prime se va menține aproximativ la același nivel, ceea ce va face ca pe viitor ponderea acestora să scadă în producția totală de celuloză (graficul nr. 3);

d) „reciclarea” în mai mare măsură a hirtiei, adică readucerea în circuitul economic a deșeurilor de hirtie din industrie, instituții și din consumul casnic, acțiune care prezintă evidente avantaje economice. Astfel, la fiecare tonă de maculatură introdusă în producție, se economisesc 3,8 mc lemn, circa 110 kg produse chimice, 650 kg combustibil convențional. Cantitatea de maculatură ce urmează a fi colectată la nivelul anului 1980 va fi de trei ori mai mare ca cea din anul 1970, fapt ce va ridica gradul de colectare a maculaturii la 36,7% din consumul intern de hirtie și carton, față de 28,5% obținut în anul 1975 și 23% în anul 1970. Pentru realizarea acestui nivel — comparabil cu al țărilor avansate — este necesară perfecționarea organizării de achiziții a deșeurilor de hirtie în sectoarele vizate, creș-

Graficul nr. 3 — Structura materialului fibros utilizat în producția de celuloză și pastă din România, pentru scopuri papetare

țerea preocupării legate de îmbunătățirea procesului de colectare și valorificare a maculaturii;

e) scăderea gramajului la diferite sortimente de hirtie și carton, obținîndu-se astfel sporirea suprafețelor din aceeași cantitate de materie primă. Prin aplicarea operativă în tr. IV/1974 a unor măsuri vizînd reducerea greutateii unitare, s-au putut economisi circa 5 000 tone fibră, obținîndu-se o suprafață suplimentară de hirtie și carton de 128 mil. mp. Măsura de mai sus se dovedește astfel aplicabilă și deosebit de eficientă. Din unele calcule preliminare rezultă că există posibilitatea ca în cincinalul 1976—1980 să crească pe această cale suprafața de hirtie și carton cu circa 9%. Va trebui însă ca unitățile care urmează a fi puse în funcțiune în cincinalul următor să aibă la bază procedee moderne care să asigure fabricarea hirtiiilor cu gramaje reduse. Totodată, va trebui studiată posibilitatea extinderii acțiunii și asupra altor sortimente de hirtie și carton, necuprinse în programul inițial elaborat în cursul anului 1974, și care reprezintă circa 17% din producția totală;

f) intensificarea schimburilor și a cooperării economice cu alte țări, care vor cuprinde domeniul materiei prime (lemnul), al produselor intermediare (celuloză), cât și al produselor finite (hîrtie-carton). Schimburile comerciale vor permite îmbunătățirea gamei de fibre celulozice (în sensul atragerii în țară a celulozei din lemn de rășinoase și livrării în compensare a celulozei din lemn de foioase), precum și lărgirea paletelor sortimentale a hîrtiei și cartonului din consumul intern. Prin acțiunile de cooperare cu țările bogate în resurse forestiere (U.R.S.S., unele țări africane ș.a.), țara noastră își creează surse stabile și pe termen lung de aprovizionare cu materii prime. În acest sens este de menționat cooperarea cu unele țări socialiste pentru construirea marelui

duse se vor adăuga la cele peste 150 sortimente asimilate după război, cuprinzînd în special hîrtie tehnică și complexă. Totodată, unele produse vor fi reproiectate ținînd seama de schimbările intervenite în structura materiei prime sau în cerințele consumului, ca de exemplu, hîrtia pentru miez și capace la carton ondulat (spre a se utiliza fibră din maculatură) sau hîrtia-filtru (pentru diversificare și îmbunătățirea calității). Chiar unele produse vechi, tradiționale, vor beneficia de rezultatele unor studii privind îmbunătățirea rețetelor de fabricație, ca de exemplu hîrtia de ziar — în sensul folosirii în mai mare măsură a pastei de plop, hîrtia igienică, hîrtia pentru ambalaj și scris-tipar — în sensul utilizării în mai mare măsură a pastei de maculatură.

Tabel

Producția de hîrtie și carton în unele țări europene, S.U.A., Canada și Japonia

- în mil tone -

	1913	1946	1950	1955	1960	1965	1970	1970/1946 %
TOTAL MONDIAL	...	30520	42600	57525	73516	97442	126750	415,3
din care:								
1. S.U.A.	4674	16621	21006	25884	29629	37867	45185	271,9
2. Japonia	4513	7298	12973	...
3. Canada	560	5100	6050	7074	7934	9758	11137	218,4
4. URSS	465	615	1485	2407	3227	4120	6150	10 ori
TOTAL EUROPA (exclusiv URSS)	5850	6968	11761	16299	22485	29396	38668	555,2
din care:								
5. R.F.Germania	1981 ^{xx}	434	1566	2516	3434	4236	5684	13,1 ori
6. Marea Britanie	1072	1736	2620	3296	4063	4536	4903	282,4
7. Suedia	324	1051	1180	1500	2151	3121	4359	414,7
8. Finlanda	226	577	760	1283	1978	3205	4260	738,3
9. Franța	700	677	1316	1795	2616	3166	4136	610,9
10. Italia	260	227	538	816	1469	2208	3451	152,0
11. Olanda	89	226	631	823	1021	1307	1586	701,8
12. R.D.Germană	...	400	492	651	810	934	1078	269,5
13. Cehoslovacia	...	136	381	468	614	702	832	611,8
14. Iugoslavia	...	47	65	83	179	446	591	12,6 ori
15. România	20	52	105	139	189	314	518	10 ori
16. Ungaria	...	21	84	104	138	174	260	12,4 ori
17. Bulgaria	1	22	30	57	80	125	232	10,5 ori
18. Portugalia	11	41	40	66	100	152	207	504,9
19. Grecia	4	12	27	52	85	130	160	15,3 ori

x) Nivel aproximat; xx) Impreună cu R.D.G., nivelul anului 1912.
Sursa: Anuarul statistic al României 1974; Ilie Dincă - Dezvoltarea economiei forestiere a României, Editura Ceres.

combinat de prelucrare a lemnului în celuloză și alte produse de la Ustiliim (U.R.S.S.), precum și constituirea unor societăți mixte de producție și comercializare a lemnului ca: Lorombois și Carombois (Republica Africa Centrală), Nirowi și Seromwood (Nigeria) etc.

Receptivitate la noutăți

ÎN PERIOADA care urmează, în fața îndurării noastre de celuloză și hîrtie stă sarcina satisfacerii cât mai depline a necesarului diversificat destinat consumului intern sau pentru export, în condițiile valorificării cât mai ridicate și complexe a materiei prime fibroase. Pentru a putea face față nevoilor economiei, fabricile de hîrtie și carton vor trebui să asimileze o serie de produse noi și să diversifice pe cele existente, acțiune care va contribui dealtfel la reducerea sau chiar eliminarea unor importuri la produsele sau sortimentele respective. Dintre produsele noi, asimilate în ultimul timp sau care vor fi asimilate în perioada următoare, sînt de menționat: cartonul necesar pentru cartele perforate utilizate la mașinile electronice de calcul, celuloza din rășinoase pentru carton holerit și hîrtie electrotehnică, hîrtia absorbantă, cartonul pentru transformatoare, hîrtia electroizolantă, hîrtia și cartonul suport — foto, cofrajele pentru fructe ș.a. Aceste noi pro-

Alături de aceste produse și sortimente noi, țara noastră se va înscrie în rîndul țărilor producătoare de hîrtie sintetică pe bază de mase plastice care înlocuiește în bune condiții hîrtia tradițională și are calitate superioare de tipărire și o excelentă rezistență în timp. În cincinalul următor, prima fabrică din țara noastră va da în consumul intern astfel de hîrtie.

Confruntate cu penuria de materii prime — printre care și lemnul — multe țări au intensificat eforturile de cercetare în domeniul celulozei și hîrtiei pentru găsirea de înlocuitori ai fibrei celulozice, pentru perfecționarea producției, pentru diversificarea produselor papetare. Industria românească de celuloză trebuie să manifeste, din acest punct de vedere, o mare receptivitate la toate noutățile ivite pe plan mondial pentru a adopta și a asimila în mod operativ în producție tot ce corespunde cerințelor și posibilităților noastre. Bineînțeles, cercetarea proprie va trebui să aibă în continuare un rol important la rezolvarea sarcinilor imediate și de perspectivă ce stau în fața industriei de celuloză și hîrtie: creșterea resurselor de fibre și a producției de hîrtie, îmbunătățirea calității, diversificarea producției, creșterea eficienței, evitarea poluării mediului înconjurător, reducerea consumurilor de fibre, energie, combustibili.

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

DIN CRONICA
ÎNTECERII

PRODUSE SI ECONOMII DE MATERIALE PESTE PREVEDERI

● În întrecerea socialistă pe care o desfășoară pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, siderurgiștii raportează noi și însemnate succese în muncă. La Combinatul din Hunedoara, de pildă, s-au realizat, peste prevederile planului pe perioada scursă de la începutul anului, mai mult de 21 000 tone fontă, 36 000 tone oțel, 57 000 tone laminate finite și 7 000 tone coec metalurgic. De asemenea, siderurgiștii reșițeni au întrecut sarcinile de plan cu mai mult de 15 000 tone fontă, 20 000 tone oțel și 12 000 tone laminate finite. La aceste realizări se adaugă succesul colectivului de la Laminorul din Galați, care, în aceeași perioadă, a livrat suplimentar peste 4 000 tone de tablă de diferite sortimente.

● Colectivul exploatării miniere Deva a extras peste sarcinile de plan, de la începutul anului, 5 000 tone de minereu, îndeplinind astfel sarcinile de plan pe 8 luni și angajamentele asumate în întrecerea socialistă. De menționat că sporul de producție a fost obținut în condițiile reducerii cheltuielilor de producție, realizându-se astfel peste 1 000 000 lei economii la prețul de cost.

● Combinatul de prelucrare a lemnului din Arad, care în perioada 1971—1975 și-a sporit capacitatea productivă cu noi și moderne unități, a îndeplinit recent sarcinile de producție ale întregului cincinal. În același timp, colectivul combinatului și-a onorat, înainte de termen, o serie de comenzi ale beneficiarilor săi externi. Pînă la sfîrșitul anului, combinatul arădean va pune la dispoziția economiei naționale, peste prevederile cincinalului, mobilă în valoare de aproape 350 de milioane lei.

● Sondorii din unitățile Trustului petrolului Tg. Jiu au forat peste plan, de la începutul anului, 3 500 metri. O contribuție importantă au adus-o la obținerea acestui succes sondorii schelei Craiova, care au obținut o viteză de lucru cu aproape 10% superioară prevederilor de plan. Ei au realizat integral, cu aproape cinci luni mai devreme, planul predărilor de sonde pe întregul cincinal și cu două luni în avans planul pe 9 luni la forajul de mare adîncime.

● Combinatul pentru prelucrarea lemnului din Bacău este a 18-a mare unitate industrială din această parte a țării care a îndeplinit sarcinile de plan pe întregul cincinal, creîndu-și condiții pentru realizarea unei producții suplimentare în valoare de 130 milioane lei. În același timp, se vor pune la dispoziția exportului în plus produse în valoare de peste 20 milioane lei valută.

● În întreprinderile județului Brașov, de la începutul anului și pînă acum au fost realizate economii în valoare de peste 32 de milioane lei. Pe graficul întrecerii pentru realizarea unor cit mai mari economii și-au înscris numele lucrătorii de la „Metrom”, de la „Tractorul” și de la Întreprinderea de autocamioane.

● Specialiștii Întreprinderii forestiere de exploatare și transport „Vrancea” au aplicat o tehnologie originală de manganizare a lemnului, care asigură folosirea tuturor deșeurilor provenite din exploatare, renunțîndu-se astfel la arderea exclusivă a trunchiurilor cu diametre mari. Pe baza noii tehnologii, manganizarea se efectuează în retorte metalice ieftine, renunțîndu-se la procedeul clasic de ardere prin boșe. În afara economisirii unor importante cantități de material lemnos, noua tehnologie asigură dublarea productivității muncii, reducerea substanțială a cheltuielilor de transport și manipularea lemnului, anihilarea toxinelor provenite din arderea liberă — toate în condițiile obținerii unei calități superioare a manganului.

ÎN CE STADIU VĂ AFLAȚI CU ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ PE 1976? (II)

Publicăm în numărul de față opiniile specialiștilor din industria constructoare de mașini*, cu privire la ancheta întreprinsă de revista noastră pe tema: „În ce stadiu vă aflați cu încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială pe 1976?”

Perfecționarea din mers a procesului de aprovizionare

PREGĂTIREA minuțioasă a realizării planului pe 1976 solicită participarea activă a întregii filiere : întreprindere-centrală-minister. Toate problemele legate de activitatea de organizare, planificare, execuție pot și trebuie să-și găsească soluții de rezolvare în cadrul acestui triptic. Responsabilitățile mari atribuite întreprinderilor și centralelor industriale sînt de natură să permită acestora să acționeze în așa fel încît orice obstacol ivit în calea asigurării condițiilor unei bune desfășurări a producției, a realizării planului la toți indicatorii, să fie grabnic înlăturat. Responsabilități deosebite în această direcție revin și ministerelor. Cum privesc factorii de răspundere din cele două ministere constructoare de mașini stadiul actual al asigurării contractelor de aprovizionare tehnico-materială pe 1976 ? Iată răspunsurile primite în acest sens la întrebările redacției.

1 ÎN CE STADIU VĂ AFLAȚI CU ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR ECONOMICE DE APROVIZIONARE CU MATERII PRIME ȘI MATERIALE PENTRU PRODUCȚIA ANULUI 1976 ?

2 ÎNTIMPINAȚI GREUTĂȚI ÎN DEFINITIVAREA CONTRACTELOR CU FURNIZORII DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE ȘI ÎN CE SE CONCRETIZEAZĂ ACESTEA ?

3 CUM VEDEȚI POSIBILĂ REZOLVAREA TUTUROR NEAJUNSURILOR PENTRU CA ACȚIUNEA DE CONTRACTARE SĂ SE ÎNCHEIE ÎNTR-UN TIMP CIT MAI SCURT, CE PROPUNERI AVEȚI DE FACUT ÎN ACEST SENS ?

MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCTIILOR DE MAȘINI GRELE - I. POPESCU, director general D.G.A.D. -

1 Pînă la începutul lunii august a.c., așa cum au relevat întreprinderile și centralele industriale, au fost încheiate foarte puține contracte de aprovizionare tehnico-materială pentru producția anului 1976. Situația respectivă nu este deloc satisfăcătoare. Perpetuarea, de la un an la altul, a unor deficiențe, mai ales organizatorice, constituie, după părerea noastră, cauza acțiunii lente în prezent în asigurarea condițiilor de încheiere a contractelor economice și împingerea termenelor de finalizare a lor spre sfîrșitul anului.

2 Pentru a prezenta principalele deficiențe și greutăți este necesar să facem cîteva precizări în legătură cu funcționarea mecanismului actual de aprovizionare tehnico-materială.

Programul de măsuri privind desfășurarea activității precontractuale și încheierea contractelor economice pe 1976 în domeniul aprovizionării tehnico-materiale precizează că întreprinderile, centralele și organele tutelare ale acestora să elaboreze pînă la 30 aprilie 1975 planul de aprovizionare pe întregul an 1976 cit și pe trimestre, pe baza prevederilor planului cincinal 1976-1980. La data întocmirii propunerilor planului de aprovizionare pentru 1976 — cu circa 10 luni înainte de începerea anului de plan — întreprinderile au avut ca elemente de fundamentare a sarcinilor o structură de produc-

ție cunoscută pentru un număr restrîns de produse, iar în privința normelor de consum cele ale anului de bază. În perioada 30 aprilie — 5 iunie a.c. (potrivit programului de măsuri pe 1976) au avut loc întâlniri și discuții organizate de centralele industriale și reprezentanții ai Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, cu scopul de a se clarifica unele probleme legate de resurse, acoperirea necesarului justificat, rezolvarea unor divergențe, precum și unele măsuri pentru corelarea pe plan central a proiectelor de balanțe cu celelalte secțiuni de plan (export, investiții, fondul pieței etc.).

Rezultă, așadar, că planul de aprovizionare la întreprinderi se fundamentează pe elemente informative (producție, valori nenominalizate, prețuri de plan, norme de consum, consumuri specifice, stocuri normate etc.), indicatori care se definitivează cu ministerele în aceeași perioadă cu definitivarea planului de aprovizionare. Din această cauză nu se poate cuprinde în planul de aprovizionare întregul volum de modificări ale acestora. În această fază, totuși, se aprobă balanțele materiale, se stabilesc și se transmit cote pe beneficiari (15 VI 1975, conform programului de măsuri). Aceste cote reprezintă planul definitiv de aprovizionare — dificil de modificat — în special la balanțele încordate care permit rezerve de plan foarte reduse. Ce s-a întreprins și ce s-a rezolvat în legătură cu aceste prevederi ?

● O pondere importantă în producția construcției de mașini o constituie utilajele tehnologice pentru industria chimică, metalurgică, construcții-refractare, alimentară, minieră, producție care se execută pe baza documentației tehnice. În conformitate cu H.C.M. nr. 1708/1974, beneficiarii trebuie să

predea comenzile și documentațiile tehnice de comandă cu 8 luni înaintea anului de plan. Pentru 1976, comenzile și documentațiile tehnice de comandă pentru mașinile și utilajele tehnologice menționate trebuiau predate de beneficiari pînă la 30 aprilie 1975, astfel încît întreprinderile furnizoare să poată stabili specificațiile pentru importul centralizat și metalul ce urma să se programeze la intern pentru sem. I 1976. Dar, cu toate impulsările făcute pe diverse trepte, pînă la data de 10 iunie 1975 situația depunerii documentației pentru producția de utilaje tehnologice a fost nesatisfăcătoare, serioase rămîineri în urmă avînd M.I.M., M.I.Ch., M.M.P.G. Aceasta creează greutăți întreprinderilor furnizoare de utilaje tehnologice în stabilirea specificațiilor ce se programează la intern, care, potrivit programului de măsuri pentru sem. I 1976, trebuiau să fie prezentate pînă la 1 VII a.c.

● Pentru anul viitor, potrivit măsurilor pentru asigurarea îndeplinirii sarcinilor de plan pe 1976, pentru mașinile și utilajele tehnologice contractele se vor încheia cel mai tîrziu pînă la 25 august 1975 pentru cele cu termene de livrare în semestrul I 1976 și pînă la 25 noiembrie pentru cele cu termene de livrare în sem. II 1976, în timp ce restul produselor se contractează pînă la 30 septembrie 1975. Aceste termene pentru contractarea utilajelor tehnologice sînt foarte largi, de la data depunerii comenzii și documentației (30 aprilie depunerea documentației — 25 noiembrie contractarea), dînd posibilitate beneficiarilor să nu respecte termenul de depunere a documentației. Aceasta se reflectă negativ în pregătirea bazei materiale, precum și în asigurarea din timp a producției marfă cu contracte.

● Un alt neajuns este acela că întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice avînd sarcina, conform programului de măsuri, ca pînă la 31 V 1975 să predea coordonatorilor de balanțe specificațiile de materiale pentru importurile centralizate, erau la acea dată în posesia doar a circa 40% din documentația tehnică. Din această cauză, întreprinderile constructoare de mașini sînt în prezent în situația dificilă de a nu putea stabili specificațiile de import necesare utilajelor tehnologice și, în acest fel, pierd posibilitățile de prospectare și obținere de contracte cu termene de livrare convenabile. MICMG resimte acut lipsa unui stoc de intervenție propriu, pe care l-a avut și în trecut și a fost preluat de MATMCGFF. Prin acest stoc erau rezolvate operativ dereglările survenite în aprovizionare (activări din import și producție internă, modificări de specificații datorită schimbării tehnologiei de fabricație sau a sortimentelor din plan etc.).

● O preocupare majoră a specialiștilor și lucrătorilor din compartimentele de aprovizionare, o constituie reglementarea stocurilor normate pe criterii obiective, care să asigure desfășurarea ritmică a procesului de producție conform planului și complexității fabricației. Acțiunea de testare a stocurilor la unele întreprinderi din economia națională este menită să aducă îmbunătățirile necesare, prin aplicarea unor criterii mai juste de determinare a normelor atît la furnizori cit și la consumatori. În situația actuală de elaborare și definitivare în timp a planului la toți indicatorii și, respectiv, de

* Intrucît ancheta a fost realizată înaintea Decretului privind unificarea celor două ministere constructoare de mașini, în material găstrăm vechile denumiri ale ministerelor respective.

concretizare a structurii și a documentațiilor de execuție cerute de procesul de fabricație, aplicarea acestor criterii care fundamentează acțiunea de normare a stocurilor va trebui să înglobeze și factorii de corecție corespunzător acestui studiu. DGAD — MICMG nu poate acorda sprijin operativ întreprinderilor intrucit nu mai are în subordnac baze, stoc-tampon și dreptul de a reține rezerve de cote la dispoziția sa. Actualul aparat al DGAD — MICMG are activități de sinteză a aprovizionării și defacerii și, deci, nu este dimensionat pentru o urmărire sistematică a realizării aprovizionării tehnico-materiale, funcție preluată la nivel central de MATMCGFF conform Legii nr. 14/1971. Discuțiile referitoare la schimbări de specificații din motive obiective — întâzieri la livrări, probleme de calitate, reclamații, propuneri de îmbunătățire a derulării unor contracte — rămân în sarcina întreprinderilor beneficiare care trebuie să le rezolve pe baza relațiilor directe pe care le au cu întreprinderile furnizoare.

● Metodologia actuală de lucru pentru încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială este nesatisfăcătoare datorită faptului că :

— balanțele de materiale și utilaje fiind în coordonarea centralelor industriale, iar rezervele de plan din balanțe la dispoziția exclusivă a Ministerului Aprovizionării (Legea nr. 14, art. 36 și 46), ministerul respectiv nu poate acționa efectiv în luarea deciziilor la balanțele din competența de aprobare a Consiliului de conducere al MICMG ;

— ministerul nostru nu poate soluționa problemele privind derularea aprovizionării și nu poate rezolva prioritățile la materialele deficitare, deoarece nu dispune de rezerve de cote și nu lucrează cu repartiții și specificații.

3 Dificultățile semnalate conduc la necesitatea reconsiderării, după părerea noastră, a unor probleme de aprovizionare și defacere, luării unor măsuri de perfecționare a procesului de aprovizionare tehnico-materială, și anume :

— beneficiarii de utilaje tehnologice să prezinte documentația tehnică până la 28 februarie înaintea anului de plan și să încheie contractele economice până cel mai târziu 30 aprilie. Aceasta pentru ca întreprinderile furnizoare de asemenea utilaje să poată pregăti din timp specificațiile pentru import și intern, să specifice importul cu cel puțin 8 luni înaintea anului de plan (table inoxidabile, țevi inoxidabile), să încheie contracte și să obțină livrări cu termene optime din import și intern ;

— C.S.P. și MATMCGFF să corecteze în lunile noiembrie-decembrie, înaintea anului de plan, cotele de materii prime și materiale pe baza fundamentărilor depuse de ministere, care conțin elemente certe : pro-

ducție plan de stat, nominalizare integrală a planului, norme de consum aprobate, contracte încheiate (80—90% din plan), prețuri de plan, stocuri certe. În acest sens, ar fi indicat ca sem. I al anului de plan să fie asigurat integral cu cote de materiale prin balanțele aprobate în luna iunie-iulie, urmînd ca eventualele suplimentări sau reduceri ce derivă din corectarea planului să afecteze numai semestrul II ;

— să se prevadă în balanțele materiale stocuri normate cit mai judicioase și corelate cu posibilitățile de livrare a materialelor de către furnizorii interni și externi, avîndu-se în vedere optimizarea producției în întreprinderile siderurgice, precum și ciclul lung de fabricație a unor produse complexe din construcția de mașini ;

— Ministerul Aprovizionării și ministerele furnizoare de materii prime și materiale să exercite un control riguros și să stabilească măsuri pentru respectarea livrării materialelor la termenele prevăzute în contracte, atît din producția internă cit și din import, intrucit penalizarea solicitate de beneficiar pentru nereceptarea acestor termene nu soluționează nici pe departe dificultățile care apar în procesul de fabricație și de livrare a produselor ;

— o mai mare operativitate din partea MIM în programarea în producție a cererilor beneficiarilor și emiterea repartițiilor pentru cantitățile specificate ;

— acoperirea cu repartiții, integral și la termen, a tuturor sortimentelor solicitate de beneficiari, prin specificațiile de materiale depuse și eliminarea metodei practice în prezent de a se contracta la import cu livrare în aceeași perioadă de timp pentru care sint necesare în procesul de fabricație ;

— unii furnizori cum sint : Întreprinderea de țevi „Republica” — București și Combinatul Siderurgic — Galați să acorde termene de livrare lunare pe fiecare tipodimensiune și nu cum se practică în prezent (C. S. Galați acordă ca termen de livrare data de 19 a lunii următoare, iar Întreprinderea de țevi „Republica” din București face o defalcare cantitativă lunară pe total contracte) ;

— intrucit modificările în structura planului la mașinile și utilajele pe care le executăm, nu au asigurate sortimental și calitativ unele materiale, se simte nevoia unei mai mari elasticități și operativități din partea întreprinderilor siderurgice în readaptarea planului de producție și, implicit, a contractelor încheiate, potrivit modificărilor solicitate de întreprinderile beneficiare. Apare necesar să se analizeze de către C.S.P., Ministerul Aprovizionării și M.I.M. posibilitatea reținerii unei rezerve (produse calde de 5%) la unitățile siderurgice în cadrul cărora să se poată efectua modificările solicitate de beneficiari potrivit structurii utilajelor ;

— M.I.M., M.I.C.M.U.E., M.I.Ch. și altele să intensifice programele de asimilare a principalelor materiale care se importă cu mare dificultate, iar în situația în care nu le asigură, să fie importate din fondurile proprii și la termenele solicitate de beneficiari ;

— pentru înlăturarea dificultăților care apar cu ocazia contractării metalului, considerăm necesar ca la acțiunea de contractare, cel puțin la Întreprinderea „Republica” București, C.S. Galați și C.S. Hunedoara, să participe organe competente din Ministerul Aprovizionării și M.I.M., care să concilieze eventualele divergențe dintre furnizori și beneficiari privind unele termene de livrare, modificări de repartiții, probleme de condiții tehnice și calitative etc ;

— să nu se mai transmită de către Ministerul Aprovizionării nici un act normativ sau instrucțiuni privind aprovizionarea decît după consultarea și avizarea acestora de către ministerele economice (instrucțiuni privind depunerea specificațiilor la materialele feroase din import și din producția internă, nomenclatorul cu baremurile limită de livrare).

— Ministerul Aprovizionării să urmărească realizarea aprovizionării tehnico-materiale conform balanțelor aprobate prin plan, prin impulsionearea furnizorilor pentru livrarea sortimentală și la termene a cantităților nevagonabile și asigurarea sortimentală la termenele contractuale stabilite cu întreprinderile M.I.C.M.G.

— M.I.M., C.S.P. și Ministerul Aprovizionării să ia măsuri ca într-o perioadă de doi ani să constituie, treptat, din depășirile de plan și din surplusurile de la schimburile externe, un stoc tampon de circa 100 000 tone la dispoziția M.I.C.M.G. în structura sortimentală uzuală necesară întreprinderilor constructoare de mașini și, în mod deosebit, la acele sortimente care se laminază trimes-trial la intervale mai mari, conform aprobării din martie 1974 privind unele probleme legate de decalarea aprovizionării cu metale feroase în economie. De asemenea, să ia măsuri de extindere a nomenclatorului normelor de consum, în special pentru materiale nemetalice, table aliate, inoxidabile, oțeluri de scule, cabluri și conductori electrice, metale dure, plăci, materiale abrazive etc.

**MINISTERUL INDUSTRIEI
CONSTRUCTILOR DE MAȘINI-UNELTE
ȘI ELECTROTEHNICII**

— ing. Petre PĂTRAȘCU,
director D.G.A.D. —

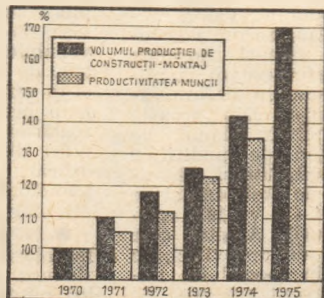
1 Pînă la această dată, întreprinderile aparținînd ministerului nostru au încheiat un număr redus de contracte de aprovizionare tehnico-materială pentru producția anului 1976. Situația

COMENTARIU LA UN GRAFIC

**În unitățile de construcții ale
consiliilor populare
Ritmul creșterii
productivității muncii**

ÎN acest an, în fața unităților de construcții ale consiliilor populare județene stă sarcina de creștere rapidă a productivității muncii, astfel ca să se realizeze obiectivul trasat la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, și anume ca într-o perioadă de 4—5 ani să se dubleze productivitatea muncii în construcții. Rezultatele obținute în ultimii ani de acestea evidențiază faptul că s-a intensificat preocuparea pentru ca întregul potențial uman și tehnic din dotare să fie pus mai bine în valoare. O reflectare a efortului depus și a rezultatelor obținute este dată de evoluția

productivității muncii, care în decursul ultimilor 5 ani a crescut cu 50%. Economia relativă de angajați, luînd ca bază anul 1970, este de circa 240 mii oameni pentru întreaga perioadă

Dinamica productivității muncii în unitățile de construcții-montaj ale consiliilor populare județene

1971—1975. Numai la nivelul anului 1975 economia relativă de lucrători este de circa 100 mii

Pîntre județele care au obținut rezultate deosebit de bune, exprimate în ritmul mediu anual al productivității muncii pe perioada 1971—1975, sint de menționat : Bacău (10,6%), Bihor (11,3%), Cluj (10,9%), Prahova (10,3%), Suceava (10,4%), Totodată trebuie arătat că alte județe nu au obținut rezultate pe măsura înzeștrării lor : Harghita (3,4%), Tulcea (3,3%), Teleorman (4,3%), Dimbovită (5,1%).

Pentru ca productivitatea muncii prevăzute în planul pe 1975 să fie realizată integral, este necesar ca întreprinderile de construcții din cadrul consiliilor populare județene să urmărească cu perseverență utilizarea cit mai deplină a utilajelor de pe șantiere. Din analiza datelor privind realizările perioadei trecute reiese că în unele județe indicii de utilizare intensivi sint sub nivelele pînă definite ca de exemplu la betoniere și stații de betoane (Carș-Severin), excavatoare și buldozere (Arad), macarale turn (Teleorman, Harghita), cilindri

compresori (Timișoara), parcul auto etc.

Utilizarea mai redusă a capacității utilajelor de construcții duce la situația ca proporția lucrărilor executate manual să crească (exemplu la lucrările de săpare, betoane, manipularea agregatelor ș.a.). Acestea reprezintă de fapt tot atitea rezerve potențiale de sporire a productivității muncii, și remedierea lor se impune cu atît mai mult cu cit în această perioadă, precum și în cea viitoare, unitățile de construcții ale consiliilor populare județene au sarcini sporite decurgînd din necesitatea de a refăce în termen cit mai scurt diferite obiective calamitate de inundații. De asemenea, ele vor putea realiza nivelul planificat al productivității muncii pe anul 1975 dacă vor spori continuu gradul de industrializare a lucrărilor, dacă vor utiliza cit mai rațional forța de muncă și dacă vor atrage în producție toate rezervele rezultate dintr-o analiză atentă și competentă a potențialului de care dispun.

respectivă nu este desigur satisfăcătoare, impunând, în consecință, luarea unor măsuri urgente la toate nivelele.

2 Programul de măsuri privind desfășurarea activității precontractuale și încheierea contractelor economice în domeniul aprovizionării tehnico-materiale precizează că întreprinderile, centralele și organele coordonatoare ale acestora să elaboreze până la 30 aprilie 1975 planul de aprovizionare pe întreg anul 1976 și pe trimestre, pe baza prevederilor planului cincinal 1976—1980. De aici derivă un prim neajuns și anume: întocmirea propunerilor planului de aprovizionare pe 1976 cu circa 10 luni înainte de începerea anului de plan pune întreprinderile în situația să-și fundamenteze cerințele pe baza unei structuri de producție cunoscută doar pentru un număr restrâns de produse, cu norme de consum ale anului de bază.

De asemenea, la această dată, balanțele de materii prime și materiale, îndeosebi la metal, nu sînt elaborate, resursele (producția internă și importul) nu sînt stabilite. De aici, rezultă că întreprinderile își fundamentează planurile de aprovizionare pe elemente informative (producție, valori nenominalizate, prețuri de plan, norme de consum, consumuri specifice, stocuri normative etc.), indicatori ce se definitivează cu ministerele de sinteză în aceeași perioadă. Rezultă clar că, din această cauză, planul de aprovizionare nu poate cuprinde întreg volumul de modificări ale acestora, care se definitivează ulterior. Totuși, în această fază se aprobă balanțele materiale, se stabilesc și se transmit cote pe beneficiari, care reprezintă planul definitiv de aprovizionare, dificil de modificat, mai ales la balanțele încordate, care prezintă rezerve de plan foarte reduse.

Așa prezentându-se lucrurile, întreprinderile sînt puse în situația de a-și întocmi planurile de aprovizionare pe baze incerte, nefiind în posesia contractelor ferme încheiate cu beneficiarii produselor lor. De aici rezultă că planurile întocmite de întreprinderi cu circa 10 luni mai devreme sînt estimative, deoarece în decursul fazei de încheiere a contractelor cu beneficiarii pot apărea unele necesități (fie de alte sorto-tipo-dimensiuni, fie că la unele materiale se cer cantități în minus sau în plus). Or, un asemenea plan de aprovizionare nu este de natură să ducă, pe de o parte, la o justă utilizare a resurselor materiale, iar pe de altă parte, creează aprioric premise pentru creșterea stocurilor supranormative, care, ulterior, grevează situația financiară a întreprinderilor.

3 Pentru îmbunătățirea situației ar fi de făcut multe propuneri. Mă voi rezuma numai la câteva, pe care le socotesc esențiale și anume:

- ar fi absolut necesar ca atât C.S.P., cit și M.A.T.M.C.G.F.F., să adapteze, în lunile noiembrie-decembrie înaintea anului de plan, cotele de materii prime și materiale în funcție de fundamentările depuse de ministere, care conțin elemente certe privind producția prevăzută în planul de stat, nominalizarea integrală a planului, norme de consum aprobate, contracte încheiate cu beneficiarii produselor la un nivel de circa 80—90% din plan, prețuri de plan, stocuri certe. Totodată, semestrul I al anului de plan să fie asigurat integral cu materii prime și materiale prin balanțele aprobate în lunile iunie-iulie, urmînd ca eventualele suplimentări sau reduceri, ce rezultă din readaptarea planului, să afecteze numai semestrul II;

- să se prevadă în balanțele materiale stocuri normate cît mai judicioase, corelate cu posibilitățile de livrare a materialelor de către furnizorii interni și externi, ținîndu-se seama și de optimizarea producției în întreprinderile siderurgice, precum și de ciclul lung de fabricație a unor produse complexe. Aceasta ar asigura o aprovizionare corespunzătoare, cit și o asortare a stocurilor în limitele reglementărilor în vigoare;

- intrucît dese modificări intervin în structura planului de producție al ministerului nostru — modificări care sînt oarecum inerente ținînd seama fie de cerințele interne, fie pentru export — au drept consecință neasigurarea sorto-tipo-dimensiunală și calitativă a unor materiale, se impun o mai mare elasticitate și operativitate din partea întreprinderilor siderurgice furnizoare în readaptarea programelor lor de fabricație și,

implicit, a contractelor încheiate. Acest lucru este pe deplin valabil și pentru bazele de aprovizionare județene pentru cantitățile nevagonabile, ținînd seama că o pondere serioasă în consumul unităților ministerului nostru au cantitățile mici de metal;

- tot din cauza unor modificări de plan care intervin pe parcursul procesului de producție, ar fi deosebit de utilă analizarea de către C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F. și M.I.M. a posibilității reținerii unei rezerve (produse calde de circa 5—6%) la întreprinderile siderurgice, în cadrul căreia să se poată satisface eventuale cerințe impuse de modificarea

Înfăptuirea sarcinilor impune acțiuni concrete, permanente

ÎN CONTEXTUL favorabil al eforturilor pentru îndeplinirea actualului cincinal înainte de termen întreprinderile, centralele industriale și ministerele sînt chemate să întreprindă, de pe acum, acțiuni eficiente pentru o cit mai temeinică pregătire organizatorică, tehnică și materială, în vederea înfăptuirii cu succes a sarcinilor din primul an din perioada 1976—1980. O primă și importantă direcție în care se cere acționat, o constituie încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială, corelarea strînsă între nivelurile de producție stabilite și prevederile planului de aprovizionare.

Așa cum relevă practica din anii anteriori, atunci cînd în întreprinderi, centrale industriale și ministere au fost luate din vreme toate măsurile necesare, demararea planului s-a făcut în condiții optime, realizîndu-se chiar din primele zile de muncă substanțiale depășiri de plan. Dar atunci cînd măsurile nu au fost finalizate din vreme, ci tergiversate, au apărut în derularea sarcinilor de plan unele obstacole care, de obicei, s-au soldat cu nerealizarea ritmică a unor sortimente, nerepectarea termenelor de livrări față de beneficiari. Prin cunoașterea cu aproape 8 luni mai devreme a sarcinilor pe 1976, se presupunea că din acel moment întreprinderile și centralele vor declanșa și acțiunile necesare perfectării tuturor măsurilor care să permită succesul înfăptuirii noilor sarcini. Din păcate, lucrurile nu stau peste tot așa. Se manifestă încă incertință, se așteaptă rezolvarea unor probleme pe diferite trepte, netrecîndu-se cu hotărîre la stabilirea necesarului de aprovizionat și, în funcție de acesta, la încheierea contractelor cu furnizorii de materiale.

Așa cum s-a desprins din ancheta noastră pînă la începutul lunii august a.c. nu se încheiasse de către majoritatea întreprinderilor investigate decît un număr foarte mic de contracte de aprovizionare, datorită unor defecțiuni în modul de nominalizare a sarcinilor de plan, în însuși mecanismul de aprovizionare tehnico-materială. De altfel, unele din aceste defecțiuni — așa cum ne-au relatat participanții la anchetă — au condus la încheierea cu intîrziere a unor contracte de aprovizionare și pentru semestrul II 1975, ceea ce atrage greutatea în realizarea ritmică a producției fizice în întreprinderile beneficiare.

O cerință imperioasă pentru întocmirea corectă a planurilor de aprovizionare tehnico-materială și încheierea contractelor de către întreprinderile beneficiare și cele furnizoare este aceea a nominalizării producției pe anul viitor. Or, așa cum rezultă din anchetă, întreprinderea de autocamioane Brașov, întreprinderea mecanică de utilaj chimic, întreprinderea de pompă, întreprinderea de mecanică fină și „Electronica” din București, „Progresul”—Brăila, întreprinderea de utilaj chimic-Ploiești, întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin, „Străngul” Arad etc. sînt departe de a fi încheiat această fază importantă de pregătire a producției pe 1976. Totodată, trebuie spus că au fost încheiate pînă la ora actuală prea puține contracte cu beneficiarii produselor și, în consecință, nu se cunosc nici cantitățile și nici tipodimensiunile de materiale care urmează să fie comandate. Desigur, încheierea contractelor cu beneficiarii și nominalizarea, pe această bază, a producției, constituie principala îndatorire a întreprinderilor. Dar nu puține obligații revin în acest sens și centralilor industriale. Sînt însă centrale industriale care nu și-au preluat nici

structurii planului în unele din întreprinderile noastre.

Dat fiind timpul relativ scurt ce a mai rămas pînă la începerea noului an de plan, se simte nevoia depunerii unor eforturi susținute la toate nivelele pentru a se asigura din timp baza tehnico-materială a întreprinderilor, deoarece numai în acest fel se vor putea crea condiții pentru îndeplinirea în condiții de ritmicitate și eficiență a marilor sarcini puse de Congresul al XI-lea al partidului și de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a. c.

pînă acum funcțiile ce le revin în domeniul aprovizionării și defacerii, lăsînd întreprinderile să se descurce cum pot.

O a doua cerință fundamentală pentru încheierea din vreme a contractelor cu întreprinderile furnizoare de materii prime și materiale este aceea a accelerării lucrărilor de către coordonatorii de balanță privind fundamentarea necesarului și stabilirea volumului de materii prime afectate fiecărui beneficiar. Altfel, tergiversarea finalizării din timp a acestei operații creează riscul prelungirii perioadei de încheiere a contractelor economice — situație ce-și poate pune amprenta asupra înfăptuirii în bune condiții a sarcinilor de plan de către întreprinderile beneficiare.

În încheierea la timp a contractelor de aprovizionare o mare însemnătate are și perfecționarea activității bazelor județene — unități care și-au dovedit pe deplin viabilitatea, atît în ce privește creșterea operativității în aprovizionare, cit și în simplificarea relațiilor contractuale. Numai că multe din aceste baze de aprovizionare nu dispun de o dotare tehnică corespunzătoare, nu au linii de garaj, suficient personal calificat și, în relațiile lor cu furnizorii de materiale, nu au prioritate din punct de vedere al termenelor de livrare și al cantităților programate.

Firește, vor trebui găsite soluții pentru continuarea perfecționării procesului de aprovizionare tehnico-materială. Așa cum s-a arătat în lucrările recentei Plenare comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale în viitorul cincinal va trebui să se asigure în toate unitățile o aprovizionare cu materii prime și materiale în strînsă concordanță cu volumul producției, pe baza unor criterii științifice, care să le permită desfășurarea ritmică a activității economice și, în același timp, evitarea imobilizării de resurse materiale. Ținînd seama că noile sarcini de plan au la bază o reducere substanțială a consumurilor specifice care au fost și vor fi, în continuare, aduse în pas cu progresul tehnic, întreprinderile nu vor mai avea atît de largi posibilități de a-și acoperi nevoile de aprovizionare din „stocuri” care au fost achiziționate în decursul anilor peste nevoile lor reale. Așadar, pornind de la cerințele concrete ale desfășurării optime a proceselor de producție, trebuie avută toată grija ca, la încheierea contractelor, concomitent cu cantitatea solicitată, să fie clar prevăzute sortimentele, dimensiunile, forma și detaliile calității materiilor prime. În acest mod se vor înlătura eventualele divergențe pe parcursul finalizării contractelor.

Am desprins în aceste succinte concluzii doar câteva din principalele probleme care stau în prezent în fața întreprinderilor, centralelor industriale, în vederea pregătirii în cele mai bune condiții a producției pe 1976 — primul an din viitorul cincinal. Important este ca, fiecare, la nivelul său, să depună maximum de eforturi în asigurarea din vreme a aprovizionării tehnico-materiale a producției — factor de cea mai mare însemnătate pentru demararea cu succes a noului cincinal, a cărui înfăptuire neabătută va duce la dezvoltarea impetuoasă a economiei noastre naționale, la ridicarea bunăstării celor ce muncesc.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

**Cincinalul revoluției
tehnic-științifice.
Cum îl pregătim?**

**FUNDAMENTAREA PRIN MARKETING
A INVESTIȚIILOR**

REALIZAREA programului amplu de dezvoltare economică și socială a țării noastre, stabilit de Congresul al XI-lea al P.C.R., implică un imens efort investițional; în cincinalul 1976—1980, ca urmare a menținerii unei cote ridicate a părții destinate dezvoltării din venitul național — de 33,5% — volumul investițiilor va atinge cifra impresionantă de 1 000 de miliarde lei. Pe măsura creșterii volumului fondurilor de investiții, sporește însă și responsabilitatea utilizării eficiente a lor, a convertirii lor în noi obiective economice care să asigure progresul neîntrerupt al țării noastre. Această responsabilitate, „asigurarea unei ordini desăvârșite și a unei eficiențe maxime în realizarea investițiilor”,¹ au fost pregnant subliniate de secretarul general al partidului la recenta plenară comună a C.C. al P.C.R., și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale care a debătut și aprobat proiectul planului cincinal de dezvoltare a țării pe perioada 1976—1980.

Investițiile reprezintă unul dintre domeniile care oferă marketingului largi posibilități de afirmare în economia noastră socialistă, mai mult, în care el este chemat să fundamenteze oportunitatea și eficiența noilor obiective.

Începând cu actualul cincinal, 1971—1975, în scopul realizării unei eficiențe maxime a efortului investițional, s-a stabilit, după cum se știe, ca aprobarea investițiilor să fie precedată de elaborarea unor studii de marketing, din care să rezulte posibilitățile de desfacere a produselor obținute în urma punerii în funcțiune a noilor obiective, a noilor capacități de producție. De

altfel, obligativitatea studiilor de marketing, pentru fundamentarea fiecărui obiectiv sau pentru lărgirea capacităților existente, a fost menționată expres în legea investițiilor.

Se poate afirma, pe baza experienței acumulate, că multe dintre studiile de marketing desfășurate pînă acum au permis o mai bună orientare a investițiilor în concordanță cu cerințele pieței interne și externe, au permis evitarea unor investiții în obiective sau dezvoltări de capacități a căror producție să întâmpine dificultăți în desfacerea ei în condițiile unei eficiențe satisfăcătoare. Totuși, în această privință ne aflăm încă într-o fază de început. Se constată încă — în legătură cu investițiile destinate unor capacități de producție care lucrează pentru export — „o insuficiență aprofundată a studiilor de piață sau chiar absența totală a acestor studii, singurele în măsură să orienteze volumul și structura producției românești în strînsă corelație cu cerințele și tendințele pieței internaționale”.² În anumite privințe, această constatare este valabilă și pentru unele obiective care produc pentru piața internă. Socotim, deci, că marketingul nu a dat încă întreaga măsură a utilității sale pentru economia noastră; pe de altă parte, utilizarea lui în domeniul investițiilor s-a limitat uneori la o arie problematică prea restrînsă, cum ar fi confruntarea capacității noilor obiective cu posibilitățile de absorbție ale pieței pentru produsele respective. Apreciem însă că posibilitățile de utilizare a marketingului, în vederea unei cît mai eficiente finalizări a investițiilor, sînt mult mai largi.

**Rolul studiului de marketing
în cadrul S.T.E.-ului**

LĂRGIREA posibilităților de promovare a marketingului în domeniul investițiilor este condiționată, înainte de toate, de așezarea pe baze mai riguroase a raporturilor dintre studiile de marketing și obiectivele de investiții care formează tema acestor studii. Evident, studiile de marketing rămîn un instrument de fundamentare a investițiilor. În această calitate, ele trebuie să demonstreze — într-o perspectivă suficient de largă — existența unor necesități concrete de consum cărora urmează să răspundă obiectivul de investiție, a unor posibilități reale de plasare a produselor obținute. Această cerință nu mai trebuie argumentată; ea este esențială pentru că, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la una din desfășurările cu aparatul comerțului exterior, „producem nu de dragul producției, ci pentru satisfacerea unor necesități și cerințe și trebuie deci să producem numai ceea ce corespunde acestor cerințe și necesități”³).

Funcția studiului de marketing, ca instrument de fundamentare a investițiilor, presupune deci un raport de subordonare față de studiul tehnico-economic în ansamblu. Dar ea nu trebuie înțeleasă simplist: este vorba de o subordonare prin tematica studiului și nu prin concluziile lui. Precizarea se impune, pentru că un studiu de marketing, deși trebuie să se axeze pe o temă concretă, datele acesteia sînt doar elemente de referință. Mai explicit, rostul studiului nu se limitează să demonstreze dacă este oportun sau nu un anumit obiectiv de investiție cu parametrii deja fixați, dacă este posibilă sau nu desfacerea produselor lui. O astfel de îngustare a cerințelor față de un studiu de marketing nu favorizează găsirea celor mai eficiente orientări ale fondurilor de investiții, dimensionarea optimă a noilor capacități de producție. Comandat într-o astfel de orientare, un studiu de marketing poate demonstra, de exemplu, că su-

plimentarea cu n% a capacității de producție existente la un produs oarecare găsește acoperire în cerințele pieței; dar, fără o astfel de orientare rigidă, fără o subordonare față de parametrii predeterminați ai obiectivului de investiție avut în vedere, el ar putea arăta că este posibilă suplimentarea cu 2n% a acestor capacități, sau că este mai eficientă orientarea investițiilor în altă direcție.

De la un studiu de marketing nu trebuie așteptată deci doar confirmarea sau infirmarea unei alegeri deja făcute în privința investiției proiectate, ci un tablou cît mai amplu, cît mai complet, al domeniului la care se referă investiția, identificarea tuturor variantelor posibile, pentru ca organul de decizie să aibă posibilitatea alegerii variantei optime. Cu atît mai străine de spiritul marketingului sînt, în acest context, studiile cu concluzii „precomandate”, cînd nici măcar nu este vorba de aflarea unui răspuns în alternativă „da” sau „nu” la tema supusă cercetării, ci de găsirea argumentelor pentru susținerea unei decizii „ca și luate”.

Ce, unde, cînd și cum se poate vinde?

O ALTĂ problemă a implicațiilor marketingului în fundamentarea investițiilor se referă la modalitatea evaluării potențialului pieței și raportării noilor capacități ce vor rezulta din investiții la acest potențial.

Produsele noastre se adresează deopotrivă pieței interne și celei externe. În ceea ce privește piața internă, dinamismul susținut al acesteia — sprijinit pe creșterea planificată a nevoilor de consum productiv și a cererii solvabile a populației — crează o bază largă pentru realizarea volumului suplimentar de produse pe care-l va declanșa punerea în funcțiune a noilor obiective de investiții. Posibilități largi de desfacere pentru produsele noastre există și în cadrul pieței externe. Este grăitor, în această privință, ritmul mediu anual de creștere de 21,5% al comerțului nostru exterior în perioada 1971—1974;

pentru cincinalul următor, recenta plenară a C.C. al P.C.R. a stabilit o creștere a exportului cu 90% și a importului cu 60%, ceea ce înseamnă o rată medie anuală de creștere pe ansamblul comerțului exterior de 12,3% — superioară creșterii produsului social, veniturii național și producției industriale.

Astfel de posibilități nu echivalează însă cu existența unor deuse sigure pentru toate produsele acestor noi obiective de investiții. Evaluarea corectă a pieței potențiale, a dimensiunilor sale, stabilirea cotei pe care o putem dobîndi practic pe diverse piețe este o operațiune de mare complexitate, implicînd o analiză de marketing de mare finețe. Este ușor de demonstrat, de exemplu, că față de un anumit grad de dotare a populației cu un produs de folosință îndelungată rămîne un potențial de acoperit, care poate fi cuantificat și deci avut în vedere la dimensionarea unor noi obiective de producție sau la lărgirea capacității celor existente; un studiu de marketing nu se poate însă rezuma la aceasta, o asemenea raportare neconstituind încă o fundamentare riguroasă ci, cel mult, un punct de referință. Problema dobîndește și alte dimensiuni în cadrul pieței externe, unde capacitatea de absorbție a pieței devine teren de confruntare aprigă între numeroși ofertanți, așa încît evaluări chiar corecte cantitativ ale pieței potențiale nu sînt suficient de lămuritoare pentru o orientare eficientă a investițiilor. Ipotetic vorbind, ar putea fi mai mult decît evidentă existența unei largi piețe potențiale la: televizoare alb-negru, diferite echipamente de automatizări sau mașinile pentru așchiera metalelor, dar, aceasta nu poate constitui o fundamentare suficientă în cadrul unui studiu de marketing internațional. Luarea în considerare doar a acestui element în orientarea capacităților de producție ar putea avea consecințe practice negative.

Față de aceste considerente, pentru studiile de marketing, destinate fundamentării investițiilor, se impun cîteva concluzii. Astfel, întrucît nu sînt suficiente datele

generale despre piață, despre posibilitățile de absorbire a unor loturi noi de produse, ci elemente concrete care să caracterizeze posibilitățile participării noastre în cadrul pieței, este necesară — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — elaborarea unor studii proprii de marketing, asigurând adaptarea rapidă a producției la condițiile pieței externe; în forme specifice, o asemenea abordare privește și piața internă. Realismul studiilor de marketing impune o raportare corectă, multilaterală, a produselor care vor fi obținute la exigențele pieței, ale consumatorului intern și extern, la parametrii produselor concurente existente în vânzare, la condițiile pătrunderii produselor pe piață. Această raportare nu este însă un act contemplativ ci implică acțiuni practice concertate: studiile de marketing iar, apoi, întreaga activitate practică de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, de organizare a producției și comercializării trebuie să aibă în vedere necesitatea alinierii produselor românești la nivelul exigențelor pe plan mondial. „În condițiile actuale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. — când pe plan mondial schimbarea produselor și a tehnologiilor se produce într-un ritm extrem de rapid, paralel cu ridicarea calității, trebuie să acționăm energic și permanent pentru înnoirea și modernizarea produselor, reprojectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Avem datoria să facem totul pentru ca performanțele produselor românești să țină pasul cu cerințele progresului tehnic pe plan internațional“).

Investigarea efectelor economice propagate

CREȘTEREA gradului de complexitate a legăturilor dintre sectoare și ramuri de activitate într-o economie modernă, dinamica diferită a lor, mutațiile structurale adesea neașteptate determinate de incorporarea tot mai rapidă în practică a realizărilor științifice și tehnice — toate acestea sporesc dificultatea elaborării unor studii riguroase de marketing, care să stea la baza deciziilor în problemele de investiții.

În astfel de împrejurări, sfera de cuprindere a unui studiu de marketing nu se mai poate circumscrie la piața produsului la care se referă investiția. Rareori vânzarea, respectiv consumul unui produs, înseamnă ieșirea lui definitivă din ciclul economic, fără consecințe imediate pentru ciclul altor produse; în cele mai multe cazuri ne aflăm în fața unor efecte în lanț, piața unui produs fiind deci condiționată de dinamica piețelor altor produse, aflate „în amonte“ și condiționând, la rândul ei, piețele produselor aflate „în aval“ în cadrul ciclului economic considerat în ansamblu și în permanentă desfășurare. După cum, pe de altă parte, rareori produsul intră singur, neînsoțit într-un anumit tip de consum, ceea ce înseamnă că în afara unor relații de succesiune, de natura celor de mai sus, între piețele diferitelor produse există și relații de asociere, de complementaritate. O investiție turistică, de exemplu, care urmează a fi materializată într-un complex de spații de cazare, nu poate fi fundamentată doar prin luarea în considerare a fluxurilor probabile de turiști, ci trebuie să fie corelată cu investițiile destinate celorlalte componente ale produsului turistic, apoi cu elementele existente sau proiectate ale infrastructurii turistice etc. În putem angaja fonduri de investiții pentru producerea unor articole care alcătuiesc părți componente ale unor agregate, fără luarea în considerare a perspecti-

vei pieței acestor agregate; sau, pentru producerea unor produse complexe care reclamă asistență tehnică în procesul funcționării, fără dezvoltarea corespunzătoare a sectorului de service, a producției pieselor de schimb etc.

O viziune amplă asupra pieței, abordarea pieței în întreaga complexitate de relații, până la depistarea și evaluarea celor mai îndepărtate implicații ale produselor considerate este, de altfel, una dintre trăsăturile specifice unui studiu de marketing.

Este într-adevăr mai ușor să cumperi decît să vinzi?

ÎN continuarea ideii de mai sus, se impune atenției observația că, dacă cercetarea implicațiilor „în aval“ se bucură de o atenție ceva mai mare, deși încă insuficientă, în cadrul studiilor de piață, situația se prezintă diferit în privința relațiilor de anterioritate ale produsului. Or, este un adevăr elementar faptul, că funcționarea noilor unități economice la parametrii proiectați presupune existența materiilor prime și a materialelor necesare, înlocuirea utilajelor consumate etc.

Se pornește, în acest caz, de la premisa că este mai ușor „să cumperi“ decît „să vinzi“, respectiv, dacă deplasăm problema pe terenul pieței internaționale, se consideră că realizarea importurilor este o operațiune incomparabil mai ușoară decît exportul produselor. De aici și părerea larg răspîndită, că marketingul în comerțul exterior este aproape sinonim cu marketingul de export, pentru activitatea de import aproape nefiind nevoie de marketing.

Desigur, cumpărarea și vânzarea ridică probleme specifice, dar fiecare dintre aceste activități este complexă în felul ei. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras nu o dată atenția asupra faptului că se importă uneori fără suficiente calcule de analiză economică, nu se manifestă exigență corespunzătoare față de calitatea produselor importate, se importă produse care ar putea fi obținute în țară.

Revenind la locul marketingului în fundamentarea investițiilor, prin prisma acestor considerente, se impune o reîngîndire a locului pe care trebuie să-l ocupe, în cadrul studiilor de piață, analiza condițiilor și posibilităților de realizare a investițiilor, a surselor materiale care asigură construcția, dotarea și apoi funcționarea obiectivelor proiectate. În această privință, studiile de marketing trebuie să reflecte noile orientări în domeniul investițiilor, adoptate de plenara recentă a C.C. al P.C.R.: „trebuie să trecem în mod hotărît la o abordare cu totul nouă în problema investițiilor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la plenară — a aportului pe care trebuie să-l dea industria noastră la realizarea marelui program de construcții prevăzut în cincinalul viitor“).

Construcția pieței și promovarea produselor

MOTIVAREA economică, din punctul de vedere al pieței, a noilor capacități de producție trebuie considerată doar o primă etapă în fundamentarea investițiilor în care marketingul poate fi implicat. În definitiv, confirmarea de către piață a eficienței alegerii făcute — în ceea ce privește profilul și dimensiunile noului obiectiv economic — are loc abia după intrarea acestuia în funcțiune, cînd produsele sale au ajuns pe piață și se confruntă cu cerințele pentru care au fost concepute.

În această etapă, hotărîtoare pentru justificarea efortului investițional făcut, contribuția marketingului poate fi mult mai importantă. El trebuie să pregătească primul contact al produselor cu piața, pătrun-

CARNETUL CONSUMATORULUI

Noi sortimente cosmetice

PRODUSE căutate — deopotrivă — de femei și bărbați, cosmeticele se bucură, prin grija întreprinderilor de specialitate, de o gamă în permanentă diversificare, piața urmînd, în perspectivă imediată, să primească noi sortimente.

Întreprinderea „Miraj“ din București, de pildă, va oferi o serie de noutăți, precum gama „Margareta“ — pudră compactă, emulsie demachiantă, loțiune tonică, fard de pleoape, stick emolient pentru buze ș.a.; gama „Dragon“ — apă de colonie, parfum de toaletă, loțiuni de ras — pentru bărbați. De asemenea — seriile „Eva-Lux“ — parfum de toaletă, ulei și emulsie demachiantă, roșu de buze și gama „Bellatrix“, fabricată pe bază de extract total din plante cardiotonice, cu mare efect regenerativ (cuprinde: cremă pentru ten gras și sensibil, cremă de noapte, cremă de ochi, loțiune tonică, emulsie demachiantă).

Întreprinderea clujeană „Farmec“ va oferi — și ea — noutăți. Dintre acestea reținem: gama „Herba“ (loțiune pre-ras electric, loțiune postras, emulsie post-ras), loțiunea post-ras „Dermin“, șampoanele pentru păr „Napoca“ și „Farmec“, gelul pentru mîini „Balsam“, produsele pentru plajă „Tropical“ și „Regata“, crema „Universal-Farmec“, pentru sport, uleiul pentru masaj „Modern“ („spray“), fixativul pentru păr „Femina II“, apa de colonie superconcentrată „Napoca“.

Vom găsi, de asemenea, în magazinele de resort — săpunurile din seria „Oana“, „Catifelin“, „Pell-amar“, „Adam“, „Tom“, „Eva“ ș.a.

Cît privește produsele pentru îngrijirea danturii notăm — ca noutăți — pastele pentru dinți „Optima“ (anticarie), „Activa“ (dezodorizant cu clorofilă), „Pell-amar“, din seria cunoscutelor produse, realizate de dr. Ionescu-Călinești.

Precizăm că multe din aceste produse sînt realizate prin cooperare cu firme internaționale cu veche experiență, în domeniu, precum: „Hellen Rubinstein“, „L'Oreal“ etc.

George HAȘEGANU

derea acestora pe segmentele avute în vedere, cîștigarea unor poziții stabile în cadrul pieței. Toate acestea presupun elaborarea și punerea în acțiune a unor programe de marketing avînd ca teme lansarea pe piață a produselor, promovarea și susținerea vânzărilor.

Dificultățile întîmpinate pe piață de noile obiective în prima perioadă de funcționare, neatingerea la termenele prevăzute a capacităților de producție proiectate sînt uneori pe nedrept puse pe seama insuficienței fundamentării inițiale a investițiilor, a supraestimării capacității pieței potențiale, sau pe seama calității produselor.

Experiența practică — pe plan mondial, ca și propria experiență — arată că confruntarea produselor cu piața nu trebuie lăsată să aibă loc spontan. Chiar produse cu însușiri calitative deosebite au nevoie de sprijin pentru a pătrunde pe piață (inclusiv pe cea internă) alături sau în locul altor produse cu poziția cîștigată anterior.

Desigur, aceste probleme nu se pun, sau apar într-o măsură foarte mică în cazul unor obiective a căror producție are o destinație precisă, stabilită centralizat. Dar, cele mai multe obiective vor lucra cel puțin parțial și pentru piața externă, unde pătrunderea produselor este mai dificilă; în ceea ce privește comerțul nostru exterior, se semnalează rămăneri în urmă la elaborarea programelor de promovare a produselor de export și, în special, a produselor noi, superior prelucrate⁴⁾. Pe de altă parte, nici piața internă nu recepționează automat orice fel de produse, noile unități economice trebuind să depună eforturi susținute pentru a pătrunde pe piață la cotele prevăzute. Poate fi adusă drept exemplu, în această privință, producția industrială a textilelor neșesute (produse noi pe plan mondial), organizată relativ recent în țara noastră prin punerea în funcțiune a fabricii Netex din Bistrița. Deși textilele neșesute au o largă piață potențială internă, ele nu au pătruns încă în toate domeniile — extrem de diverse — ale utilizării lor, nu sînt suficient cunoscute în toate zonele țării; au fost depuse și sînt necesare în continuare eforturi susținute, concepute într-o manieră de marketing, pentru cunoașterea gamei de produse de către beneficiarii potențiali, pentru depistarea unor noi domenii de utilizare, pentru crearea unei imagini de produse și de întreprindere favorabile în rîndul cumpărătorilor etc.

Cele cîteva aspecte, menționate mai sus, nu privesc decît un domeniu — este ade-vărat, foarte important — unde este posibilă și necesară aplicarea marketingului în economia noastră. Practica confirmă tot mai mult necesitatea promovării concepției și a tehnicilor moderne de marketing și în celelalte domenii de activitate. Aplicarea pe o scară din ce în ce mai largă a marketingului este însă condiționată, într-o însemnată măsură, de prezența lui încă din stadiul investițiilor destinate obiectivelor economice. Numai o orientare „de la pornire“ a acestor obiective în concordanță cu cerințele pieței, cu nevoile reale de consum crează, în continuare, posibilitatea promovării eficiente a produselor la beneficiari; astfel, intervențiile marketingului sînt slabe sau deloc eficiente, reclamînd totodată eforturi materiale ridicate.

prof. univ. dr.
Constantin FLORESCU

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României; Editura politică, București 1975, p. 40.

²⁾ Nicolae M. Nicolae, Dezvoltarea colaborării economice cu toate statele, o necesitate primordială pentru progresul țării și creșterea bunăstării poporului. Buletin de Marketing nr. 1/1975, p. 8.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate. Editura politică, București 1971, vol. 5, p. 438.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României; Editura politică, București 1975, p. 27.

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea la încheierea lucrărilor Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României; Editura politică, București 1975, p. 42.

⁶⁾ Nicolae M. Nicolae, op. cit. p. 7-8.

POSSIBILITATEA DE CREȘTERE A CARACTERULUI OPERATIV AL BILANȚULUI CONTABIL

CONDUCEREA modernă a întreprinderii impune cunoașterea permanentă a modului cum se îndeplinesc indicatorii de plan, existența mijloacelor materiale și bănești, modul cum acestea sînt folosite, precum și rezultatele obținute. Prin intermediul contabilității, multiple informații privind desfășurarea proceselor economice din întreprindere sînt colectate, centralizate și prezentate sistematic în bilanțul contabil.

Pe lângă utilitățile de ordin intern, ale fiecărei întreprinderi, datele din bilanț servesc — după cum este cunoscut — și pentru centralizarea datelor la nivelul centralelor industriale, ministerelor și în final pe întreaga economie.

Numărul mare de date și explicații cerute de metodologia actuală pentru întocmirea bilanțurilor contabile implică un volum foarte mare de muncă din partea personalului financiar-contabil, din care cauză termenul de întocmire și prezentare a organelor superioare este relativ îndepărtat față de sfîrșitul perioadei la care se referă. Din acest motiv informațiile deosebit de prețioase pe care le furnizează bilanțul contabil nu mai pot fi folosite eficient în totalitatea lor în procesul conducerii, avînd un caracter tardiv.

În aceste condiții, analiza activității economico-financiare a întreprinderii pe bază de bilanț nu poate servi pentru luarea unor măsuri operative privind bunul mers al activității întreprinderii, momentul informării fiind mult prea îndepărtat, informațiile puțin servind doar pentru orientarea activității viitoare.

Se impune astfel găsirea unor soluții pentru scurtarea termenelor de întocmire și prezentare a bilanțului contabil, pentru creșterea operativității informațiilor furnizate de acesta.

În acest sens propunem următoarele:

1. O copie a bilanțului trimestrial și anual să se depună de întreprindere direct la Ministerul Finanțelor unde, cu ajutorul calculatorului electronic, să se facă centralizarea acestora pe centrale, ministere și pe întreaga economie.

Pentru aceasta este necesară codificarea unitară a posturilor din bilanț și anexele sale, precum și asigurarea din partea întreprinderilor a corelatorului de date.

Apreciem că prin acest sistem s-ar asigura o centralizare rapidă a bilanțurilor contabile, urmînd ca eventualele diferențe constatate cu ocazia verificărilor efectuate de centrale și ministere — potrivit metodologiei în vigoare — să se rectifice în perioadele imediat următoare, aceste influențe fiind neînsemnate în raport de avantajele create ca urmare a obținerii informațiilor într-un termen mult mai scurt;

2. Decontarea și calcularea trimestrială a costurilor de producție. Este cunoscut faptul că pe fluxul lucrărilor impuse de întocmirea bilanțului contabil și a celorlalte componente ale dării de seamă contabile (anexe și raportul explicativ) încheierea lucrărilor legate de evidența și calculul costurilor de producție constituie elementul determinant al termenului de întocmire și prezentare a bilanțului.

În întreprinderile industriale constructoare de mașini, ciclul de fabricație al produselor este în medie de 40-120 zile și în unele cazuri mult mai mare. Datorită acestui fapt, în primele două luni ale fiecărui trimestru decontarea comenzilor se face pentru o bună parte din producția fabricată la preț de cost planificat, majoritatea comenzilor închizîndu-se în luna a treia a trimestrului cînd se finalizează de regulă loturile lansate în fabricație.

Ținînd cont de faptul că și în prezent prețul de cost efectiv raportat lunar este considerat pentru majoritatea produselor prețul de cost planificat, propunerea se poate aplica cu avantajul că reduce considerabil volumul de muncă și implicit și timpul de realizare a lucrării, înregistrarea producției fabricate la preț de cost efectiv (în primele două luni ale trimestrului) făcîndu-se sistematic și nu pe fiecare comandă în parte. Calculul analitic în acest caz s-ar efectua numai la finele trimestrului pentru o perioadă de trei luni, scăzîndu-se decontările efectuate la preț de plan în primele două luni.

3. Simplificarea lucrărilor de evidență și calcul, mecanizarea și automatizarea acestora.

Direcția principală în care trebuie acționat pentru obținerea reducerii termenelor de întocmire și depunere a bilanțului contabil trebuie să fie simplificarea continuă a lucrărilor de evidență și calcul, a formularisticii care continuă să fie foarte încărcată, a procedurilor de evidență și a metodologiei de lucru.

Sînt numeroase domeniile în care s-ar putea introduce simplificări. Sugerăm cîteva mai importante:

— eșalonarea inventarierii patrimoniului întreprinderii pe tot parcursul anului;

— extinderea evidenței global-valorice a gestiunilor de materiale în întreprinderile industriale;

— simplificarea raporturilor explicative la bilanț, prin eliminarea capitolelor privind îndeplinirea unor indicatori de plan (planul de producție, planul prețului de cost etc.) care sînt raportați și explicați în mod distinct;

— evaluarea analitică a materialelor în prețuri fără fracțiuni de bani;

— aplicarea de metode perfecționate pentru evidența și calculul costurilor de producție și în mod deosebit a celor care au la bază principiul urmăririi excepțiilor, respectiv urmărirea în detaliu numai a abaterilor față de costurile prevăzute în tehnologie, bugete etc.

Din cele prezentate succint mai sus rezultă că există posibilități de scurtare a termenului de întocmire și prezentare a bilanțului contabil pentru creșterea operativității informațiilor privind desfășurarea activității întreprinderii și pe această bază a rolului bilanțului contabil în conducerea generală la toate nivelurile.

S. STĂTICĂ

contabil șef
Întreprinderea de pompe București

SISTEMUL DE CONDUCERE A UNITĂȚILOR SOCIALISTE

EXISTĂ UN ACORD UNANIM asupra necesității căutărilor în domeniul teoriei și praxeologiei conducerii. Eforturile sînt îndreptate spre conceptualizarea, esențializarea și, în final, spre scientizarea conducerii.

Orientarea dată de partidul nostru, după Conferința Națională din 1967, cu privire la perfecționarea conducerii și organizării economiei naționale a dus la mutații esențiale spre îmbunătățirea și raționalizarea procesului de conducere la nivelul unităților economice. Desfășurarea pe un front larg a formării și perfecționării pregătirii cadrelor de conducere a permis unui număr mare de conducători și specialiști să cunoască, să identifice, să prospecteze, să analizeze, să experimenteze și să generalizeze anumite metode, tehnici și proceduri de conducere, specifice unor activități, în scopul creșterii productivității muncii, sporirii eficienței economice, reducerii eforturilor umane, etc.

De altfel, documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român scot în evidență pregnantă necesitatea unei conduceri științifice, precizînd că trebuie să acordăm „cea mai mare atenție perfecționării metodelor de organizarea muncii,

rîdicării activității generale de conducere a societății la un nivel tot mai înalt”.

Dacă încercăm să pătrundem în esența conceptualizării conducerii, constatăm două mari probleme. Mai întii, în teoria mondială a conducerii, un mare număr de imprecizii, de nepotriviri, de exprimări diferite, pentru același concept. Aceasta, are ca sursă de proveniență în principal, adaptarea de concepte de la alte domenii ca, de exemplu, de la matematică, de la sociologie, de la cibernetică, de la psihologie, de la economie etc.

În al doilea rînd, cele mai multe noutăți conceptuale se referă la anumite părți ale conducerii, și prea puține la întregul ei. Astfel, tehnici de marketing, de cercetare operațională în producție, de stocare etc. își fac mult mai repede loc în conceptualizare și în practică decît principiile sau metodele generale de conducere. Nu minimalizăm cunoașterea părților constitutive ale procesului de conducere, dorind să fie această modestă încercare a noastră de a completa cu unele elemente teoria generală, a conducerii, dar socotim că ele trebuie analizate numai în legătură, în relație, în funcție de poziția pe care o ocupă fiecare dintre acestea în ansamblul sistemului de conducere.

Modalități de abordare a unității socialiste

EXISTĂ astăzi mai multe confruntări concepționale asupra modului cum trebuie abordată unitatea social-economică, care atrag după sine și conceptualizarea diferită a elementelor proceselor de conducere. Prezentăm cîteva din acestea, fără a da prioritate vreuneia dintre ele.

Abordarea funcțională. Privește activitățile ce se desfășoară în unitate ca cinci feluri diferite de specialități de muncă, cinci feluri de activități distincte, dar convergente spre același scop. Deoarece nu se ia în seamă unitatea ca o entitate a procesului unitar de muncă și de conducere, se crede că situarea și optimizarea activităților, ca și reglarea proceselor, nu poate fi realizată unitar pentru mai multe trepte de conducere. Abordarea funcțională are ca elemente specifice operația, lucrarea, activitatea, funcțiunea, după modelul: lucrarea = Σ operații; activitatea = Σ lucrări; funcțiunea = Σ activități omogene și convergente.

Abordarea logică. Această abordare pleacă de la respectarea strictă a naturii relațiilor firești și a succesiunii logice de fapte care duc la conducerea realizării scopului unității. Ea privește procesele și munca de conducere ca o activitate omogenă, concretizată însă sub diverse forme. Lanțul logic al activităților duce la o structură ierarhizată pe verticală și, în același timp, la o altă pe orizontală (oamenii și sarcinile lor). Susținătorii acestei abordări consideră întreprinderea ca un laborator ce armonizează interesele sociale cu cele umane în lanțul de elemente orînduite în succesiunea logică a fluxului intern: cercetare, aprovizionare, fabricație, livrare, vânzare, încasare, etc.

Abordarea sistemică. Această modalitate de abordare consideră unitatea socialistă ca un complex de elemente structurale interconectate între ele prin legături de tipul relațiilor și conexiunilor.

Unitatea este în același timp o entitate, un întreg, un sistem, format din subsisteme, și o parte, un subsistem al ramurii și al economiei naționale. Cu cît societatea este mai dinamică, cu atît elementele și legăturile sistemului îmbracă mai multe stări, poziții și configurații în relația cu celelalte sisteme, supra și subordonate.

Complexitatea acestor configurații crează multiplicare, mobilitate și varietate în elemente și conexiuni, toate la un loc solicițînd conducerii unității adaptabilitate rapidă la condițiile de schimbare.

Unul din principalele subsisteme ale unității socialiste este considerat ca fiind conducerea ei. La rîndul său, procesul de conducere este componenta unui alt sistem, mai mare, de conducere, al centralei, al ramurii și, în final, al conducerii societății socialiste. În cele ce urmează vom trata conducerea ca un sistem procesual dinamic, care are un rol regulator al proceselor de execuție, în cadrul unității economice. Acest proces se deosebește de celelalte procese prin aceea că are, alături de intrare, cît și la ieșire, același element, și anume, informația.

Elementele procesului de conducere

UN PROCES, în general, este considerat ca o desfășurare, o evoluție, o succesiune de stări operatorii prin intermediul cărora se realizează o transformare în natură, societate sau gândire. Orice proces, de orice natură ar fi el, dacă se vrea optim sau eficient, trebuie să respecte anumite reguli, norme, principii sau legi, să se desfășoare într-o anumită manieră, clar definită, deci cu metodă, și să folosească instrumente și procedee adecvate unor tehnici care să îndeplinească cerințele principiilor și metodelor pe care se sprijină procesul respectiv.

Putem considera procesul de conducere ca un ciclu de analize, decizii și acțiuni cu ajutorul cărora se pot prevedea, organiza, motiva, coordona și controla procesele de execuție în desfășurarea lor dinamică spre atingerea scopurilor prestabilite.

Elementele sistemului, procesului de conducere, sînt conducătorii și legăturile care se creează între aceștia în procesul muncii de conducere.

Oamenii, conducătorii, pentru a putea desfășura împreună un proces de conducere eficient, folosește principiile de conducere și metode de conducere, procedee adecvate pentru realizarea acestora, instrumentar corespunzător necesităților și tehnici de conducere care țin seamă de aceste principii, metode instrumente și proceduri de lucru.

Acesta este modul de abordare pe care vrem să-l punem în discuție, dezvoltînd conceptual fiecare din elementele conducerii prezentate în figura nr. 1.

Principiul

PRINCIPIUL este o teză care servește ca punct de plecare, este o regulă, o lege, un ordin, care rămîne invariabil în condițiile date. Deci principiul este un enunț universal, care rămîne adevărat chiar și atunci cînd alte enunțuri vin în conflict cu el.

Principiile de conducere constituie, cu alte cuvinte, regulile fundamentale care stau la baza desfășurării de către conducători a procesului lor de muncă, respectiv a procesului de conducere îndreptat spre un scop prestabil.

Într-un proces de conducere, principiile formează cadrul fundamental al regulilor de respectat, ele reduc riscul deciziilor incompatibile scopului și a acțiunilor neconforme deciziei.

Este de înțeles că un principiu nu este aplicabil în orice condiții și în orice timp. Cu trei ani în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, în cuvîntarea ținută la consfătuirea extraordinară a organizației municipale de partid București, în ziua de 24 iunie 1972, arăta că este necesar să se înțeleagă faptul că „o economie modernă

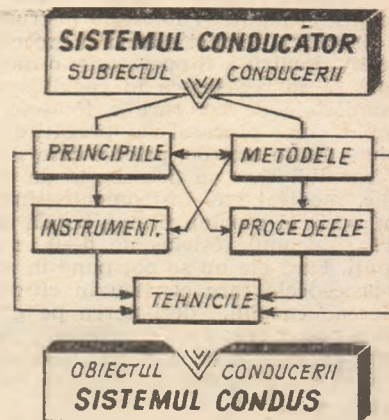

Fig. nr. 1 : Categoriile și relații în procesul conducerii oamenilor

Tabloul sinoptic al unor metode de conducere

Metoda	Trăsăturile caracteristice de esență ale metodei	Categoriile specifice	Aplicabilitate
1	2	3	4
Conducerea prin obiective	<ul style="list-style-type: none"> ● măsoară pe fiecare conducător cu unități de măsură proprii activității conduse ; ● obiectivele se definesc și se cuantifică între limite mobilizabile ; ● obiectivele, performanțele și limitele se stabilesc prin consens între conducători pe verticală ; 	obiective, subobiective, performanțe, țeluri, co-interesare, consens, revizuire, potențial de conducere	toate tipurile de unități din toate domeniile de activitate
Conducerea prin proiecte	<ul style="list-style-type: none"> ● dezvoltă conducerea specializată și scurtează durata de acomodare ; ● participă la lucrări echipe pluridisciplinare ce se desmembrează la terminarea acestor lucrări ; ● tridimensionalitate în conducere, în relațiile și legăturile acesteia. 	complexitate proiecte, organizarea după program, calendar și cheltuieli ; temporalitatea, suplețea structurii, interdisciplinaritate, echipă.	în unități ce realizează lucrări complexe (amenajări bazine ape, nave, avioane etc.) și în care timpul și resursele sînt limitate
Conducerea prin produs	<ul style="list-style-type: none"> ● permanentizează adaptarea și diversificarea produselor sau serviciilor la cerințele pieții ; ● evită scurtarea vieții sau uzura morală a produselor ; ● tridimensionalitate în conducere, în relațiile și legăturile acesteia. 	funcționalitatea, demodarea și uzarea produsului, omogenitatea tehnologică și / sau funcțională, gestiunea produsului, tridimensionalitate, convenționalitatea conducătorului	în marile unități industriale, telecomunicații, agricultură etc. pentru produse și servicii de masă sau serie mare
Conducerea prin bugete	<ul style="list-style-type: none"> ● măsoară cu un singur etalon de măsură pe toți conducătorii — etalon bănesc ; ● determină contribuția fiecărui conducător și compartiment la rezultatele economice ale unității ; ● facilitează neamestecul rezultatelor și echitatea în cointeresarea după rezultate. 	centre, contribuție, buget, bugete pe activități, zone geografice, flexibile, fixe, în trepte, prețuri prestabilite, post-control bugetar, alocare bugetară	toate tipurile de unități din toate domeniile de activități economice și administrative extrabugetare
Conducerea prin excepție	<ul style="list-style-type: none"> ● consideră conducerea ca un sistem care are atît la intrare, cît și la ieșire, același element ; ● conducerea nu se preocupă de variațiile mici, ci se concentrează asupra celor semnificative și majore ; ● concentrarea asupra abaterilor nu se face periodic ci atunci cînd ele apar. 	abateri, excepții, toleranțe, norme prestabilite, acțiuni, corecții, actualizare, variații, limite, abateri probabile etc.	toate tipurile de unități din toate domeniile de activitate

nu se construiește cu lozinci sau cu discursuri despre superioritatea economiei socialiste sau cu principii generale de economie politică așa cum se predau ele la noi la facultate“.

Rezultă de aici, că trebuie căutate, trebuie adaptate, trebuie experimentate și apoi practicate pe scară mare, principiile care sînt cele mai adecvate condițiilor specifice țării noastre.

Metoda

CELE mai bune rezultate se obțin cînd procesul făuririi lor se desfășoară gîndit, organizat, metodic. Metoda ca noțiune este specifică oricărui proces, fie el material, social sau de gîndire. Fără metode nu există nici știință, și nici practică omească. **Metoda în general este considerată ca maniera, modul, calea de a obține anumite rezultate într-un proces oarecare.** Orice metodă respectă legile obiective, principiile generale și folosește instrumentele și procedee, tehnici adecvate procesului respectiv. Pentru a fi operatorie, o metodă trebuie să se regăsească în reguli simple și asimilabile de cei care o folosesc. De exemplu, în procesul de pregătire, cunoaștem multe metode, printre care și metoda cazului, care se deosebește de cazul juridic, medical etc. Instrumente sînt suportul scris al cazului, filmul, banda magnetică și grupul restrîns de 6—9 sau 12 cursanți. Fără ele nu se pot pune în practică procedeele care constau în citirea și studierea cazului, dezbaterile pe grupe, tehnica respectivă; fără cunoașterea și iscusința expertului de a minui instrumentele și procedeele, metoda nu duce la rezultatele așteptate.

Atît timp cît nu am cunoscut metoda cazului, am utilizat conferința. Cum am

aflat și de alte metode, le-am însușit și le-am folosit în clasă, cum este modelul, panelul, simpozionul, incidentul etc. Consecința firească este că procesul de conducere are metodele specifice, altfel n-ar fi posibilă desfășurarea lui. Conducătorii le practică, specialiștii le descoperă, le studiază, le perfecționează, le pun în tipare științifice, și apoi, împreună, conducători și specialiști le experimentează, le generalizează și fac în final mai eficient procesul de conducere, prin rezultatele obținute.

Eficiența unei metode nu înseamnă și garanția eficacității procesului de conducere, căci poate fi o metodă necorespunzătoare condițiilor în care se desfășoară procesul, poate fi prost aplicată, sau, pur și simplu, bună dar nedorită. Redăm aici cîteva postulate care se referă la metode de conducere ;

a. nici un proces de conducere eficient nu se realizează fără o metodă de conducere corespunzătoare ;

b. o metodă de conducere nu poate fi aplicată în toate procesele de conducere ;

c. o metodă solicită ca toți, sau cel puțin majoritatea conducătorilor dintr-o unitate, să folosească procedeele și să cunoască tehnicile ei ;

d. o metodă trebuie să permită măsurarea rezultatelor activității conducătorilor în scopul cointeresării lor materiale, sociale și morale.

În viziunea sistemică, metoda de conducere reprezintă modul, maniera, felul în care se desfășoară procesul de conducere dintr-o unitate pentru a pune în acțiune factorii umani și materiali de care dispune unitatea, în vederea obținerii unor

anumite rezultate. Sînt cunoscute peste 20 de metode de conducere, dar cele mai răspîndite în teoria și practica mondială sînt metoda conducerii prin obiective (uneori denumită și conducerea prin rezultate), metoda conducerii prin proiecte, prin produs, etc. Se vorbește foarte mult astăzi de metoda conducerii bazată pe mijloace automate de prelucrare a informației, metoda conducerii integrate etc.

Vom da cîteva exemple de aplicații ale acestor metode care la mai mult de jumătate din unitățile mai jos menționate au condus la obținerea unor economii de cîte un milion de lei.

Astfel în industrie și administrație, încercările au fost mai numeroase, iar rezultate bune s-au obținut la Uzina de pompe București, Combinatul petrochimic Brazi, Întreprinderile de centrale electrice etc. cu metoda de conducere prin bugete și la Administrația locală de stat Prahova, Grupul de industrie locală Ploiești, Întreprinderea de lacuri și vopsele București, Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare și locuințe și gospodărie comunală București etc., în aplicații ale metodei conducerii prin obiective. De asemenea, în transporturi și telecomunicații s-au extins metodele de conducere ale compartimentelor care au în sarcină dirijarea, dispecerizarea și siguranța circulației pe căile ferate și rutiere la Regionalele de căi ferate Timișoara, Brașov, București, sau la Întreprinderile de transporturi auto Craiova, Cluj, București etc.

CUM EVALUĂM ACTIVITATEA DE CONDUCERE A ÎNTREPRINDERII (I)

— Aplicația unei metode de determinare a calității conducerilor a cinci întreprinderi bucureștene —

TOTĂ LUMEA este de acord că eficiența activității unei unități economice depinde în mare măsură și de calitatea conducerii ei. Din păcate nu avem încă un instrument, la fel de unanim acceptat, de determinare a calității conducerilor de unități și a relației ce există între această calitate a conducerii și calitatea (eficiența) activității unității conduse. Autorii acestui articol ne propun o soluție care nu se pare interesantă și pe care o supunem atenției specialiștilor și cadrelor de conducere.

DEZVOLTAREA continuă a întreprinderilor noastre, ridicarea permanentă a nivelului tehnice și de dotare, precum și necesitatea creșterii eficienței economice a întregii lor activități fac imperios necesare atât determinarea noțiunii de eficiență (calitate) a activității de conducere a acestor unități economice cât și evaluarea ei, ținând seama de principalii factori care o influențează. După părerea noastră, la rezolvarea problemei măsurării eficienței activității de conducere trebuie pornit cu stabilirea factorilor de influență și a variantelor în care aceștia se regăsesc în diferite unități.

Analiza activității practice a conducerii unui număr mare de întreprinderi ne conduce la concluzia că principalii factori care o influențează pot fi grupați astfel: structura organizatorică, sistemul informațional, regulamentul de organizare și funcționare, metodele și tehnicile de conducere, calificarea personalului, perfecționarea pregătirii personalului, modul de acțiune a organelor de conducere colectivă, modul de exercitare a controlului realizării sarcinilor și eficacitatea (calitatea) cadrelor de conducere. (Se înțelege că pot fi avuți în vedere și alți factori.)

Problema care se pune este aceea de a stabili un indicator sintetic, care să definească cali-

tatea (eficiența) conducerii unității în funcție de acești factori.

Cei 9 factori pot avea niveluri (variante) diferite în întreprinderi diferite. Pentru măsurare, propunem nivelurile din tabelul 1. (Se pot lua în considerare și alte niveluri). Pe de altă parte, puterea de influență (pondera) diferă de la un factor la altul: structura organizatorică, de exemplu, poate avea o influență mai mare, egală, sau mai mică decât calitatea cadrelor de conducere, (deși amândouă pot atinge același nivel de mărime: 2 sau 3 etc.). Rezultă că pe lângă nivelul pe care-l înregistrează diferiți factori în fiecare întreprindere, trebuie să ținem seamă și de ponderile influenței factorilor respectivi.

Indicatorul de calitate (eficiență) al conducerii va fi deci o funcție de ponderile de influență și de nivelele de mărime ale celor 9 factori.

$$I_d = f(a_i, x_i) \quad (1)$$

în care: a_i = valoarea coeficienților de influență ai factorilor

x_i = nivelele de mărime ale factorilor

Pentru exemplificare, în tabelul 2, sînt redată nivelele ($x_{i,d}$) înregistrate de cei 9 indicatori în 5 întreprinderi de același profil, din capitală. Eșantionul ales este reprezentativ, ținînd

seama că el depășește 10% din numărul cel mai mare de unități existente în prezent în cadrul unei centrale industriale din economie.

Pentru a determina ponderile factorilor de influență propunem următoarea metodă de calcul:

— se consideră că în cadrul unui ciclu de variație de 360° , numărul de valori pentru care se calculează ponderile factorilor de influență, este suficient să fie egal cu 7, pentru a asigura continuitatea combinatorică a acestei variații; ca urmare, se calculează 7 unghiuri, a căror ordine numerică se notează cu „u”, numărul total de unghiuri ($v = 7$) asigură o precizie suficientă a optimizării;

— valoarea în grade a unui unghi numerotat cu „u” se notează cu „w” și se calculează cu ajutorul relației:

$$w_u = \frac{360^\circ}{v} \cdot u \quad (2)$$

în care:

$u = 1 \dots v$ iar $v = 7$, adică $u = 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7$

Pe baza relației (2) se determină valoarea unghiurilor: $51^\circ, 103^\circ, 154^\circ, 206^\circ, 257^\circ, 309^\circ, 360^\circ$.

— pentru fiecare unghi numerotat cu „u”, și pentru fiecare factor de influență de număr curent „i” se determină ponderea influenței factorilor „ $c_{i,u}$ ” cu ajutorul relației:

$$c_{i,u} = \frac{1 + \sin(w_u \cdot i)}{\sum_{i=1}^g [1 + \sin(w_u \cdot i)]} \quad (3)$$

în care „g” reprezintă numărul total (9) al factorilor de influență din tabelul 1;

Instrumentul

PRIN acest conceput definim mijloacele, dispozitivele care facilitează desfășurarea metodică a unui proces de conducere bazat pe principii cunoscute. Instrumentele pot fi obiecte materiale sau dispozitive conceptuale; de pildă o riglă de calcul, un microscop, un termometru, un cronometru, un string, reprezintă instrumente de execuție, în timp ce cuvîntul, organigrama, obiectivul, regulamentul, decizia, simbolul matematic, raportul trigonometric, nu sînt altceva decât instrumente conceptuale de care se folosește conducerea.

Unele instrumente sînt specifice numai conducerii, altele sînt specifice și conducerii și execuției, de pildă, calculatorul electronic poate fi folosit în domeniul dirijării proceselor de fabricație, proceselor chimice, mecanice etc. dar și în cel al prelucrării informației necesare procesului de conducere.

Procedeul

PROCEDEELE de conducere reprezintă succesiunea operațiilor necesare pentru captarea, prelucrarea și transmiterea informațiilor necesare procesului de conducere. Altfel spus, procedeele redau fiecare „pas succesiv” în desfășurarea evolutivă a unui proces desfășurat metodic, care folosește instrumente nece-

sare și se bazează pe principii clare de conducere.

Procedeele se referă la intrări, la transformări în interiorul sistemului și la ieșirile care privesc informația pentru conducere. Așa de exemplu, Institutul de studii și proiectare pentru îmbunătățiri funciare, și-a elaborat procedee de programare pentru identificarea deciziei optime în amenajarea bazinelor hidrografice, Întreprinderea de montaj de instalații de automatizare — procedee de delegare a autorității și descentralizare de atribuțiuni, etc. De asemenea, un număr mare de unități județene de poștă și telecomunicații s-au reorientat asupra procedurilor tehnologice ale conducerii o dată cu extinderea activităților în noile orașe și mai ales în comune și sate, cum este cazul la județele Dolj, Brașov, Cluj, Dobrogea etc.

Tehnica

PRIN noțiunea de tehnică în general desemnăm un ansamblu de instrumente, procedee și reguli îmbinate cu iscusința omului de a le minui într-un anumit proces. Astfel, avem tehnica strunjirii metalelor, tehnica conducerii auto, tehnica înotului, tehnica ierarhizării sistemului etc.

Dacă ne referim la procesul de conducere și la tehnicile acestuia, ar trebui să considerăm tehnicile de conducere ca moduri de activitate ale conducătorilor în care aceștia îmbină cunoștințele lor cu

măiestria și iscusința personală, în folosirea metodelor, principiilor, procedurilor și instrumentelor de conducere în vederea desfășurării unui proces cu rezultatele prestabilite. Astfel, cunoaștem tehnica programării, tehnica delegării, tehnica de finanțare etc. Tehnica de conducere nu este altceva decât calea practică de realizare a intenției teoretice. Tehnica asigură aplicabilitatea în practică a ideilor și aceasta nu se poate realiza decât respectînd metode și principii clar definite. Altfel spus, am putea considera că suma tehnicilor de aplicare a cunoștințelor științifice în scopuri practice reprezintă tehnologia conducerii.

De pildă, în ramura construcției și montaj cele mai bune rezultate s-au obținut la Departamentul îmbunătățiri funciare și construcții agricole, Energoconstrucția București, Întreprinderea de construcții căi ferate Timișcara, în tehnica drumului critic, cu variante în timp și costuri: la Trustul de izolații și lucrări speciale București, Trustul de construcții industriale Craiova, în tehnici de analiză și regrupare a unor activități specifice în vederea conducerii lor mai eficiente.

Ion TOMESCU

director

Nicolae POPESCU

expert-instructor principal
Academia „Ștefan Gheorghiu”

(Continuare în pag. 32)

— cu ajutorul lui $C_{i,u}$ se determină coeficientul de influență $a_{i,u}$

$$a_{i,u} = \frac{n \cdot C_{i,u}}{Y_i} \quad (4)$$

— în funcție de mărimea variantelor factorilor ($X_{i,d}$) și de coeficientul de influență ($a_{i,u}$) se determină indicatorii variabili $I_{d,u}$, cu ajutorul relației:

$$I_{d,u} = \sum_{i=1}^n X_{i,d} \cdot a_{i,u} \quad (5)$$

— cu ajutorul mărimilor determinate se construiesc graficele din fig. 1 și 2; fig. 1 cuprinde majoritatea variațiilor posibile ale mediilor cu variantelor fiecărui factor care influențează activitatea de conducere a întreprinderilor a analizate; fig. 2 redă poziția fiecărei întreprinderi, în funcție de variația ponderii factorilor care influențează activitatea de conducere, permițând să cunoaștem fiecare moment în care acționează favorabil sau nefavorabil media variantelor fiecărui factor de influență;

— din analiza simultană a celor două grafice putem cunoaște în orice moment, atît situația întreprinderilor analizate, în funcție de cum suportă influența factorilor specifici, cit și variația fiecărui factor de influență, stările prin care trec în interdependență cu toți ceilalți factori, ceea ce poate orienta și direcționa acțiunile conducerii.

— pentru calcularea indicatorului sintetic al calității conducerii întreprinderilor, (I_d) este necesar să alegem din valorile a_i pe cele optime;

— valorile optime ale acestui coeficient se găsesc fie într-unul din cele 7 momente (u) și atunci „ $a_{i,optim}$ ” se calculează cu ajutorul relației:

$$a_{i,optim} = \frac{n \cdot C_{i,optim}}{Y_i} \quad (6)$$

— fie între două momente consecutive (u) și ($u+1$) la anumite distanțe de acestea și atunci „ $a_{i,optim}$ ” se calculează cu ajutorul relației:

$$a_{i,optim} = p_{(u+1)} \cdot a_{i,u} + p_u \cdot a_{i,(u+1)} \quad (7)$$

Tabelul 1

PRINCIPALII FACTORI DE INFLUENȚĂ AI ACTIVITĂȚII DE CONDUCERE

Nr. crt.	Denumirea factorului de influență	$X_{i,d}$	Variantele de acțiune ale factorilor de influență	
1.	Structura organizatorică	1	raportul execuție/conducere < 5	
		2	" " " " 5-7	
		3	" " " " > 7	
2.	Regulamentul de organizare și funcționare	1	detalierea atribuțiilor se face pînă la nivelul compartimentelor	
		2	detalierea atribuțiilor este completată cu stabilirea relațiilor	
		3	detalierea atribuțiilor se face pînă la nivelul funcțiilor	
3.	Sistemul informațional	1	reducerea volumului evidențelor cu pînă la 10 %	
		2	" " " " 10-25%	
		3	" " " " cu peste 25 %	
4.	Metode și tehnici de conducere studiate și aplicate	1	nu se aplică sau studiază	
		2	se studiază și parțial se aplică	
		3	se aplică metode generale de conducere	
		4	se aplică efectiv și metode specifice de conducere	
5.	Calificarea personalului	1	este în scădere de la an la an	
		2	are perioade de scădere în ultimii 5 ani	
		3	a rămas aproximativ aceeași	
		4	are tendință de creștere de la an la an	
6.	Perfecționarea pregătirii cadrelor	1	au urmat forme de perfecționare, pînă la 75 %	
		2	" " " " 75-95 %	
		3	" " " " 100 %	
7.	Organele de conducere colectivă	1	deciziile se referă la probleme majore	
		2	" " " " în prop. de 50%	
		3	" " " " 50-75 %	
8.	Modul de exercitare a controlului	1	se exercită sporadic la nivel compartim.	
		2	se exercită continuu la nivel compartim.	
		3	se exercită continuu și diferențiat pe nivele și compartimente	
9.	Eficacitatea cadrelor de conducere	1	sînt eficiente pînă la 50 % din cadre	
		2	" " " " între 50-75 %	
		3	" " " " peste 75 %	

în care „ $a_{i,u}$ ” și „ $a_{i,(u+1)}$ ” se calculează cu ajutorul relației (4) iar „ p_u ” și „ $p_{(u+1)}$ ” reprezintă contribuția distanțelor față de cele două momente consecutive:

— cu aceasta putem determina mărimea indicatorului I_d :

$$I_d = \sum_{i=1}^n X_{i,d} \cdot a_{i,optim} \quad (8)$$

Din graficul prezentat în fig. 1 reiese că situația optimă de influență a factorilor pentru toate întreprinderile analizate s-or afla între valorile 2 (103°) și 3 (154°) ale lui „ w_u ”, adică în situația cînd cu precădere ar acționa influența factorilor 1 (structura organizatorică), 3 (sistemul informațional), 8 (controlul sarcinilor) și 5 (gradul de calificare). În acest caz, punctul de optimizare cade pe abscisă între două unghiuri, și relația (6) se aplică pentru fiecare unghi ce încadrează punctul de optimizare, ponderind pe „ a_i ” cu valorile „ p_u ” și „ $p_{(u+1)}$ ” care reprezintă distanțele pînă la „ w_{u2} ” și respectiv „ w_{u3} ”.

Rezultă: $a_{1,2} = 0,25 \cdot a_{1,2} + 0,75 \cdot a_{1,3}$ unde $a_{1,2}$ și $a_{1,3}$ se calculează cu ajutorul relației

(6). De unde:
 $a_{1,optim} = 0,098$; $a_{2,optim} = 0,024$; $a_{3,optim} = 0,089$; $a_{4,optim} = 0,020$; $a_{5,optim} = 0,068$;
 $a_6,optim = 0,038$; $a_7,optim = 0,050$; $a_8,optim = 0,090$; $a_9,optim = 0,015$.

Introducînd valorile lui „ $a_{i,optim}$ ” în relația (8) obținem următoarele nivele ale indicatorului de eficiență, pentru cele 5 întreprinderi analizate:

$$I_1 = 0,681; I_2 = 0,666; I_3 = 1,356; I_4 = 1,186; I_5 = 1,223$$

Din analiza acestor valori ale indicatorului de eficiență ies în evidență următoarele aspecte:

— întreprinderea 3 exercită o activitate de conducere eficientă, înregistrînd nivelul cel mai ridicat (1,356); urmează, în ordine, întreprinderile 5 (1,223) și 4 (1,186);

— la acest grup de 3 întreprinderi, activitatea de conducere este influențată favorabil în mare măsură de factorii 1 (structura organizatorică), 3 (sistemul informațional), 5, (calificarea personalului) și 8 (modul de exercitare a controlului);

— la celelalte 2 întreprinderi (2 și 1) eficiența redusă în conducerea activității lor este, în mare măsură, influențată de factorii: 6 (perfecționarea pregătirii personalului), 2 (regulamentul de organizare și funcționare) și 9 (eficacitatea cadrelor de conducere);

— întreprinderile 3, 5 și 4 mai au încă rezerve nevalorificate în ce privește creșterea eficienței conducerii spre valoarea maximă (1,555), acționînd îndeosebi pe factorii mai puțin utilizați (regulamentul de organizare și funcționare, metodele de conducere practice, eficacitatea cadrelor de conducere);

— situația întreprinderilor 2 și 1 este îngrijorătoare, înregistrînd nivele foarte aproape de limita minimă a indicatorului (0,489), ceea ce impune din partea cadrelor de răspundere o analiză amănunțită a cauzelor care au condus la situarea factorilor de influență spre valorile lor minime.

ing. Nicolae HANES
ing. Eduard BOLESCH

VARIANTELE DE ACȚIUNE ALE FACTORILOR DE INFLUENȚĂ ($X_{i,d}$)

factorii de influență prințerea (d)	factorii de influență prințerea (i)								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1	1	2	2	2	1	1	1	2
2	1	1	2	1	1	2	2	1	1
3	3	1	2	4	3	3	3	3	3
4	2	3	1	2	4	2	3	3	2
n=5	2	2	3	3	4	2	2	2	2
$Y_i = \sum_{d=1}^n X_{i,d}$	9	8	10	12	14	10	11	10	10

Tabelul 2

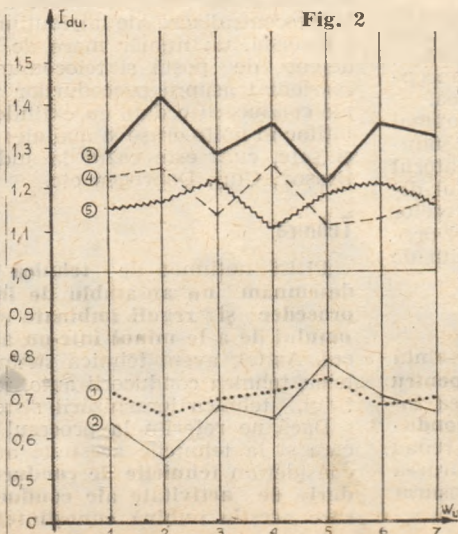

Fig. 2

**TEORII
IDEI**

VALENȚE SISTEMICE ALE PRODUCȚIEI SOCIALE

CERCETAREA sistemică a producției sociale a devenit actualmente tot mai necesară și tot mai utilă pentru dezvoltarea economiei politice și a celorlalte științe economice, precum și pentru soluționarea unor probleme importante ale practicii economice. Posibilitatea unei astfel de cercetări este favorizată de numeroși factori, dintre care, moștenirea marxistă — cu totul revelatoare, fundamentală și stimulând dezvoltări creatoare, conturarea tot mai clară a teoriei generale a sistemelor ca știință și creșterea aplicabilității ei la sistemele sociale (care țin de societate) se înscriu la loc de frunte între cei de ordin intrinsec.

● **Citeva considerații preliminare adiacente**

ÎNAINTE de a întreprinde demersul științific pe care ni-l propunem să-l realizăm în articolul de față, socotim oportune câteva considerații vizând lămurirea **conceptului de producție socială și a genezei lui.**

Dacă admitem că producția este un proces de prelucrare a naturii ce duce la crearea unei lumi obiectuale, atunci trebuie să admitem și faptul că producția nu constituie un apanaj exclusiv al oamenilor — ființe sociale. Natura însăși produce, acționând transformator și obiectual-rezultativ, în felul ei, desigur. Omul, ca existență obiectuală sub forma materiei vii superior organizate, a fost, este și va rămâne un produs al naturii. Chiar unele produse ale naturii, respectiv anumite ființe vii, ca alina, castorul, furnica etc, produc și ele. Se poate, deci, vorbi de **producție naturală**, iar, în plus, se poate afirma că în cadrul naturii globale (în accepțiunea lui Marx, tot ce există obiectiv, prin urmare și societatea), producția subzistă într-o dualitate. Fără îndoială, între producția socială și producția naturală există asemănări dar și deosebiri. Tocmai pentru a justifica, implicit sau explicit, existența producției ca producție socială, Marx și Engels au relevat modalitatea diferită în care produc oamenii, ca indivizi aparținând unui corp social, față de modalitatea în care produc animalele. Existența unor deosebiri între producția socială și producția naturală, chiar a unei opoziții (care poate îmbrăca forma, nedorită, a antagonismului), nu exclude însă unitatea lor dialectică. Pe de altă parte, deși în cadrul producției sociale are loc o anumită „retragere a granițelor naturii”, producția socială continuă să se sprijine pe cea naturală, iar subiecții producției sociale află în aceasta din urmă un model de creație obiectuală etc.

Fiindcă ne-am referit la deosebirile dintre producția socială și producția naturală, să reținem că cea esențială constă în aceea că **producția socială se bazează pe muncă**, precum întreaga existență socială, iar munca este un apanaj exclusiv al oamenilor, ca ființe sociale. În natură nu există această activitate — munca, a cărei specificitate ontologică, sesizată de Marx și evidențiată de un filozof marxist contemporan, rezidă în

instituire teleologică adică în instituirea unui scop, ce implică o conștiință instituantă, genca scopului din nevoie socială, voința satisfacerii acesteia prin producerea de valori de întrebuințare, realizabilitatea scopului prin preschimbarea cauzalității naturale în cauzalitate instituită, elaborarea mijloacelor aferente acestei realizabilități cu ajutorul gîndirii științifice.

Prin producție socială pătrund în realitate forme noi de obiectualitate, nederivabile din natură. („Modul de inovare“ se află, deci, în acest cadru). Acestea trebuie să coexiste neantagonic cu cele derivabile din natură sau produse de natură, ceea ce constituie o condiție a continuității producției sociale și, prin urmare, a continuității întregii existențe sociale. Comuniunea om-natură reprezintă o necesitate sine qua non pentru producția socială, ca și pentru întreaga existență socială. Societatea, cum spunea Marx, trebuie să fie o desăvîrșire a unității esențiale a omului cu natura.

Pe lângă sublinierea, implicită sau explicită, a deosebirii față de producția naturală, conceptul de producție socială avea menirea, în concepția lui Marx, să evidențieze că în procesul respectiv era vorba de indivizi care produc în condițiile apartenenței la un corp social, de indivizi care produc nu în mod izolat, ci în societate. Observația avea implicații metodologice în știința economică și constituia o delimitare critică a lui Marx față de economiștii predecesori, care operau cu producătorul izolat, creau „robinsonade“.

În legătură cu producția socială, mai menționăm că Marx și Engels o vedeau subzistînd într-o dualitate, ca **producție materială și producție spirituală**. Ei au recunoscut chiar un anumit izomorfism sistemic, vehiculînd, în consecință, concepte ca „mijloace de producție spirituală”, „producători de idei”, „producția și repartiția ideilor” etc. În lumina concepției marxiste, producția socială trebuie definită, după părerea noastră, ca proces de transformare, pe baza muncii, a naturii globale, în scopul obținerii unor valori de întrebuințare materiale și spirituale care să satisfacă trebuințele indivizilor și societății. Științele economice sînt chemate să cerceteze deci, în principal, nu producția socială în ansamblu ci numai producția socială sub determinarea ei ca producție materială (socială). În cele ce urmează, ținem cont de această delimitare. Pe de altă parte, dat fiind izomorfismul sistemic de care amintim mai sus, pare justificat să considerăm valențele sistemice ale producției materiale (sociale)

ca fiind și ale producției sociale în existență duală iar, în virtutea determinării cauzate de continuitate (se știe că orice proces de producție privit în continuitatea sa este totodată un proces de reproducție), ale reproducției materiale (sociale), precum și ale reproducției sociale în existență duală.

● **Producția materială (socială) — sistem integral organic de „momente“**

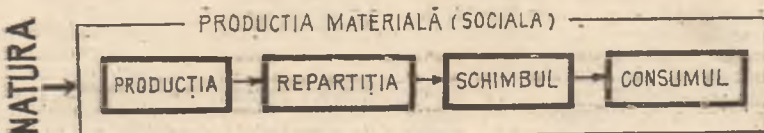
CERCETAREA sistemică a producției materiale (sociale) ar putea fi întreprinsă din numeroase unghiuri, reprezentînd tot atîta determinări sistemice și obiecte-sistem. Astfel, s-ar putea lua în considerare producția materială (socială) ca sistem integral organic de „momente”, de „modalitate” (modul de producție materială socială ca obiect-sistem), de „relații sociale de producție sau de relații economice” etc. În continuare, vom analiza detaliat procesul în cauză numai sub prima și ultima dintre determinările sistemice menționate în mod expres.

Una dintre cele mai pregnante proprietăți formal-sisteme ale producției materiale (sociale) este **integralitatea**. Chiar cu ajutorul unei analize mai puțin amănunțite se poate observa că procesul respectiv este un întreg aflat în permanență mișcare, cu „momente” distincte în interacțiune, în relații de determinare și influență.

Intrînd într-o analiză de detaliu a producției materiale (sociale) ca sistem integral de „momente”, prima și cea mai simplă constatare, făcută, de altfel, și de către economiștii premarxiști, este aceea, că întregul capătă în fiecare din componentele sale o determinare unilaterală și o cvasiindependență iar, în virtutea acestui fapt, devine un tot alcătuit din elemente cu identitate proprie.

O primă componentă sub care producția materială (socială) se află determinată unilateral este **producția**, sau, mai precis, **producția propriu-zisă**. Aceasta constituie punctul de început, momentul ei inițial. Altă componentă de același gen determinativ este **consumul** sau, mai precis, **consumul propriu-zis**. Acesta constituie punctul de încheiere al producției materiale (sociale), momentul ei final, după care mișcarea întregului se reia de la început. Producția materială (socială) mai există, în mod necesar, și sub determinarea unilaterală a **repartiției** sau, mai precis, a **repartiției propriu-zise**, care se înscrie ca mijlocitoare între producție și consum, precum și sub determinarea unilaterală a **schimbului** sau, mai precis, a **schimbului propriu-zis**, care se înscrie ca mijlocitor între producție și repartiție, pe de o parte, și consum, pe de altă parte. Altfel spus, între producție și consum se înserează, ca verigă de mijloc dublată, repartiția și schimbul.

La prima vedere, arată Marx, legătura dintre cele patru „momente” s-ar prezenta astfel: în procesul de producție, membrii societății adaptează (crează, transformă) produsele naturii potrivit trebuințelor omului; în procesul repartiției se stabilește, în ce proporție participă individul la aceste produse; în procesul schimbului i se pun la îndemînă individului produsele determinate pe care vrea el să schimbe partea ce i-a revenit prin repartiție; în procesul consumului, produsele determinate devin obiecte de apro-

Schema nr. 1

priere individuală. Funcția producției ar consta, deci, în a crea obiectele corespunzătoare trebuințelor umane; cea a repartiției, în a repartiza aceste obiecte potrivit unor legi ale societății, cea a schimbului, în a redistribui, potrivit trebuințelor individuale, ceea ce a fost deja repartizat iar funcția consumului, în a face din produsele astfel determinate obiecte și slujitoare ale trebuințelor individuale. Producția apare astfel ca punct de plecare, consumul ca punct final, repartiția și schimbul ca verigă de mijloc care, la rîndul ei, se dedublează în repartiție, definită ca moment ce emana de la societate, și schimb, definit ca moment ce emana de la indivizi. Transpusă mental-logic, această legătură între cele patru momente ale producției materiale (sociale) ar alcătui un silogism corect, în care producția ar reprezenta generalul, repartiția și schimbul — particularul iar consumul — singularul, cu care s-ar încheia întregul proces (vezi schema nr. 1).

Producția materială (socială) reprezentată în acest chip ar apare ca un întreg neorganic, ale cărui părți, avînd capacitatea de a exista independent, s-ar afla doar într-o legătură de succesiune.

Marx a prevenit asupra faptului că legătura de succesiune între momentele producției respective, deși veridică, este totuși superficială. Făcînd un salt teoretic revoluționar față de economiștii predecesori, el a evidențiat multilateralitatea raportului general dintre momentele producției materiale (sociale), complexitatea și organicitatea acesteia.

Producția, definită ca moment al producției materiale (sociale) în cadrul căreia membrii societății creează (adaptează, transformă) produsele naturii potrivit trebuințelor omului, conturează punctul de plecare al procesului de generare a obiectului-sistem avut în vedere aici în mod unilateral și deci incomplet, doar ca producție propriu-zisă. Fiindcă, spune Marx, producția este nemijlocit și consum, anume, un dublu consum: subiectiv și obiectiv; în procesul de producție se consumă (dezvoltîndu-se totodată) anumite capacități ale individului (altfel spus, forța sa de muncă și, deci, forța sa de producție), iar concomitent, se consumă mijloace de producție. Această unitate nemijlocită dintre consum și producție a fost desemnată de economiști cu numele de **consum productiv**, pentru a distinge consumul identic cu producția de **consumul propriu-zis**, conceput ca antiteză distructivă a producției. Privită ca unitate nemijlocită a producției și consumului, producția devine **producție consumptivă**. Însă această producție consumptivă, precizează Marx, deși este unitatea nemijlocită a producției și consumului, se deosebește în mod esențial de producția propriu-zisă.

Nici repartiția nu trebuie înțeleasă doar într-o accepție superficială, ca repartiție a produselor și deci ca ceva foarte îndepărtat de producție și evasi-independent de ea. Fiindcă în realitate, relevă Marx, înainte ca repartiția să fie repartiție a produselor ea este 1) repartizare a mijloacelor de producție și 2) repartizare a membrilor societății între diferitele ramuri de producție, iar repartiția produselor decurge în mod evident din această dublă repartizare, este dată de la sine odată cu ea.

Tot superficială este și accepția schimbului sub determinarea unilaterală a schimbului de produse destinat nemijlocit consumului. Deoarece, în realitate, arată Marx, schimbul există și sub o determinare care ține de producție anume ca 1) schimb de activități și capacități ce se efectuează în procesul de producție și 2) schimb de produse drept mijloc pentru obținerea produselor finite.

Pornind de la o înțelegere profundă a producției, repartiției, schimbului și consumului, Marx a conturat raportul general dintre aceste momente ale producției materiale (sociale) într-un mod complex și fără precedent în istoria gândirii economice, sesizînd determinări și legături necunoscute pînă la el.

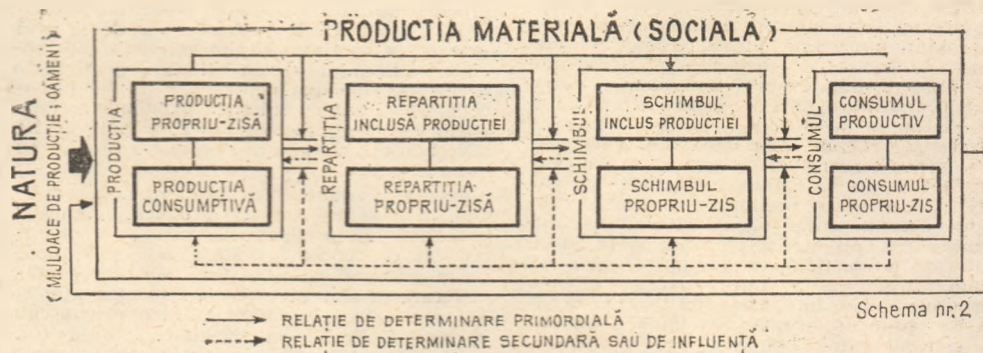
În primul rînd, raportul în cauză l-a dezvăluit sub aspectul unei **identități de dualitate nemijlocită**. În virtutea acestui aspect, producția e nemijlocit consum, iar consumul e nemijlocit producție; fiecare e în mod nemijlocit propriul său contrariu, fiecare sub-

zistă într-o dualitate nemijlocită. De asemenea, producția e nemijlocit repartiție, iar repartiția e nemijlocit producție, și, considerînd repartizarea mijloacelor de producție și forței de muncă drept o incluziune a producției propriu-zise iar producția ce revine membrilor societății și intră în posesiunea lor ca repartiție propriu-zisă, se mai poate adăuga că fiecare moment e în mod nemijlocit propriul său contrariu, că fiecare moment subzistă într-o dualitate nemijlocită. Tot în virtutea identității de dualitate nemijlocită, producția e nemijlocit schimb iar schimbul e nemijlocit producție și fiecare dintre aceste momente e în mod nemijlocit propriul său contrariu, subzistă într-o identitate duală.

În al doilea rînd, raportul general dintre cele patru momente ale producției materiale (sociale) a fost dezvăluit de Marx sub aspectul unei **identități de dualitate a mișcării mijlocitoare sau a interdependenței**. În virtutea acestui aspect, producția mijlociește consumul, iar consumul mijlociește producția, producția mijlociește repartiția, iar repartiția mijlociește producția, producția mijlociește schimbul, iar schimbul mijlociește producția; în relațiile de cuplaj producție-consum, producție-repartiție și producție-schimb, fiecare moment al cuplului apare ca mijloc sau scop pentru celălalt.

În al treilea rînd, raportul general la care ne referim a fost dezvăluit sub aspectul unei **identități de dualitate genetică**. După cum a arătat Marx, **producția creează consumul** 1) prin aceea că-i furnizează materialul (un consum fără obiect nu e consum), 2) prin aceea că determină modul de consumare (obiectul consumului nu e un obiect în genere, ci un obiect determinat, care urmează a fi consumat într-un mod determinat) și 3) prin aceea că trezește în consumator trebuin-

găturile dintre repartiție și schimb, dintre repartiție și consum, dintre schimb și consum. Este evident că între aceste momente ale producției materiale (sociale), astfel cuplate, există anumite legături. Cele mai vizibile sînt legăturile de succesiune: schimbul succede repartiției, consumul succede schimbului. Observabile sînt și legăturile de mișcare mijlocitoare sau de interdependență, atît între repartiție, pe de o parte, și schimb ori consum, pe de altă parte, cit și între schimb și consum. O analiză de profunzime a cuplurilor repartiție-schimb, repartiție-consum și schimb-consum ar putea evidenția, în cadrul lor, anumite elemente de dualitate nemijlocită, de dualitate sub raportul mișcării mijlocitoare sau al interdependenței și chiar de dualitate genetică. Trebuie observat însă că existența legăturilor dintre repartiție, schimb și consum este de neconcepuit în afara legăturilor dintre producție, pe de o parte, și fiecare dintre aceste trei momente ale producției materiale (sociale), pe de altă parte. S-ar putea afirma, deci, că legăturile țînd de cuplurile repartiție-schimb, repartiție-consum și schimb-consum se constituie nu ca legături directe ci ca legături derivate iar, ca atare, sînt neesențiale pentru conturarea producției materiale (sociale) drept sistem integral organic. Dealtfel Marx, analizînd raportul general dintre producție, repartiție, schimb și consum, a neglijat în mare măsură legăturile respective. El a relevat că cele patru momente ale producției materiale (sociale) constituie elementele componente ale unui tot unic și reprezintă o diversitate în cadrul unității. De asemenea, a subliniat rolul predominant al producției în cadrul producției materiale (sociale) privite ca un tot organic, evidențînd că o anumită producție determină un anumit consum, o anumită repartiție, un anumit schimb și anumite rapor-

Schema nr.2

ta al cărui obiect îl constituie produsul creat de ea. Iar **consumul creează producția** 1) prin aceea că numai în cadrul consumului produsul devine produs real și 2) prin aceea că prin consum se creează necesitatea unei producții noi, deci mobilul ideal, lăuntric, al producției, obiectul producției sub forma subiectivă a trebuinței, o anumită capacitate-scop a producătorului. Totodată, în cadrul producției materiale **producția creează repartiția** 1) prin aceea că-i furnizează materialul și 2) prin aceea că determină modul de repartiție. Iar repartiția creează producția, cel puțin prin repartizarea mijloacelor de producție și membrilor societății între diferitele ramuri de producție (care repartizare constituie, într-un anumit sens, o premisă a producției și, în același timp, o incluziune a producției cu implicații determinative asupra organizării acesteia). De asemenea, în cadrul producției materiale sociale **producția creează schimbul**, 1) furnizîndu-i materialul și 2) determinînd modul de schimb. Iar **schimbul creează producția**, cel puțin din postura de incluziune a producției, sub forma schimbului de activități și capacități, ca și sub forma schimbului de produse drept mijloc pentru obținerea produselor finite. Prin urmare, sub aspectul identității de dualitate genetică, în raporturile producție-consum, producție-repartiție și producție-schimb, fiecare moment al cuplului, realizîndu-se, se creează pe sine sub forma celuilalt.

Desigur, pentru a se surprinde exhaustiv multilateralitatea raportului general dintre momentele producției materiale (sociale) ar trebui, poate, să se ia în considerație și le-

turi între aceste momente diferite. Prin aceasta, Marx n-a exclus însă posibilitatea determinării producției, în forma unilaterală a acesteia, de către celelalte momente. Și, de bună seamă, țînd seama de faptul că fiecare moment al producției materiale (sociale) se identifică producției propriu-zise dar, în același timp, se constituie în opoziție cu aceasta, a atras atenția că producția „împietează” atît asupra ei însăși, considerată în opoziție cu celelalte momente, cit și asupra acestora din urmă.

În lumina celor spuse de Marx cu privire la determinarea profundă și complexă a producției, repartiției, schimbului și consumului, a legăturilor dintre aceste momente, schema producției materiale (sociale) ca obiect-sistem s-ar putea înfălișa, într-o formă mai adecvată, decît aceea de mai sus (vezi schema nr. 2).

În legătură cu schema de mai sus se ridică problema dacă nu cumva producția materială (socială) are o structură sistemică mai bogată în „momente”. Unii teoreticieni, economiști sau de altă specialitate, sînt tentați să considere și cercetarea științifică-tehnică drept un „moment” al producției (reproducției) materiale (sociale). Ei invocă ca argument, în ultimă analiză, conștientizarea actualei revoluții științifico-tehnice și astfel s-ar degaja implicit concluzia că cercetarea științifică-tehnică ar reprezenta numai componenta unui sistem integral organic dezvoltat. Potrivit teoriei generale a sistemelor însă, întregul organic, în cazul nostru, producția (reproducția) materială (socială), nu se formează din acele părți care funcționează în întregul dezvoltat. Cercetarea științifică-tehnică ar putea

fi considerată „moment“ al întregului organic avut aici în vedere numai dacă ar fi existat sub o formă primară care, suferind transformări, a ajuns la „forma ei actuală“. Fără îndoială, germele unei cercetări științifico-tehnice primare, rudimentare, pot fi descoperiți încă din perioada saltului omului din biologic în social. Ei s-au născut și dezvoltat în procesul muncii, în primul rînd în procesul producerii bunurilor materiale. Așa se face că, pînă la urmă, datorită dezvoltării diviziunii muncii, cercetarea științifico-tehnică a căpătat o identitate bine definită. Dar nu ca „moment“ al producției (reproducției) materiale (sociale) ci, după părerea noastră, ca formă particulară a momentului inițial al acestui proces, precum industria, agricultura etc.

Dealtfel, ca să se constituie în „moment“ al producției (reproducției) materiale (sociale), cercetarea științifico-tehnică ar fi trebuit să existe nu numai ca o formă primară ce se dezvoltă și își afirmă tot mai puternic individualitatea ci și sub o formă care se identifică cu producția propriu-zisă iar totodată se opune acesteia (ca determinare unilaterală a întregului) și, în plus, să ocupe un loc aparte între momentul inițial al producției (reproducției) materiale (sociale) și cel final. Or, lucrurile nu pot sta așa, fiindcă, precum am spus, cercetarea științifico-tehnică reprezintă o formă particulară a producției propriu-zise. Ca atare, această activitate poate să-și joace rolul determinant, înainte de toate în cadrul momentului inițial al producției (reproducției) materiale (sociale) iar, apoi prin acest „moment“, în cadrul repartiției, schimbului și consumului.

Încontestabil, afirmarea cercetării științifico-tehnice ca entitate netă s-a datorat dezvoltării forțelor de producție ale societății, în special transformării științei (mai precis și mai larg, a activității științifice) într-o forță de producție nemijlocită, cu prilejul desfășurării actualei revoluții științifico-tehnice. Credem că există temeiuri să susținem că, în condițiile acestei revoluții, forțele de producție spirituale tind către o existență duală, devenind concomitent forțe de producție materială (socială), fenomenul fiind precedat, desigur, de constituirea unor cupluri între cele două tipuri de forțe de producție, de genul știință-tehnică, de exemplu. Pentru cazul științei (activității științifice), faptul este evident. Această tendință o manifestă **invățămîntul**, care se afirmă tot mai mult ca **forță de producție nemijlocită**, pe măsura constituirii lui ca formă particulară a producției propriu-zise.

Într-o lucrare despre reproducție socială, economistul Ion Trăistaru, a avansat teza că, datorită actualei revoluții științifico-tehnice, procesul în cauză începe să continue printre momentele sale, alături de producție, repartiție, schimb și consum, „alte două momente, și anume: 1. formarea și stocarea resurselor și 2. alocarea resurselor“ iar această situație ar fi modificată „ciclul general al reproducției“, în legătura de succesiune producția trecînd pe locul 3 etc. Teza nu poate fi validată de realitate; este evident că cele „alte două momente“ țin de producția propriu-zisă, precum și de repartiție și schimb, înțelese sub determinarea care le confundă cu producția.

În concluzie, producția materială (socială) constituie un sistem integral organic alcătuit din patru „momente“, producția-repartiția-schimbul-consumul, care au determinări proprii și interrelațiile arătate mai sus.

II

● Producția materială (socială) — sistem integral organic de relații sociale de producție sau de relații economice

SUB raportul modalității (modul de producție materială-socială ca obiect-sistem), producția materială (socială) se prezintă sub forma generală a unității dialectice între două componente: forțele de producție materială (socială) și relațiile sociale de producție materială (socială) sau relațiile economice.

Forțele respective exprimă relațiile dintre oameni (comunități umane, omenire) și natură (în special secțiunea din natură care se află nemijlocit în legătură cu scopul muncii) iar relațiile sociale respective exprimă relațiile dintre membrii societății, constituite în mod obiectiv, sub determinarea forțelor în cauză, cu prilejul producției materiale (sociale).

Nu trebuie făcută confuzia între modul de producție materială (socială) și modul „momentului inițial“ al acesteia. Primul se constituie pe baza unității dialectice a forțelor de producție materială (socială) și relațiilor economice luate în considerare la scara întregului — producția materială (socială), pe cînd celălalt, pe baza unității dialectice a acestor componente, dar luate în considerare numai la scara producției. În legătură cu modul de producție privit ca mod al „momentului inițial“ al producției materiale (sociale) este important de reținut observația că acesta se constituie istoricește nu pur și simplu în funcție de formele lui particulare de existență (industrie, agricultură etc.) ci îndeosebi în funcție de forma particulară de producție care determină locul și influența tuturor celorlalte forme. Marx a subliniat anume acest lucru, în „Bazele criticii economiei politice“ și în „Capitalul“, vol. I, iar în „Capitalul“ vol. III, a vehiculat, corespunzător, conceptele de „societăți agricole“ și „societăți industriale“. Este evident că modul de producție (în sens restrictiv) corespunzător epocii noastre este „modul de producție industrial“. De aici, legitimitatea și necesitatea industrializării în țara noastră, ca și în alte țări.

Tot în opera lui Marx aflăm, alături de conceptul de mod de producție în sens restrictiv, și conceptele de mod de repartiție, cel de mod de schimb și cel de mod de consum. Economia politică ar trebui să pună mai mult în valoare aceste observații ale lui Marx iar economia producției (ca știință economică a momentului inițial al producției materiale (sociale), precum și științele economice încă neafirmate ca atare — economia repartiției, economia schimbului și economia consumului, să intre în detalii.

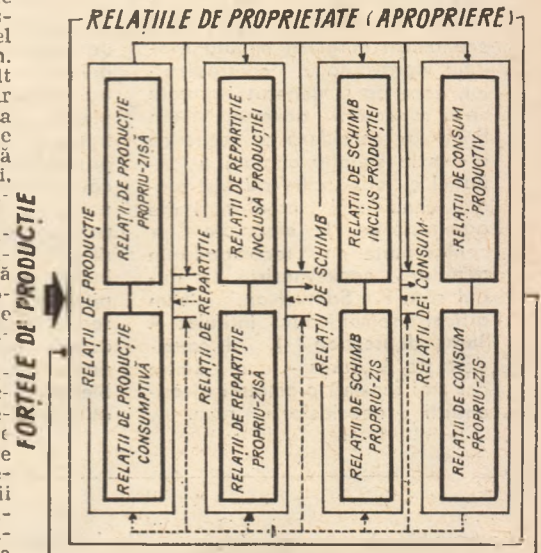
Dacă desprindem forțele de producție materială (socială) ca obiect-sistem, acestea constituie unitatea dialectică a forței de muncă și mijloacelor de producție; prima componentă dă expresie condițiilor subiective ale producției materiale (sociale), cealaltă, condițiilor obiective.

Sub determinările lor concrete sau din unghiul sistemului dezvoltat, forțele de producție materială (socială) conțin numeroase elemente. Marx însuși a enumerat între aceste forțe, pe lângă forța de muncă și mijloacele de producție (ambele în sens restrictiv, desigur), bogățiile naturale și forțele naturii care sînt folosite de către om, știința, diviziunea muncii, cooperarea muncii etc. De asemenea, intrînd într-o analiză detaliată a mijloacelor de producție ca obiect-sistem, a arătat componentele lor esențiale — mijloacele de muncă și obiectele muncii iar, referindu-se la mijloacele de muncă ca obiect-sistem, a enumerat între componentele mijloacele de muncă mecanice, reprezentînd ca totalitate, „scheletul și sistemul muscular al producției“, recipientele pentru obiectele muncii, reprezentînd ca totalitate, „sistemul vascular al producției“ etc. Dialectician de mare anvergură și observator perspicace al realităților concret-istorice, Marx nu s-a sfiit să considere chiar relațiile de producție drept forțe de producție iar forța de muncă drept mijloc de producție (sub egida sclavului) sau anexă a mijlocului de producție (sub egida icbagului). Comunitatea umană istoricește organizată apare la Marx drept forță productivă sau de producție. Obștea însăși, de exemplu, o consideră „prima mare forță productivă“. Astăzi, de bună seamă, națiunea, ca totalitate, trebuie considerată „prima mare forță productivă“. Tot lui Marx îi aparține împărțirea forțelor productive sau de producție, pe de o parte, în **materiale** (ca de exemplu, mijloacele de producție) și **spirituale** (știința), pe de altă parte, în **naturale** (bogățiile naturale și forțele naturii) și **creale de om** (uneltele de muncă, știința etc.). În pofida multitudinii determinărilor lor concrete, forțele de producție materială (socială), privite în generalitatea lor și ca sistem integral organic, sînt reducibile la cele două componente: forța de muncă și mijloacele de producție.

Cit privește relațiile sociale de producție sau relațiile economice, integralitatea lor organică este dată de **relațiile de proprietate**. „Orice producție — spune Marx — înseamnă apropierea obiectelor naturii de către individ în cadrul și prin mijlocirea unei anumite ferme sociale. În acest sens e o tautologie să se spună că proprietatea (aproprierea) ar fi o condiție a producției“. În lumina concepției marxiste, putem institui, așadar, următoarea egalitate: forma socială a producției materiale (sociale) = relațiile de proprietate sau proprietatea. Iar, pe această bază, să sesizăm producția materială (socială) ca sistem integral organic de relații economice.

Relațiile de proprietate (proprietatea) sub raport economic înseamnă, în esență, relațiile dintre membrii societății privind apropierea condițiilor obiective ale producției materiale (sociale) — mijloacele de producție. Premisele acestei aproprieri sînt: 1) **populația**, structurată social și 2) **natura**, în primul rînd, pămîntul ca furnizor de mijloace de producție și totodată ca loc de așezare al colectivității umane. Apropierea se realizează, ca fapt fundamental, prin procesul muncii, prin producția însăși. Mijloacele de producție sînt apropiate inițial numai din natură; apoi, din ce în ce mai mult, și pe baza reproducției sociale.

Apropierea mijloacelor de producție materială (socială) permite și apropierea mijloacelor de producție spirituală. Titularul social al proprietății — clasa socială, în specie, căpătă, pe lângă „forța materială“, și „forța spirituală“, ceea ce, într-un anumit context istoric, favorizează exercitarea dominației de

Schema nr.3

clasă. Iată deci, un aspect al aproprierii, care conturează rolul nemijlocit al proprietății la scara întregii societăți și nu numai la scara sistemului economic.

Ca și în cazul producției materiale (sociale) privite ca sistem integral organic „de momente“, întregul, respectiv, relațiile de proprietate (apropriere) căpătă anumite determinări, corespunzătoare „momentelor“ procesului, care devin tot atâtea componente ale obiectului-sistem. E vorba de relațiile de producție (în sens restrictiv), de relațiile de repartiție, de relațiile de schimb și de relațiile de consum. În mod similar „momentelor“ producției materiale (sociale), și aceste componente subzistă într-o dualitate. Astfel, avem relații de producție propriu-zisă și relații de producție consumptivă, relații de repartiție ca incluziune a producției și relații de repartiție propriu-zisă, ș.a.m.d. Prin urmare, producția materială (socială) ca sistem integral organic de relații economice ar putea fi înfățișată ca în schema nr. 3.

conf. dr. Virgil I. IONESCU

Institutul Politehnic București

(continuare în pag. 24)

OPTIMISMUL ce a caracterizat gândirea economică burgheză în sfertul de veac postbelic a luat sfârșit. Dura realitate a tot mai gravelor dereglări ale mecanismului reproducției capitaliste — care în ultimii ani și în special în actuala criză economică ce a cuprins întreaga lume capitalistă dezvoltată s-au manifestat cu o forță ce face imposibilă răstălmăcirea lor apologetică — a demolat încrederea în capacitatea științei economice burgheze de a oferi factorului politic instrumente eficiente de redresare a acestui mecanism. Întregul arsenal aflat la dispoziția celor două orientări fundamentale de politică economică — nekeynesismul și neoclasicismul —, rezultat al unor cercetări indiscutabil laborioase și de incontestabilă valoare științifică, se dovedește, totuși, lipsit de valoare operațională în eforturile de conservare a unui sistem economic care a intrat, cum opina profesorul T. Postolache ¹⁾ într-o nouă (ultimă) fază a auto-negării sale — faza descendentă a capitalismului monopolist de stat (CMS).

Este adevărat că încă mulți economiști burghezi impută evoluția agravantă a contradicțiilor, care au și generat actuala criză, orientării adverse. Milton Friedman consideră că „ceea ce a dus la situația actuală a inflației cu două cifre au fost tocmai cheltuielile prea mari ale administrației” efectuate în conformitate cu recomandările orientării nekeynesiste. La rîndul său, P. Samuelson, într-un articol semnificativ intitulat **A Burns depression ?** ²⁾, îl consideră pe A. Burns — unul dintre cei mai fervenți promotori ai orientării neoclase, respectiv

Teoria economică burgheză în căutarea lucidității... (I)

neoliberale, în politica economică — responsabil pentru pericolul ca S.U.A. să intre într-o gravă depresiune, în urma măsurilor de restrângere a creditului și în general a cererii, pe care le-a adoptat în calitate de președinte al Băncii Federale de Rezervă.

Disputele între nekeynesiști și neoliberali, care au jalonat de fapt întreaga perioadă postbelică, — cu efecte pozitive pentru investigația științifică — și-au pierdut astăzi caracterul de confruntare teoretică; ele au în primul rînd sensul unor justificări sui generis pentru eșecurile politicilor pe care le-au inspirat, pentru nevalidarea recomandărilor lor în confruntarea cu realitatea evoluției economiei capitaliste. Căci, așa cum consemna Robert Triffin, situația actuală reflectă „falimentul răspunsurilor tradiționale date problemelor economice variabile, atît de către mecanismul pieței

libere, cit și de politicile intervenționiste” (Financial Times, 29 I 1975).

Încă în 1971, constatînd ceea ce era pe atunci noul fenomen al stagflației, care a anulat „legea” raportului de inversă proporționalitate dintre rata șomajului și rata inflației, P. Samuelson consemna dezarmat că „în stadiul actual al științei noi nu știm să formulăm un tratament adecvat” ³⁾. De fapt, nu „stadiul actual al științei” trebuie invocat, ci limitele ideologice burgheze ortodoxe, concretizate în conținutul social al nekeynesismului și neoclasicismului, care-și exclud toate acele cuceriri ale gândirii social-economice științifice, ce nu se dovedesc a fi congruente cu sistemul actual, cu păstrarea statu-quo-ului.

Tocmai în această constă în ultimă instanță criza științei economice burgheze. Ea este în fond o criză ideologică. Incapacitatea de a oferi politicii economice mijloacele de asigurare a echilibrului general dinamic al organismului economic și social — prin armonizarea optimului microeconomic cu cel macroeconomic și a optimului economic cu optimul social — își are originea nu în lipsa elementelor necesare dezvoltării unor raționamente teoretice fertile pentru concluzii operaționale, adică pentru „formularea unui tratament adecvat”, cum considera P. Samuelson. (O dovadă în acest sens o poate constitui și faptul că știința economică burgheză a obținut, așa cum remarca prof. T. Postolache, o serie de rezultate de reală valoare care „reprezintă în bună măsură o explicație științifică în haine capitaliste a economiei

socialiste” — pag. 168). Această incapacitate își are originea în premisa ideologică — explicită sau implicită, deliberată sau numai obiectivă, dar oricum inerent normativă și limitativă pentru procesul de cunoaștere și mai ales pentru cel de operaționalizare a acesteia: „sistemul capitalist actual este de preferat unei evoluții dirijate într-un sens care ar afecta interesele establishmentului social”.

Fără depășirea acestor limite, nu există soluție nici pentru criza celor două doctrine burgheze ortodoxe de politică economică, nici pentru ameliorarea mecanismului economic. Căci în condițiile în care politica economică a devenit — și devine necesarmente, cu fiecare zi, într-un grad tot mai înalt — o componentă a mecanismului mișcării economiei, incapacitatea, ideologiceste determinată, a teoriei economice burgheze dominante de a-și integra idei noi, considerate pînă acum drept „erezii” ideologice, va constitui un element agravant al procesului de continuă deteriorare a mecanismelor de funcționare a sistemului. Apare deci în cadrul preocupărilor de politică economică ale economiștilor burghezi, nevoia unei reevaluări lucide a instrumentarului teoretic și a concluziilor de politică economică ale nekeynesismului și neoclasicismului, dar mai ales — și ca o condiție indispensabilă pentru realizarea acestei imperioase necesități — a unei reevaluări lucide a ideologiei economice, sau mai precis social-economice, căreia i se circumscrie.

Efortul de luciditate, care debutează prin constatarea falimentului teraputicii consacra-

tise

nicolae stoica

GÎNDIREA
ECONOMICĂ
A
SOCIALIȘTILOR
ROMÂNI

junimea

● LUCRAREA, apărută recent în: Editura Junimea (Iași, 1975, 304 p.), se dorește, după cum arată autorul, o participare

la întreprinderea laborioasă necesită angajarea multor cercetări, a creării unei opere care, așa cum cerea la Congresul al IX-lea secretarul general al partidului, pornind „de la începuturile mișcării muncitorești din România să prezinte întregul drum de luptă al clasei muncitoare”. Cu toate limitele existente în gândirea și activitatea socialiștilor români, subliniază autorul — menționînd viziunea obiectivă, științifică asupra mișcării socialiste de la noi a tovarășului Nicolae Ceaușescu —, activitatea lor politică, socială și ideologică înscrie o pagină luminoasă în istoria poporului nostru. În studiul său, Nicolae Stoica își propune să redea concepțiile economice ale socialiștilor români asupra relațiilor agrare românești într-o viziune de ansamblu și în confruntare cu diferitele curente adverse.

Datoria privată și eforturile anti-recesioniste

● A devenit povara datoriei particulare atît de mare — se întreabă Warren D. McClam în articolul Inflation, Recession and the Burden of Private Debt (Inflația, recesiunea și povara datoriei particulare), apărut în revista trimestrială BANCA NAZIONALE DEL LAVORO (iunie 1975) — incît să intensifice un proces cumulativ de declin și să întirzie o reinvioreare ulterioară? În timp ce în perioada postbelică răspunsul la această întrebare — afirmă autorul — se vedea mereu a li negativ, el nu poate fi atît de categoric în prezent. După „Business Week”, economia S.U.A. se sprijină pe un „munte de datorii” de 2,5 mld. dolari, sumă enormă chiar dacă climatul economic mondial ar fi perfect. Analizînd în special situația financiară a marilor întreprinderi și a unor țări

ca S.U.A., Anglia, R.F.G. și Italia, autorul apreciază că riscurile unui important declin cumulativ sînt mai mari decît s-a crezut și că redresarea producției și a ocupării forței de muncă mai poate tărăgăna. Cei care trebuie să ia decizii referitoare la cheltuieli și investiții sînt mai sensibili decît de obicei la risc și nesiguranță, în timp ce acestea din urmă s-au multiplicat, atît în termeni de perspectivă de venituri, cit și de costuri. Politicile deflaționiste se așteaptă să rămînă prudente. Creșterea monetară în S.U.A. ar trebui asigurată, după autor, prin politici care să nu se sprijine excesiv pe dorința sectorului privat de a împrumuta. În consecință, autoritățile ar trebui să pună accent pe acțiunea fiscală directă — reduceri de impozite — atît pentru a spori la indivizi și companii sumele disponibile pentru investiții, cit și pentru a redresa poziția financiară a corporațiilor.

te (neokeynesiste și neoclase), și-a găsit prima formă de manifestare în reconsiderarea fundamentelor metodologice ale științei economice burghize în favoarea reintegrării socialului ca element esențial al obiectului cunoașterii economice și factor indispensabil al operaționalizării sale. Personalități de mare prestigiu în lumea academică burghiză, ca W. Leontief¹⁾, Gunnar Myrdal²⁾, S. Kuznets³⁾, O. Morgenstern⁴⁾ și mulți alții, atrag atenția asupra sterilității — din punct de vedere al finalității practice — a orientărilor teoretice dominante, care furnizează o mare de super-refinate construcții abstracte, de subtile exerciții intelectuale, dar lipsite de aderență la complexa realitate economico-socială a capitalismului zilelor noastre.

Un al doilea moment al acestui efort de luciditate, care și-l include și pe primul, îl constituie critica radicală — atât a establishmentului din știința economică cât și, mai ales, a sistemului capitalist. Un întreg curent de gândire economică — al radicalilor burghizi americani (organizați în Union for Radical Political Economy — URPE⁵⁾), alături de numeroși economiști din vechiul continent, au pus și pun în evidență gravele contradicții economice și dramaticele inegalități și maladii sociale pe care dominația marilor monopoliuri, mecanismul reproducției capitaliste, le generează. J. Robinson⁶⁾, analizând funcția socială a teoriei economice burghize contemporane constată totala subordonare a acesteia intereselor capitalismului. Statul — arată celebra economiștă de la Cambridge — se află practic în mina blocului marilor capitaliști

(monopolurilor) și este folosit pentru a regla nivelul folosirii forței de muncă în funcție de interesele lor. În felul acesta, chiar și politica de folosire deplină a forței de muncă „a devenit un scop al politicii conservatoare... o lozincă de dreapta” (pag. 90-91); căci, arată autorea, și în aceste condiții interesele capitaliștilor care urmăresc profitul privat nu coincid cu interesele generale ale colectivității. Acest mecanism determină o distribuire inechitabilă a veniturilor și bogăției, care la rindu-i amplifică efectele negative ale sistemului. Viguroasa critică a lui J. Robinson nu merge însă pînă la respingerea sistemului actual — fie și în limite burghize — cum o face cel mai reprezentativ exponent al radicalismului critic burghiz J. K. Galbraith.

J. K. Galbraith ilustrează cel de-al treilea moment, cel mai evoluat, în efortul de luciditate pe care gândirea economică burghiză îl realizează.

Prin-o temeinică și originală analiză⁷⁾ a sistemului relațiilor economice din capitalismul american contemporan și a implicațiilor sale asupra dinamicii economiei, structurilor sociale și personalității umane, J. K. Galbraith dezvăluie „iraționalitatea” sistemului capitalist și trage concluzii cu caracter normativ care constituie o depășire explicită a ideologiei economice burghize ortodoxe. Un sistem irațional trebuie să fie reformat, consideră J. K. Galbraith, iar această „reformare generală” nu poate să aibă, după el, decît un caracter socialist. „Socialismul este un imperativ”, scrie fostul președinte al Societății americane de economie. Este vorba de un

„nou socialism”, care, după cum spune el, „nu poate fi evitat decît cu prețul unor grave tulburări, dezordini sociale considerabile și prejudicii grave aduse sănătății și bunăstării contemporanilor noștri” (p. 227). Este adevărat că socialismul galbraithian, ca și al altor radicali, nu se identifică cu cel marxist, nu are de fapt un caracter anticapitalist, ci numai antimonopolist, reflectînd poziția unei importante părți a burgheziei concurate de marile monopoliuri.⁸⁾

Opțiunea antimonopolistă fermă a unui economist burghiz de talia lui Galbraith și folosirea noțiunii de socialism pentru desemnarea acestei orientări ideologice au, înainte de toate, o indiscutabilă valoare ideologică și politică. Faptul are, de asemenea, o mare semnificație pentru caracterizarea etapei pe care o parcurge astăzi gândirea economică burghiză.

Se deschid noi perspective cunoașterii economice, revitalizezate și de critica acidă și consistentă pe care Galbraith o face științei economice academice dominante. Spargerea măcar a unui prim rînd al barierei ideologice care frînează cunoașterea economică „nu poate să nu ducă la părăsirea pozițiilor burghize și trecerea pe pozițiile marxismului⁹⁾”

Radicalismul critic marchează astfel, se pare, începutul unei noi, poate ultime, etape în evoluția științei economice burghize — etapa unei continue și tot mai profunde erodări a fundamentelor sale ideologice.

Vasile PILAT

¹⁾ T. Postolache, Capitalismul monopolist de stat, București, Editura politică, 1975.

²⁾ M. Friedman, Wonderland Scheme, Newsweek, ianuarie, 1975.

³⁾ P. Samuelson, A Burns Depression?, Newsweek, 3. III. 1975.

⁴⁾ P. Samuelson, Les économistes sont-ils impuissants? In: L'Expansion, nr. 73, 1971, p. 74.

⁵⁾ W. Leontief, Theoretical Assumptions and Nonobserved Facts. In: The American Economic Review, March, 1971.

⁶⁾ G. Myrdal, Crises and Cycles in the Development of Economics In: Political Quarterly, nr. 1, 1973.

⁷⁾ S. Kuznets, Quantitative Economic Research: Trends and Problems, New York, 1972.

⁸⁾ O. Morgenstern, La science

économique est-elle une science exacte? In: Problemes Economiques nr. 1277, 21 iulie 1972.

⁹⁾ Vezi: M. Bronfenbrenner, Panorama de la science économique radicale aux Etats Unis en 1970.

In: Problemes économiques nr. 1252, 30 dec. 1971: Controverse entre économistes sur la situation actuelle de l'économie politique.

¹⁰⁾ J. Robinson, Economic Philosophy, Cambridge, Penguin Books, 1970.

¹¹⁾ J. K. Galbraith, Economics and the Public Purpose, Boston, 1973.

¹²⁾ „What Comes After General Motors,” apărut în The New Republic, Washington, November 2, 1974.

¹³⁾ T. Postolache, op. c., p. 167.

Faurea societății socialiste multilateral dezvoltată

Economie

Nicolae Nichita
Viorel Sălăgean

DEZVOLTAREA
DEMOCRAȚIEI
ECONOMICE
SOCIALISTE

ep

EDITURA POLITICĂ

sambu instituționalizat de principii, norme, forme și metode menite să creeze posibilitatea participării permanente, conștiente și efective a tuturor oamenilor muncii, în dubla lor calitate de proprietari și producători, la opera complexă de conducere și organizare a economiei, începînd de la celula ei de bază — întreprinderea — și pînă la sfera deciziilor macroeconomice. Lucrarea se oprește îndeosebi la problema esenței și formelor de manifestare ale democrației economice și la căile principale de adîncire și perfecționare a democrației economice.

Natura și economia

● Sub titlul „Priroda i ekonomika”, M. Lemeșev comentează în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŠENIJA, nr. 8/1975, cartea lui K. V.

Ananicev Problemi okrujaiușei sredi, energii i prirodni resursov. Mejdunarodni aspekt (Problemele mediului înconjurător, energiei și resurselor naturale. Aspect internațional), M.G.U., 1974, 200 p. În carte se analizează următoarele probleme principale: structura consumului resurselor naturale ale pămîntului și raționalizarea sa; rolul și formele de activitate adecvată a omului în transformarea mediului înconjurător și modificarea circuitului substanțelor; colaborarea internațională în salvagardarea biosferei. După M.L., autorul nu minimalizează pericolul real al crizei ecologice, dar nu o consideră fatală. Se subliniază necesitatea includerii stadiului de epurare și de utilizare a deșurilor în ciclul productiv și se emite ideea utilității introducerii schemelor de utilizare completă a produselor

industriale — în sensul ca în construcția inițială a produselor să fie cuprinsă varianta optimă a utilizării lor secundare. Deși critică pe bună dreptate teoriile unor autori occidentali partizani ai creșterii zero, Ananicev, comentează recenziile, neglijează semnificația practică a unor date și calcule tehnico-economice din lucrările respective, care i-ar permite concluzii cu privire la anumite tendințe. După opinia lui M. Lemeșev, autorul rezolvă corect problema acordurilor bi- și multilaterale în această privință, a limitelor competenței internaționale, precum și problema suveranității în folosirea resurselor minerale și apărarea biosferei.

TISE

● DEMOCRAȚIA economică, parte integrantă a democrației socialiste, spun autorii — Nicolae Nichita și Viorel Sălăgean — reprezintă un an-

VALENȚE SISTEMICE ALE PRODUCȚIEI SOCIALE

(Urmare din pag. 21)

Toate relațiile economice sînt, cum spunea Engels, „totdeauna legate de obiecte și apar ca obiecte”. Unii economiști teoreticieni nu în seama în mod suficient de această observație, care nu trebuie neglijată totuși, în pofida faptului că „economia politică nu se ocupă de obiecte, ci de relații dintre persoane și, în ultimă instanță, dintre clase”. Alții sînt înclinați să facă din obiecte relații economice și există chiar tendința ca, în loc de economie politică, să se facă tehnologie.

Relațiile economice, în primul rînd ca întreg, deci ca relații de proprietate joacă, în ultimă instanță, un rol esențial în conturarea naturii concret-istorice a modului de producție materială (socială) și a orînduirii sociale sau societății în ansamblu. În dezvoltarea istorică a omenirii s-au afirmat pînă acum cinci moduri de producție materială (socială) și tot atîtea orînduiri sociale: modul de producție al comunei primitive, modul de producție sclavagist, modul de producție feudal, modul de producție capitalist și modul de producție comunist. Toate acestea s-au constituit ca dezvoltări ale unor forme originare organice, intrinseci din punct de vedere social. Credem că există temeiuri pentru a susține teza potrivit căreia în istoria omenirii s-au constituit și moduri de producție bazate pe relații de producție secundare, eventual, terțiare și, în general, derivate, extrinseci sub raportul formelor originare. În general, în constituirea relațiilor de producție derivate un rol important l-au jucat relațiile de producție internaționale, cum a arătat Marx. Unele relații de producție derivate nu fac corp comun cu întregul organic, care întotdeauna se întemeiază pe forme originare. Ele sînt înlăturate cu timpul, de exemplu, relațiile de producție de tip colonial etc. Prețutîndeni se manifestă pe plan economic și al societății în general, tendința organismicității, a dezvoltării care se sprijină pe relații organice originare ce merg în pas cu cerințele epocii istorice. Despre anumite relații de producție derivate se poate spune că introduc o eterogenitate specifică în cadrul sistemului economic. Eterogenitatea în acest cadru se configurează însă și pe baza relațiilor economice cu caracter rezidual, provenite de la orînduirile anterioare; aceste relații îmbracă însă, uneori o formă „complet degenerată sau chiar caricaturală”, cum spune Marx.

Dacă ținem cont de evoluția istorică a comunității umane și de tendința ei către organismicitate, atunci putem spune că producția materială (socială), inclusiv relațiile economice, se configurează în sfera obștei (tribului, ginții), a poporului, a națiunii, a comunității mondiale. Trebuie observat însă faptul că actualmente această producție, ca și producția socială în general, se configurează ca **sistem integral organic numai în sfera națiunii**, pe cînd în **sfera comunității mondiale**, prezintă în ultimă analiză, mai ales caracteristicile unui **sistem integral neorganic**. Precizăm că o caracteristică esențială a sistemelor integral organice constă în determinarea părților de către întreg; în opoziție cu aceasta, la sistemele integrale neorganice, întregul este determinat de părți. Producția materială (socială) tinde însă de pe acum să capte anumite trăsături organice și la nivelul comunității mondiale. Dezvoltarea forțelor de producție materiale ale societății în epoca contemporană, îndeosebi sub impulsul actualei revoluții științifico-tehnice, a ridicat pe o treaptă superioară explorarea și utili-

zarea naturii și s-a ajuns la **conștiința unității organice a mediului natural planetar**, unitatea în cauză fiind considerată o cheazășie sau, mai precis, o condiție obiectivă **sine qua non**, a producției materiale (sociale) și, implicit, a conștientizării activității vitale umane pe treapta cea mai înaltă, pentru fiecare națiune și pentru omenire ca totalitate.

Dezvoltarea forțelor de producție materială (socială) îndeosebi sub impulsul actualei revoluții științifico-tehnice, a determinat, totodată, transformări în raporturile economice interne și externe ale națiunilor globului. Relațiile economice internaționale au înregistrat și continuă să înregistreze o amploare fără precedent, precum și anumite modificări de ordin calitativ ca, de exemplu, creșterea ponderii schimbului internațional de activități și produse destinate ca mijloace de producție materială națională, în general, a cooperării în producție ca formă dintre cele mai eficiente de transfer internațional tehnic și tehnologic, etc.

În epoca pe care o trăim a devenit tot mai evident adevărul, subliniat încă de Marx, că raporturile dintre diferitele națiuni depind de gradul în care fiecare și-a dezvoltat forțele productive, producția în genere, diviziunea muncii, relațiile interne și externe.

Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., făcînd o analiză profundă și cu totul revelatoare asupra consecințelor dezvoltării forțelor de producție materială (socială) ale diferitelor națiuni, precum și asupra consecințelor transformărilor ivite în raporturile economice interne și externe ale națiunilor, arată că, în prezent, raportul de forțe pe plan mondial s-a modificat în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste, în favoarea forțelor păcii. Drept urmare a apărut necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale. România — prin președintele statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a adus și își aduce o contribuție de mare valoare și audiență internațională la înfăptuirea conștient-concertantă a acestui proces obiectiv. Avînd implicații atît asupra relațiilor economice și politice internaționale, cît și asupra relațiilor economice și politice din fiecare țară, instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale va avea neîndoielnic drept consecințe omogenizarea relativă a sistemului economic mondial, prin lichidarea subdezvoltării, a decajașelor economice

flagrante și a altor tare moștenite de la capitalism, deschiderea cîmpului pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă omenirea ca totalitate, a progresului universal, făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, ridicarea pe o treaptă superioară a solidarității umane generale.

Evidențierea valențelor sistemice ale producției sociale ne permite, după cum se poate observa din cele arătate mai sus, o înțelegere mai profundă și mai adecvată a existenței sociale, în primul rînd, a realității economice, iar această înțelegere are consecințe operaționale mai bogate pe plan teoretic și practic.

Concordant teoriei sistemelor, producția socială a fost privită în cadrul demersului științific de față ca producție socială **în general**, îndeosebi ca producție materială (socială) **în general**, așadar luîndu-se în considerare trăsăturile comune, determinațiile comune tuturilor epocilor de producție materială (socială).

După cum relevă Marx, referindu-se la producția socială **în general**, „aceasta este o abstracție, dar o abstracție rațională în măsura în care desprinde și fixează realmente ceea ce este comun, scutindu-ne astfel de repetării”. Aplicînd metoda cercetării sistemice în economia politică și în celelalte științe economice se conturează mai clar tocmai elementul general sau elementul comun desprins prin comparație. Fără acest element general, fără determinațiile sau trăsăturile comune tuturilor epocilor, cum a spus-o chiar Marx, nu poate fi concepută nici o producție materială (socială).

Formulele sistemice în domeniul științelor economice au, ca și formulele matematice, un caracter plurivoc. Fiîndcă în toate cazurile, și foarte pregnant în cazul sistemelor sociale, elementul general, sau elementul comun desprins prin comparație, este el însuși, cum arată Marx, ceva multiplu articulat, ceva care se intruchipează în determinații diferite. Economia politică cu precădere, ca și celelalte științe economice, nu poate evidenția generalul cu claritate în privința obiectului ei, fără a recurge la metoda cercetării sistemice a acestuia. Dar este de la sine înțeles că nici nu poate rămîne ancorată în sfera generalului ci trebuie să pătrundă și în sfera particularului, precum și în sfera singularului. Acest triptic al investigației poate constitui un criteriu al stabilirii mai precise a domeniului fiecărei științe economice și al clasificării științelor economice iar, concomitent, un ghid pentru determinarea limitelor izomorfismului în activitatea economică practică.

BIBLIOGRAFIE

1. *** Programul Partidului Comunist Român..., Editura politică, București, 1975.
2. Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974.
3. Karl Marx, Bazele criticii economiei politice, partea I, Editura Politică, București, 1972, p. 15—44 și 423—467.
4. Idem, Contribuții la critica economiei politice, E.S.P.L.P., București, 1934, p. 250 (re-cenzia lui Friedrich Engels).
5. Karl Marx, Friedrich Engels, Serieri din tinerețe, Editura politică, București, 1968, p. 349—361 și 373—383.
6. Idem, Opere, volumul 3, Editura politică, 1958, p. 18—80.
7. dr. Maria D. Popescu, Încotro se îndreaptă omenirea? în „Revista economică” nr. 21/1975.
8. Idem, Inserarea structurilor economice naționale în cadrul unei noi ordini economice și politice mondiale, în „Revista economică” nr. 30 1975.
9. *** Metoda cercetării sistemice, traducere de Ion Bulborea și Mihai Golu, Editura științifică, București, 1974.
10. S. Grigorjan, Karl Marx über den technischen Fortschritt in Kapitalismus, in: Wirtschaftswissenschaft nr. 12/1963.
11. Georg Lukács, Ontologia existenței sociale, traducere din limba germană de Radu Stoichită și Vasile Zamfirescu, Studiu introductiv de N. Tertulian, Editura politică, București 1975, p. 171—320.

ECONOMIE MONDIALA

Pe agenda O.N.U.

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII, CERINȚĂ PRIMORDIALĂ PENTRU PROGRESUL ÎNTREGII OMENIRI (II)

LA SEDIUL Națiunilor Unite din New York se desfășoară în aceste zile (1—12 septembrie) lucrările celei de-a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. Pe ordinea de zi figurează problemele majore ale dezvoltării și cooperării economice internaționale: comerțul mondial, industrializarea, transferul de resurse reale pentru finanțarea dezvoltării și reforma sistemului monetar internațional, transferul de tehnologie, dezvoltarea producției agricole. Pe lângă aceste detalieri și aprofundări ale temei de ansamblu a sesiunii,

ordinea de zi mai include problema unor restructurări ale activităților O.N.U. în așa fel încât ele să servească mai bine, mai eficient cooperării economice pe plan mondial.

Dezbatând tematica înscrisă pe agenda O.N.U. în cadrul celei de-a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale, comunitatea mondială trece de fapt în revistă modul cum se aplică Strategia internațională pentru al doilea Deceniu al dezvoltării, cum se realizează Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, cum se transpun în practică

prevederile Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor. Aceste documente, deși adoptate la momente diferite, au ca țel comun reducerea decalajelor economice contemporane și lichidarea subdezvoltării, înlăturarea inechității în relațiile dintre statele lumii, îndiferent de nivelul lor de dezvoltare, de potențialul lor sau de sistemul social-economic, restructurarea economiei mondiale de așa manieră încât toate popoarele să-și poată făuri un trai demn și indestulat, conform cu aspirațiile lor proprii.

SEMNIFICAȚIILE rezultatelor înregistrate în aceste decenii de la începutul actualului deceniu, în lumina obiectivelor Strategiei internaționale pentru al doilea Deceniu al dezvoltării, obstacolele întâmpinate în anii recentii și unele soluții care se preconizează pe plan internațional pentru depășirea lor, au fost examinate în prima parte a acestui articol (vezi „Revista economică” nr. 35 din 29 august a.c.). Dar, așa cum se arată cu acel prilej, procesul mondial de dezvoltare economică se cere abordat într-o dublă perspectivă: nu numai pe termen scurt, de la un an la altul, ci și pe perioade îndelungate, care permit să se desprindă mai bine direcțiile evoluției, tendințele istorice trecute și prezizibile, măsura în care obiectivele largi urmărite se realizează sau nu. Și aceasta este valabil nu numai în raport cu caracterul specific al problematicei economiei mondiale din anii 1971—1974, perioadă în care perturbările cunoscute au frinat într-o măsură sau alta realizarea obiectivelor Strategiei internaționale a dezvoltării. Chiar și atunci când nici un factor de contracurare nu vine să se opună realizării acestor obiective, Strategia dă roade numai prin rezultatele acumulate an de an, prin eforturile depuse continuu pentru a se asigura traducerea ei în fapt în toate verigile care o compun. Nu mai puțin adevărat este însă că Strategia nu poate fi evaluată pe deplin sub raportul eficienței sale și corectată corespunzător „din mers” fără urmărirea continuă a perspectivei îndelungate, a cărei „modelare”, mai bine zis plămădire este de fapt scopul său final. Iar sub acest aspect interesul comun al tuturor segmentelor economiei mondiale, al tuturor țărilor și popoarelor, este la fel de puternic ca și în cazul soluțiilor cerute de problemele perspectivei imediate, dacă nu cumva este mai vital.

O tendință reversibilă

CONCEPTUL însuși de strategie internațională a dezvoltării a apărut, după cum se știe, pe fondul unei tendințe istorice ample documentate de numeroase studii și cercetări: aceea a adâncirii decalajelor dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, în cadrul creșterii generale a produsului economiei mondiale după al doilea război mondial.

Încercările sistematice de cuantificare a creșterii economice a națiunilor, întreprinse încă din anii '50 de Simon Kuznets, l-au condus pe economistul american la date din care reiese distanțarea crescândă a unor țări dezvoltate față de zonele subdezvoltate ale lumii capitaliste. Kuznets calculează că între 1938 și 1949, luând în ambii ani media mondială a produsului intern brut pe locuitor ca egală cu 100, indicele crește pentru America de Nord (S.U.A., Canada) și Oceania (Australia, Noua Zeelandă) de la 419 la 590. În același interval de timp indicele scade pentru țările Americii Latine de la 71 la 66, pentru țările Asiei de la 33 la 20 și pentru cele ale Africii de la 32 la 24¹⁾.

Studiile ale O.N.U. de la începutul anilor '50 evaluează decalajul mediu de atunci între țările industrializate și cele slab dezvoltate ca fiind de 10 : 1 în jurul anului 1950. Mai reținem că după Kuznets distanța dintre media zonală cea mai mare și cea mai mică evoluează de la circa 13:1 în 1938 la aproape 30:1 în 1949, iar cercetătoarea engleză Phyllis Deane se situează în 1961 la circa 25:1.

Sensul tendinței istorice în cursul deceniului trecut poate fi verificat prin date calculate de experți ai O.N.U. pentru anul

1967²⁾. Luându-se și aici media mondială drept 100, rezultă pentru țările capitaliste dezvoltate indicele 316, iar pentru ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare indicele 25, deci un decalaj mediu de 12,5:1. Distanța între indicele maxim (S.U.A. și Canada) și cel minim (țările nesocialiste din Asia, fără Japonia) corespunde indicilor 556 și 18, deci un decalaj de circa 31:1.

În fine, o comparație și mai recentă se referă la anul 1972 și se bazează pe calcule privind PNB pe locuitor întocmite de Banca Mondială³⁾. În lipsa unor medii pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate și al țărilor în curs de dezvoltare, sînt relevante extremele: între America de Nord și țările Asiei (care înglobează aici Orientul Mijlociu) decalajul este de peste 32:1; între țările Europei (fără U.R.S.S.) și aceleași țări ale Asiei decalajul reprezintă aproape 13:1. Calcule prezentate la 1 septembrie a.c. de președintele Băncii Mondiale, Robert S. McNamara, în fața Consiliului guvernatorilor al B.I.R.D., arată că după proiecțiile existente tendința este ca pînă la sfîrșitul actualului deceniu decalajele să se adîncească⁴⁾. Pornind de la faptul că țările cu cel mai mic PNB pe locuitor (sub 200 dolari pe an în prețurile din 1970) își măresc acest venit mediu numai cu 0,2% pe an, proiecțiile arată că în 1980 venitul pentru fiecare din cei 1 miliard de locuitori va fi de 108 dolari (în prețurile anului de bază), în timp ce în țările O.C.D.E. el va fi de circa 4 000 de dolari: un decalaj între extreme de 37:1.

Și totuși, analiștii responsabili sînt departe de a accepta ideea că ar fi vorba de o evoluție inevitabilă, sau de o tendință istorică ireversibilă. Consensus între observatori și analiști situați la toate nivelurile, printre care și președintele B.I.R.D. citat la urmă, este că desprinderea tendinței de pînă acum trebuie să fie un imbold la intensificarea acțiunilor pentru contracararea ei. În loc ca „forțele pieței” să fie lăsate în continuare să determine evoluția, este necesar să acționeze cu vaste sale mijloace comunitatea internațională. Căci tendința descrisă este reversibilă dacă i se opune voința politică unită a națiunilor interesate să-i pună capăt, înainte de toate cea a înseși țărilor în curs de dezvoltare.

Criza ca revelator

DEȘI calculele citate mai sus pentru diferitele momente ale perioadei postbelice nu prezintă grupări perfect comparabile, ele sugerează însă, cel puțin, că pînă în prezent nu sînt temeiuri suficiente de a se vorbi despre o reducere generală a decalajelor, iar, mai verosimil, ele denotă o tendință de consolidare și uneori de adîncire a lor. Ceea ce rezultă de aici cu deosebită claritate este tocmai insuficiența acțiunilor de pînă acum pe plan internațional, înainte de toate a celor menite să micșoreze dependența economică a țărilor în curs de dezvoltare față de țările dezvoltate și implicit fragilitatea și sensibilitatea „sănătății economice” a celor dintii în cazul unei „febre virotice” ca cea prin care trece actualmente economia mondială.

Criza din anii recentii a servit într-adevăr ca un fel de revelator al insuficienței vigori și adîncimi a acțiunii internaționale pe termen lung pentru reducerea decalajelor și lichidarea în cele din urmă a subdezvoltării economice în lume. Pînă în pragul actualului deceniu a putut să predomine impresia că prevederi de genul și obiective de dimensiunile celor din Strategia internațională pentru primul Deceniu al dezvoltării (1961—1970)

constituie un mijloc de acțiune pe măsura problemelor subdezvoltării. La stabilirea obiectivelor cuantificate pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării (1971—1980) s-a procedat la anumite ajustări în sensul sporirii lor. Dar perturbările din economia mondială care s-au manifestat încă din primii ani de aplicare au scos în evidență că acestea afectează nu numai perspectiva imediată pentru țările în curs de dezvoltare, ci și telurile mai îndepărtate care și-au găsit exprimarea în Strategia internațională. Instabilitatea sistemului monetar internațional, creșterea inflaționistă a prețurilor în țările capitaliste dezvoltate, apoi recesiunea din economia lor au fost tot atâția factori de micșorare a influenței reale a Strategiei asupra procesului de reducere a decalajelor, proces care părea să fi fost declanșat prin proclamarea Deceniilor dezvoltării.

Unul din învățămintele crizei, asupra căruia a atras atenția în studiile sale și Comitetul pregătitor al prezentei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., constă în aceea că interdependența dintre economiile naționale, dintre diferitele segmente ale economiei mondiale nu a slăbit în anii recentți, ci s-a mai accentuat. O manifestare ilustrativă în acest sens o constituie faptul că și în condițiile crizei schimbările internaționale s-au dovedit o componentă dinamică a procesului mondial de dezvoltare economică, încetinindu-se mai puțin decât creșterea producției. O altă manifestare o constituie „transferurile“ de influențe negative de la o economie la alta, îndeosebi ca urmare a unor măsuri de contracarare a efectelor crizei în diferite țări capitaliste, măsuri care nu au ținut seama de faptul că economia mondială nu este doar suma economiilor naționale, ci „efectul“ potențat al interacțiunii și conclucrării lor mai raționale sau mai puțin raționale.

În lumina acestui fapt iese la iveală și un alt învățămînt al crizei pentru perspectiva îndelungată și anume că este greu de conceput procesul de reducere a decalajelor și de lichidare finală a subdezvoltării prin stagnarea unor segmente ale economiei mondiale, care le-ar „aștepta“ pe celelalte să le ajungă din urmă. În 1974, conform calculelor amintite ale Băncii Mondiale, țările cu veniturile cele mai mici în care trăiesc un miliard de oameni și-au văzut produsul național brut pe locuitor redus cu 0,5%, iar în 1975 acesta va scădea din nou cu 0,7%. În țările cu venit mediu — peste 200 dolari PNB/locuitor — unde acest indicator a mai înregistrat o creștere anul trecut, în 1975 cei 725 milioane de locuitori și-l vor vedea micșorat cu 1,2% în condițiile crizei din economia mondială. Procesul de reducere a decalajelor se oprește sau este dat înapoi în astfel de împrejurări. Lichidarea subdezvoltării nu presupune oprirea creșterii unora, ci o asemenea restructurare a economiei mondiale încît să poată avea loc creșterea economică a tuturor națiunilor și țările rămase în urmă să se poată dezvolta mai repede, prioritar, pentru a putea înlătura moștenirea nefastă lăsată de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă.

În concepția României reafirmată recent de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., restructurarea economiei mondiale în acest sens, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, trebuie să aibă ca obiective primordiale, alături de lichidarea stării de subdezvoltare, rezolvarea în interesul tuturor țărilor a problemei materiilor prime și energiei, asigurarea unui raport just între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale, soluționarea problemei produselor alimentare, accesul larg, fără discriminări sau bariere, al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii contemporane, crearea condițiilor necesare pentru pregătirea cadrelor naționale, promovarea unor raporturi cât mai largi de schimburi comerciale și de cooperare economică internațională, desfășurarea pe baze stabile a relațiilor valutare-financiare.

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale care să-și propună astfel de obiective va constitui reflectarea mutațiilor profunde care s-au produs în deceniile recente în raportul de forțe pe plan mondial cit și a adîncirii interdependențelor în cadrul economiei mondiale. Ea va oglîndi în modul cel mai adecvat nevoile dezvoltării economice pe termen lung a umanității în ansamblul său, oferind cadrul pentru soluții în interesul fiecărui stat și popor, al păcii și prosperității generale.

Orizontul de timp

OBIECTIVELE pe termen lung ale dezvoltării și cooperării economice internaționale sînt dezbătute la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. în cea mai strînsă legătură și interpenetrație cu problemele perspectivei imediate, ceea ce corespunde realității proceselor complexe ce au loc în economia mondială. Importanța relativă a celor două problematici poate să varieze de la o țară la alta, conchidea Comitetului pregătitor al sesiunii în unul din materialele sale, dar din punctul de vedere al cooperării internaționale ele trebuie urmărite simultan și cu aceeași vigoare (E/AC.62/8, p. 58). Chiar dacă diferite soluții se vor adresa astfel ambelor problematici, rămîne însă un fapt că perspectiva îndelungată cere o seamă de abordări specifice, de orientări corespunzătoare oglîndite în acțiuni concrete. În concepția României, așa cum s-a arătat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.,

„soluționarea problemelor dezvoltării, creșterea continuă și accelerată a forțelor de producție și a bunăstării fiecărei țări, promovarea unei largi cooperări internaționale trebuie să constituie obiectul unui ansamblu de măsuri cuprinzătoare, practice și eficiente, privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, cu norme precise, angajante pentru toate țările membre ale O.N.U., precum și al unor programe speciale de acțiune care să conducă la îndeplinirea acestor deziderate majore ale lumii, să favorizeze împlinirea liberă, neîngrădită, a aspirațiilor de progres ale națiunilor“⁴).

În lumina unor astfel de cerințe și-au făcut loc de cîva timp în organismele internaționale o serie de idei cu privire la Strategia dezvoltării, care oricum constituie pînă în prezent, prin obiectivele sale cuantificate, cea mai concretă dintre expresiile dezideratelor creșterii pe termen lung și ale modificării structurale a economiei mondiale. Cu titlul de exemplu poate fi amintită aici o idee exprimată în studiul citat mai sus al Comitetului pregătitor al sesiunii a VII-a extraordinare. Problema dezvoltării țărilor rămase în urmă, se arată în document, nu poate fi rezumată doar la accelerarea ritmului dezvoltării economice: „Scopul este ridicarea nivelurilor consumului real în țările în curs de dezvoltare. Obiectivele trebuie să fie exprimate în consumuri pe locuitor la anumite necesități — alimente, îmbrăcăminte, locuințe și alte elemente de bază ale standardului de viață. Urmărirea evoluțiilor în ceea ce privește aceste niveluri de consum va arăta dacă disparitățile dintre țările bogate și cele sărace se reduc și dacă sporește echitatea la scara națională“ (E/AC. 62/8, p. 12).

Modul în care sînt formulate pînă în prezent obiectivele cuantificate ale Strategiei internaționale a dezvoltării pune unele probleme legate de definirea orizontului de timp al reducerii decalajelor și lichidării subdezvoltării. Stabilirea unui ritm mediu anual de 8% pentru creșterea economică de ansamblu a țărilor în curs de dezvoltare, a unui ritm de 6% pentru producția industriei lor prelucrătoare sau de 4% pentru producția lor agricolă nu explicitează faptul că acestea sînt ritmuri presupuse a devansa indicatorii corespunzători care în mod rezonabil pot fi așteptați să reflecte creșterea economică din țările dezvoltate. Or, ceea ce este determinant, hotărîtor pentru reducerea decalajelor este tocmai **diferența de ritm în favoarea țărilor în curs de dezvoltare**. De mărimea diferenței, și bineînțeles de nivelul absolut al ritmului atins în țările rămase în urmă, depinde în mod decisiv orizontul de timp al eliminării treptate a stării de subdezvoltare. În condițiile unei noi ordini economice internaționale, cu norme angajante pentru toate țările membre ale O.N.U., și implicit în condițiile unei strategii internaționale corespunzătoare a dezvoltării, obiectivele acesteia convenite de toate părțile în interesul comun al lichidării subdezvoltării ar putea fi formulate tocmai în termenii diferențelor de ritm și ai unor niveluri absolute minime ale ritmurilor, în vederea determinării mai precise a orizontului de timp pe care comunitatea internațională și-l propune pentru atingerea scopului final urmărit prin strategie. Nu mai puțin rezonabilă pare necesitatea ca indicatorul cel mai sintetic — ritmul mediu anual al creșterii economice — să fie formulat nu în termeni de PNB, ci de PNB pe locuitor. Ar putea fi luată în considerare și posibilitatea ca mărimea efortului propriu de investiții al țărilor în curs de dezvoltare să fie exprimat nu numai ca pondere în produsul național brut al acestor țări, în mod notoriu foarte scăzut, ci și în termeni absoluți raportați la cerințele realizării unui ritm ridicat de creștere.

Aprofundarea conceptuală a termenilor în care ar fi cel mai util și eficient să fie exprimată Strategia internațională a dezvoltării este în curs în organismele internaționale și în general în dezbaterile care are loc în lume asupra acestor probleme. Înțelegerea economiei mondiale ca un tot în a cărui dezvoltare pe baze stabile sînt interesate — și pe care deci trebuie să o favorizeze — toate segmentele întregului, pledează în orice caz pentru așezarea Strategiei pe temeiuri cuantificate precise, avînd ca numitor comun ideea decalajelor de creștere convenite, apte să scoată omenirea din impasul persistenței subdezvoltării.

Este vorba anume de un impas, și anume pentru întreaga omenire, datorat tendinței istorice de adîncire a decalajelor, politicii care a generat-o și a alimentat-o. Mult timp ignorate, minimalizate sau insuficient combătute, cu mijloace prea puțin adecvate, implicațiile tolerării în continuare a unei astfel de tendințe sînt astăzi tot mai bine înțelese în lume. Rămîne ca acestei înțelegeri să-i urmeze acțiuni clare, concrete, puse în slujba dezvoltării economico-sociale a tuturor națiunilor și, în primul rînd, a țărilor rămase în urmă.

L. STROJA

⁴) După The Determinants and Consequences of Population Trends, Volume I, United Nations, New York, 1973, p. 523 și urm.

⁵) Lucr. cit., p. 531.

⁶) World Bank Atlas, 1974.

⁷) Discours prononcé par M. Robert S. McNamara devant le Conseil des Gouverneurs du Groupe de la Banque Mondiale, Washington, D.C. (1er septembre 1975).

⁸) „Scinteia“ din 27 august 1975.

REPUBLICA DEMOCRATĂ VIETNAM

30 DE ANI DE STRĂLUCITE VICTORII

ANUL 1975 este un an cu profunde semnificații istorice pentru Republica Democrată Vietnam, pentru întregul popor vietnamez. Este anul celei de-a 30-a aniversări a proclamării R. D. Vietnam, anul strălucitei victorii a poporului vietnamez în lupta sa pentru independență națională, libertate și progres, anul de încheiere a perioadei triennale de reconstrucție postbelică.

În cei 30 de ani de existență a R. D. V., poporul său harnic a beneficiat de numai zece ani de pace efectivă, iar în ceilalți 20 de ani a trebuit, cu arma în mână, să lupte pentru apărarea ființei sale naționale. Această a determinat un ritm aparte și un specific deosebit al dezvoltării economiei, afectate de distrugerile repetate și de amploare, provocate de război.

Transformările economice și sociale radicale efectuate în acești ani au permis R.D.V. să facă față necesităților de apărare și să pună bazele modernizării economiei, care moștenise de la regimul colonial o stare de înapoiere. Încă în timpul războiului anticolonialist au fost efectuate reforme democratice, printre care un loc însemnat l-a avut reforma agrară.

Eliberată complet, încă din 1955, partea de nord a țării — Republica Democrată Vietnam — după o primă reconstrucție, a intrat în etapa de trecere la socialism. Problema principală ce s-a pus în anii 1955—1957 a fost refacerea economiei complet distruse de război și apoi, în 1958—1960, trecerea la transformarea socialistă a agriculturii, industriei și comerțului, accentul punându-se pe dezvoltarea intensivă a sectorului de stat. Astfel, după terminarea reformei agrare, a început procesul de cooperativizare a agriculturii, de organizare a micilor meseriași în cooperative, operindu-se prefaceri socialiste în comerț și

celelalte ramuri, prefaceri ce au îmbrăcat forme diverse, inclusiv cea a cooperării cu sectorul nesocialist prin organizarea unor societăți mixte, agenții comune etc.

Chiar și în anii grei de rezistență împotriva agresiunii imperialiste, raporturile de producție socialiste nu au încetat să se consolideze și perfecționeze. Astfel, ponderea sectorului socialist în volumul produsului național brut a sporit de la 18,1% în 1957, la 66,6% în 1960, 90,1% în 1965, fiind în ultimii ani de circa 92%.

Apariția și consolidarea relațiilor de producție socialiste au deschis calea dezvoltării accelerate a forțelor de producție, creind condiții favorabile pentru construirea bazei tehnico-materiale a socialismului.

Insuflețit de chemările Partidului celor ce muncesc din Vietnam, poporul vietnamez a depus eroice eforturi pentru refacerea economiei, pentru trecerea de la mica producție de măruri la marea industrie socialistă. Războiul împotriva agresiunii imperialiste, daunele materiale și umane cauzate de acesta nu au putut opri consolidarea și înaintarea socialismului în R. D. Vietnam. Creșterea ponderii industriei în venitul național de la 24,3% în 1957 la 40,5% în 1965 și 43,9% în 1971, precum și ritmul de creștere al veniturii național ilustrează succesele obținute de poporul vietnamez, cu toate greutățile survenite din cauza războiului, în lupta pentru construirea bazei tehnico-materiale a socialismului.

În anul 1971, volumul veniturii național se situa la nivelul anului 1965. Dat fiind că anii 1973 și 1974 au fost consacrați în întregime reconstrucției și refacerii obiectivelor distruse de bombardamentele de la sfârșitul anului 1972, venitul național se afla la sfârșitul anului 1974 la nivelul lui 1971.

În ciuda tuturor greutăților pe care a trebuit să le învingă, industria R. D. Vietnam poate să satisfacă astăzi cerințele ramurilor economiei naționale cu o bună parte din utilajele necesare și cerințele de bunuri de consum ale populației. Valoarea producției industriei constructoare de mașini era în 1974 de 51 de ori mai mare decât în 1955, iar cea de energie electrică a sporit, în aceeași perioadă de 20 de ori.

Una din preocupările constante ale R. D. Vietnam este ridicarea industrială a tuturor regiunilor țării în vederea dezvoltării armonioase a întregii economii.

În ceea ce privește agricultura, ea este în prezent complet cooperativizată. Sectorul de stat cuprinde 5% din suprafețele cultivabile, iar sectorul cooperatist (care include și loturile individuale ale cooperatorilor, reprezen-

tind 5% din suprafața cultivabilă) 95%. Producția de orez și randamentul anual la hectar, s-au dublat în comparație cu anul 1939.

Problema fundamentală a agriculturii vietnameze constă în trecerea de la o agricultură de subzistență, la agricultura socialistă de mare producție care să acopere nevoile naționale și necesitățile de export și să se încadreze armonios în economia planificată. Se fac eforturi susținute în vederea ridicării nivelului de mecanizare și de chimizare.

Cultura, învățămîntul, ocrotirea sănătății cunosc și ele o dezvoltare rapidă. Fiecare a patra persoană din Vietnamul de Nord urmează cursurile unei școli. În 1974 numărul studenților era de 50 de ori mai mare decât în 1955. Față de 1 medic la 180 000 de locuitori, în 1939, în 1970 se ajunsese la un medic la 5 454 de locuitori.

Analizînd actualul stadiu de dezvoltare economică a Republicii Democratice Vietnam, primul secretar al C.C. al Partidului celor ce muncesc, Le Duan, arată că este necesar „a se trece pieptis la tripla revoluție (revoluția în raporturile de producție, revoluția tehnică și revoluția ideologică și culturală, avînd ca pivot revoluția tehnică) pentru a edifica un nou regim, o economie nouă, un om nou”. Problema cheie pentru avansarea pe calea socialismului — subliniază conducerea de partid și de stat a acestei țări — o constituie în R. D. V. construirea unei economii independente și suverane, dotată cu o industrie și o agricultură moderne, cu o știință și tehnică avansate. Soluția preconizată pentru rezolvarea acestei sarcini este edificarea celor mai adecvate structuri economice: asocierea industriei și agriculturii în sensul unei dezvoltări prioritare și raționale a industriei, pe baza dezvoltării agriculturii și industriei ușoare și, în același timp, combinarea industriei centrale cu industria regională, a economiei cu apărarea națională, și lărgirea schimburilor și cooperării internaționale.

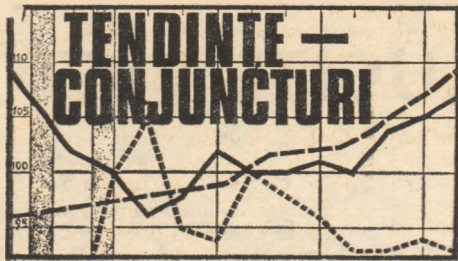
Eforturile depuse de poporul vietnamez pentru edificarea societății socialiste în Republica Democrată Vietnam și pentru apărarea cuceririlor sale revoluționare s-au bucurat în permanență de sprijinul material, moral, politic și diplomatic acordat poporului vietnamez de către România socialistă și poporul român. Astfel, cu sprijinul României, în R. D. Vietnam au fost construite o serie de importante obiective industriale, printre care fabrica de ciment de la Nạijông, obiective la a căror reconstrucție după război țara noastră a contribuit din plin. De asemenea, într-un domeniu extrem de important pentru R. D. Vietnam — formarea de cadre calificate cu pregătire superioară și medie — țara noastră și-a adus contribuția internaționalistă, în România studiînd sute de tineri vietnamezi.

Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în R. D. Vietnam, în 1971, și vizita primului ministru Făm Van Dong în România, în 1973, au marcat noi pași în dezvoltarea prieteniei și solidarității frățești dintre cele două popoare.

De la înalta tribună a celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: „Poporul român a acordat un ajutor multilateral poporului vietnamez în lupta sa împotriva dominației străine, pentru independență. Sintem ferm hotărâți ca și în viitor să dezvoltăm larg relațiile dintre partidele și popoarele țărilor noastre”. În spiritul acestui angajament, țara noastră și poporul român depun neostenit eforturi pentru intensificarea în continuare a cooperării cu Republica Democrată Vietnam.

Mihai NICOLAE

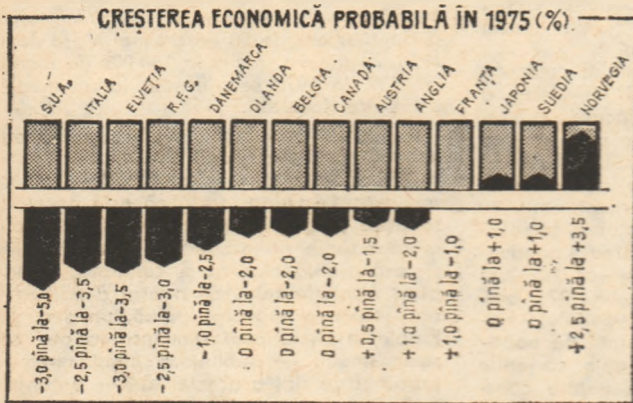

Prognoză Ifo 1975

INSTITUTUL de conjunctură Ifo din München apreciază că cel puțin 10 dintre țările...

tate va fi de 3 sau 4. Din grafic se poate vedea că afară de grupul țărilor cu ritm negativ, pentru alte trei țări se dă un „pronostic rezervat” în jurul punctului zero. Singura care...

după V.EI.-Nachrichten

rele capitaliste dezvoltate trebuie să se aștepte ca ritmul creșterii economice pe ansamblul anului în curs să fie precedat de semnul minus. Se poate reaminti faptul că până aproape de sfârșitul primului semestru s-a crezut că numărul țărilor cu asemenea rezul-

și-a menținut o prognoză favorabilă de la începutul acestui an este Norvegia, unde amploarea activităților petoliere în Marea Nordului și a investițiilor legate de ele se dorește în continuare hotărâtoare pentru mersul conjuncturii.

Reduceri vamale intra-asiatice

MAI multe țări în curs de dezvoltare din Asia printre care India, Laos, Filipine, Tailandă, Pakistan și Bangladesh au căzut de acord asupra unei serii de reduceri reciproce a tarifelor vamale care ar putea reprezenta primul pas în di-

recția creării unei zone a liberului schimb în Asia. Reducerile tarifare, variind între 10% și 80%, privesc produse agricole, articole industriale finite, produse chimice și minerale, cu o valoare anuală estimată la 50 milioane de dolari. O nouă reuniune a țărilor respective este prevăzută pentru luna noiembrie spre a lua în considerare eliminarea barierelor netarifare (cote, regle-

R. S. Cehoslovacă: industria constructoare de mașini

LA Brno, al doilea oraș cehoslovac în ordinea importanței, se va inaugura miercuri 10 septembrie cea de a XVII-a ediție a Tîrgului internațional de construcții de mașini, la care vor participa firme de specialitate din mai multe zeci de țări, inclusiv din România. O importantă suprafață de expunere revine desigur țării gazdă, care după cum relevă agenția Pragopress, cu o populație de 14,74 milioane de locuitori la 1 ianuarie a.c., ocupă locul 11 între producătorii mondiali de mașini-unelte și locul 9 între exportatori. La ediția de anul trecut a tradiționalului tîrg, întreprinderile cehoslovace de comerț exterior au încheiat la Brno contracte de

export în valoare de 12,6 miliarde de coroane, din care 10 miliarde în țări socialiste.

Industria constructoare de mașini este una din ramurile cele mai dinamice ale economiei cehoslovace. După cum ablineiază revista Demosta (nr. 2/1975), în vreme ce față de anul 1948 venitul național al R.S. Cehoslovace a sporit de 4,77 ori, iar producția industrială de 8,6 ori, producția industriei constructoare de mașini a crescut de 19,5 ori. Ca urmare, ponderea industriei constructoare de mașini împreună cu industria chimică în totalul producției industriale cehoslovace a ajuns la 40% în 1974, față de 15,4% în 1948.

În același timp, a suferit modificări și structura internă a industriei constructoare de mașini, sporind ponderea unor subramuri ale tehnicii de vîrf cum sînt tehnica de calcul, aparatura de măsură, producerea de echipament pentru centrale nucle-

mentări sanitare etc.). Se consideră că alte țări asiatice ar putea cere pînă atunci să ia parte la aceste negocieri comerciale.

O.P.E.C.: producția de petrol în sem. I

PRODUCȚIA medie zilnică de petrol brut a celor 13 state membre ale Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.) a scăzut în primul semestru al acestui an cu 16,7% față de aceeași perioadă din anul precedent, situîndu-se la 26,28 milioane de barili (1 baril = 159 litri). Acest nivel este cu 6,62 milioane de barili sub nivelul din septembrie 1973 și reprezintă 69% din capacitatea de producție a celor 13 țări, relevă surse O.P.E.C. citate de revista L'Usine Nouvelle (21 august). Potrivit aceluiași surse, scăderea amintită se datorește măsurilor de economisire a „aurului negru” adoptate de țările consumatoare, în condițiile unui preț mai ridicat, efectelor simultane ale crizei economice din țările capitaliste dezvoltate, ca și măsurilor de conservare a resurselor adoptate în unele țări producătoare.

În raport cu primul semestru 1974, reducerea cea mai importantă a producției de petrol s-a înregistrat în Ecuador și Libia (circa 40%); urmează, în ordinea descrescîndă a reducerii, Kuwait, Algeria și Arabia Saudită, cu 25%, 22% și respectiv 18%. Experții consideră că reducerea va influența într-o oarecare măsură asupra nivelului la care urmează să fie ridicat prețul petrolului exportat de țările O.P.E.C.

Japonia: balanța de plăți din nou excedentară

DUPA ce trei luni consecutiv se soldase cu deficite, balanța japoneză de plăți a re-

devenit excendentară în iulie (cu 50 milioane dolari). Acum un an ea înregistra în aceeași lună un deficit de 216 milioane de dolari. Excedentul amintit are la bază un surplus substanțial, 540 milioane de dolari, al balanței comerciale (dat fiind că în iulie exporturile au fost cu 4% mai reduse decît în iulie 1974) și un ușor excedent al intrărilor de capital pe termen lung; aceasta paralel cu un deficit în mod tradițional ridicat al invizibilelor și un deficit moderat al balanței mișcărilor de capital pe termen scurt.

Potrivit aprecierilor unui purtător de cuvînt al băncii Japoniei, citate de International Herald Tribune, redresa rea lentă, actualmente în curs, a producției industriale nipone nu se așteaptă să antreneze o sporire semnificativă a importurilor înainte de sfîrșitul toamnei.

Pe de altă parte, la Tokio se anunță că investițiile de capital ale principalelor firme japoneze în anul financiar care ia sfîrșit la 31 martie 1976, deși la prima vedere cu 14% mai mari decît cele din anul precedent, vor fi în fapt cu 1% mai reduse, dacă se ține seama de creșterea inflaționistă a prețurilor. Această previziune, mai redusă decît cea precedentă, de acum citeva luni, reflectă o revizuire în jos a planurilor de investiții a numeroase firme.

Oțel inoxidabil:

producția în creștere

PRODUCȚIA mondială de oțel inoxidabil a fost anul trecut de 6735 000 de tone, relevă publicația „Japan Metal Daily”, în creștere cu 5% față de 1973. În ciuda unei scăderi a producției cu 12,8%, pe primul loc a continuat să se situeze Japonia, cu 2 037 000 tone, urmată de S.U.A., cu 1 955 000 tone.

aro-electrice, modernizîndu-se în același timp subramurile mai vechi, ca de exemplu, construcția de mașini textile, cunoscută pe cinci continente. Licențe pentru fabricarea lor au fost vîndute R.F. Germania, Japoniei, Italiei, Elveției și altor țări.

Contribuind în mod decisiv la modernizarea diferitelor ramuri ale economiei naționale cehoslovace, producția în continuă creștere a industriei constructoare de mașini reprezintă în același timp cea mai importantă componentă a exportului țării.

De relevat că principalul factor al creșterii producției industriale în Cehoslovacia a fost și va fi și în continuare sporirea productivității muncii (de 5,4 ori între 1948 și 1974). În întreprinderile industriale cehoslovace lucrau anul trecut 2,8 milioane de muncitori, cu 79% mai mulți decît în 1948.

PIAȚA MONETARĂ INTERNACIONALĂ

CURSURI

Curs central	Curs la 1973	Curs la 1975	Curs la 1975	Variația cursurilor valutare în ziua de 29.08.1975 față de:	in % a cursului dolarului față de di-versele valutare în perioada 28.12.1973-29.08.1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5730	2,5790	+ 3,49 + 4,65 - 4,45
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6820	2,6810	+26,28 +21,22 -17,50
Yenul japonez	308,0	280,2	292,00	297,95	+ 3,37 - 5,96 + 6,33
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6390	2,6370	+ 5,47 + 7,18 - 6,69
Francul belgian	40,334	41,10	38,28	38,33	+ 5,23 + 7,23 - 6,74
Lira italiană	523,50	607,0	607,90	667,80	-21,61 - 9,10 +10,02
Lira sterlină ^{x)}	2,8952	2,3250	2,1000 ^{xx)}	2,1115	-27,07 - 9,18 +10,11
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3810	4,3670	+ 4,95 + 7,19 - 6,71
Prețul surului la Londra ^{xxx)}	-	103,87	162,00 ^{xxx)}	161,50	-

x) Dolari pentru o lire sterlină
 xx) In ziua de 26 august, pe 25 august piața volutară engleză fiind închisă
 xxx) Piața fixă

SAPTAMINA încheiată la 29 august a.c. s-a caracterizat printr-o pronunțată stabilitate a cursului dolarului. Cu toate că cifrele balanței comerciale americane pe luna iulie au fost sub nivelul lunii iunie (circa 1 miliard de dolari excedent, față de 1,7 miliarde), dolarul n-a înregistrat scăderi prea mari, întrucît : operatorii de devize se așteptau ca nivelul record al surplusului din iunie să nu mai fie atins în luna iulie ; semne ale unei relansări economice, este drept, destul de modestă, în S.U.A. (față de recesiunea din Europa occidentală și Japonia) apar din ce în ce mai des ; continuă creșterea dobânzilor la dolar, chiar dacă acest fenomen se produce într-un ritm lent.

Nivelul de 2,68 franci elvețieni pentru un dolar, și respectiv 2,58 mărci vest-germane pentru un dolar, a fost caracteristic acestei perioade, variațiile destul de mici, într-un sens sau altul, datorindu-se mai mult unor factori tehnici, de moment.

În această perioadă, *taxele de scont* nu au înregistrat nici o modificare față de nivelele publicate în numărul trecut al revistei.

Nivelul orientativ al dobânzilor pe piața eurovalutelor în perioada 25-29 august 1975 (nivel minim și maxim).

VALUTA	TERMIN	% 0-1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DOLARUL S.U.A.	1 luna							6.120	6.935		
	3 luni							7.045	7.750		
	6 luni							8.375	8.620		
FRANCUL ELVEȚIAN	1 luna	1.375	2.250								
	3 luni	2.125	3.125								
	6 luni	3.625	4.500								
MARCA VEST-GERMANA	1 luna	2.875	3.565								
	3 luni	3.375	4.000								
	6 luni	4.500	5.125								

Dobânzile la *depozitele în eurovalute* au înregistrat modificări destul de neînsemnate într-un sens sau altul : tendințe de ușoară creștere la eurodolar, menținere la euromarcă și ușoară scădere la eurofrancul elvețian. Se apreciază că această situație se va menține și în perioada imediat următoare.

Alexandru GHIBA

DATE DE PROGNOZĂ

Livrările de calculatoare electronice mici din țările vest-europene, pe domenii de utilizare (în milioane dolari)

Țara	Industria		Telecomuni- oții		Laboratoare		Lucrări de birou și gestiune		Alte		Total	
	1973	1980 ^{x)}	1973	1980 ^{x)}	1973	1980 ^{x)}	1973	1980 ^{x)}	1973	1980 ^{x)}	1973	1980 ^{x)}
R.F.G.	8,03	43,17	12,01	64,38	10,94	20,83	1,43	51,77	3,44	26,64	35,85	206,79
Anglia	6,18	34,17	14,67	57,71	12,16	16,37	4,68	44,35	3,98	19,82	41,87	172,42
Franta	5,17	34,86	9,24	50,59	8,32	16,48	0,95	37,27	3,16	20,48	26,84	159,68
Italia	2,32	15,85	3,16	19,54	3,74	7,75	0,27	13,35	1,79	7,51	11,28	63,80
Suedia	1,69	5,93	3,16	9,79	2,22	3,51	0,52	10,11	0,74	4,81	8,13	34,15
Olanda	1,59	9,05	2,67	10,88	2,56	4,29	0,41	9,57	1,33	5,61	8,56	39,40
Belgia	1,26	7,02	1,82	7,10	2,03	3,43	0,31	5,19	0,87	4,25	6,56	26,99
Elveția	0,96	3,71	1,54	5,51	1,54	1,87	0,20	6,67	0,65	3,72	4,89	21,38
Alte țări	1,98	13,98	5,13	23,01	3,48	7,50	0,54	18,27	1,95	8,85	13,08	71,62
Total	29,18	167,74	53,45	248,51	46,99	82,03	9,31	196,55	17,92	101,49	157,06	796,22

x) Evaluări
 Sursa: B.I.K.I., nr.91/1975

Comerțului din S.U.A. capacitatea de absorbție a pieței mondiale capitaliste de minicalculatoare va spori la 1,8 miliarde dolari în 1977.

Firmele care produc minicalculatoare se orientează tot mai mult către piețele externe ; exportul s-a ridicat în 1974 la peste 400 milioane de dolari, reprezentînd circa 70% din exportul tuturor tipurilor de calculatoare. Primele cinci țări producătoare menționate mai sus, sint și principalii exportatori pe piața capitalistă ; cei mai de seamă importatori sint de asemenea țările capitaliste dezvoltate (Anglia, S.U.A., R.F.G., Canada, Suedia, Japonia, Italia, Olanda ș.a.), fapt care se explică între altele prin extinderea continuă a specializării și cooperării în producție în țările respective. Ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în volumul importurilor de calculatoare mici este foarte scăzută.

Conform prognozelor elaborate de firmele producătoare, în următorii ani este de aș-

teptat ca cererea pe piața minicalculatoarelor să-și mențină ritmul susținut de extindere, atît prin apariția de noi domenii de utilizare, cît și datorită posibilităților de reducere în continuare a prețului. O asemenea prognoză pentru țările vest-europene (inclusiv livrările filialelor instalate în aceste țări de firmele americane) este prezentată în tabel.

După aprecierea autorilor prognozei segmentul de piață cel mai promițător pentru firmele producătoare îl constituie sectorul lucrărilor de birou și gestiune (o creștere de peste 21 ori a livrărilor previzibile în perioada 1973-1980), urmat de industrie, telecomunicații și alte sectoare de activitate. Se consideră că în sectorul de cercetare, relativ bine dotat în prezent cu calculatoare electronice mici, livrările acestora vor progresa într-un ritm mult mai lent decît în alte domenii.

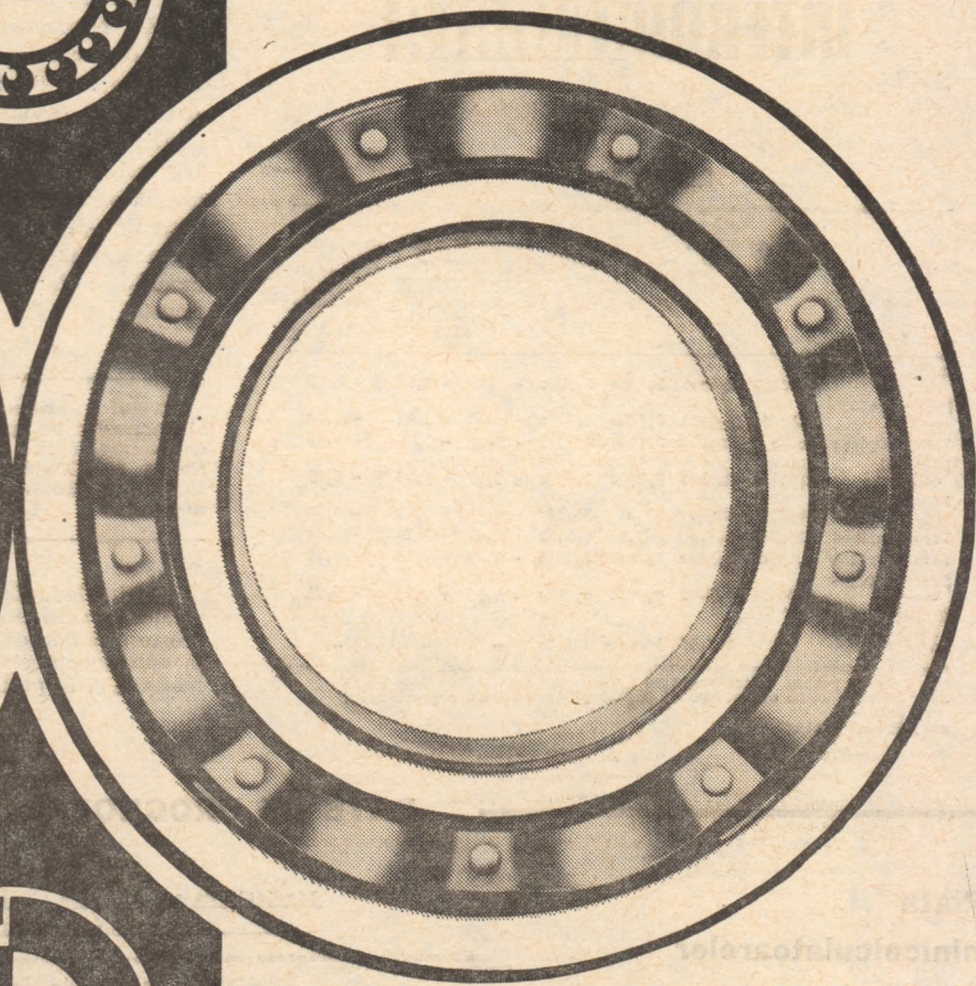
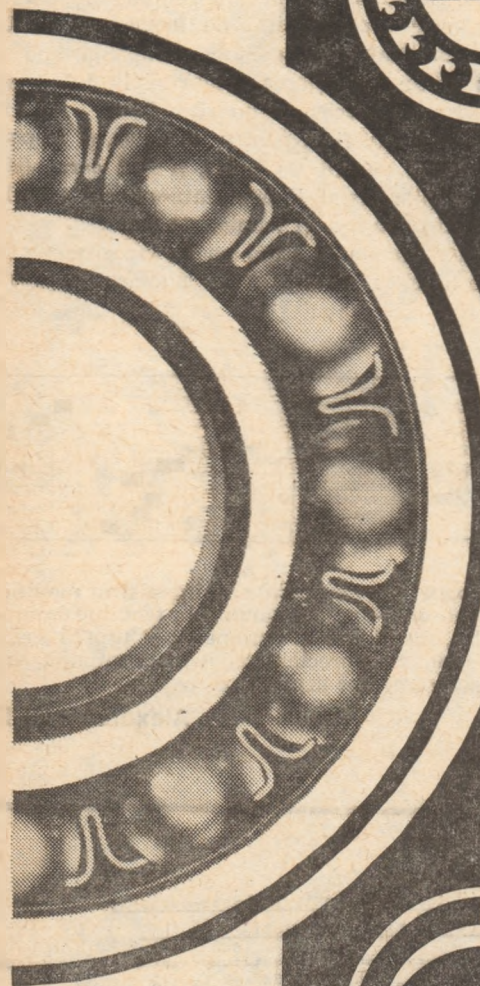
N. P.

Piața minicalculatoarelor

PE piața calculatoarelor electronice din țările capitaliste se manifestă o creștere susținută a cererii pentru calculatoarele mici (așa-numitele minicalculatoare), întrucît progresul tehnic continuu permite — concomitent cu îmbunătățirea parametrilor tehnici și reducerea gabariturii, — ridicarea gradului lor de fiabilitate, a ușurinței programării și, mai ales, micșorarea costului lor. Se lărgesc mereu atît numărul domeniilor în care își găsesc aplicarea aceste calculatoare (industrie, transporturi, telecomunicații, învățămînt etc.) cît și sfera operațiunilor efectuate de ele (transmiterea datelor, conducerea și controlul proceselor tehnologice, prelucrarea datelor de gestiune, efectuarea de calcule cu caracter științific, automatizarea lucrărilor de experimentare ș.a.).

Ca urmare, și producția de calculatoare mici a cunoscut o expansiune rapidă : dacă la începutul anului 1970 cincizeci de firme occidentale produceau circa 100 de modele diferite de calculatoare, la începutul acestui an cincizeci și patru de firme fabricau 174 de modele. Conform unor evaluări livrările acestor firme au sporit anul trecut cu aproape 49% față de 1973, cifrindu-se la 50 mii de calculatoare (comparativ cu un parc total, aflat în funcțiune, de 90 mii de unități).

Firmele americane și filialele lor din țările vest-europene furnizează nouă zecimi din producția mondială capitalistă de calculatoare mici. Această producție este concentrată îndeosebi în S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia și Franța, unele modele fiind fabricate și în Suedia, Olanda și Italia. Valoarea producției din 1974 este evaluată la circa 800 milioane de dolari ; după aprecierea Departamentului

**EXPORT
IMPORT**

OMNIA

Lagăre de rulmenți, răspunzând celor mai severe exigențe și îmbinând o veche tradiție în producție cu cea mai modernă tehnologie.

Calitatea, precizia și fiabilitatea lor sint ireproșabile.

Lagărele de rulmenți OMNIA sint exportate in întreaga lume !

OMNIA, 899 32 Bratislava, Dunajská 4,
R. S. Cehoslovacă
Telex 92226, 92227

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE

Ștefan Panaiteșcu, Cluj-Napoca — Asociația Internațională de Științe Economice (A.I.S.E.) reprezintă o federație a asociațiilor naționale ale economiștilor din țările membre, al căror număr se ridică în prezent la 44, între care și România. Ea a fost creată în anul 1950, la inițiativa UNESCO, ca o organizație neguvernamentală având ca scop promovarea colaborării științifice dintre economiștii de pe întreg globul.

Printre modalitățile utilizate de A.I.S.E. pentru îndeplinirea obiectivelor sale se numără organizarea de mese rotunde și conferințe, cu publicarea ulterioară a expunerilor prezentate. Până în prezent, Asociația a inițiat 52 de asemenea conferințe, în afara celor patru congrese. Majoritatea comunicărilor susținute la aceste conferințe au fost publicate în limba engleză de editura londoneză Macmillan, iar unele au fost publicate și în Franța. Cea mai recentă conferință a avut loc la Saltsjobaden, în Suedia, între 28 august și 3 septembrie a.c., pe tema „Teoria inflației și politica antiinflaționistă”.

A.I.S.E. organizează de asemenea, colocvii regionale și cursuri de improspătare a cunoștințelor, ca mijloc de promovare a ideilor noi apărute în științele economice. Tot în scopul facilitării răspândirii ideilor noi și cunoașterii preocupărilor economiștilor din diverse țări, A.I.S.E. publică traduceri ale unor articole economice importante apărute în limbi mai puțin accesibile (în așa numitele „International Economic Papers”).

În ultimii ani A.I.S.E. a inițiat și o serie de cursuri speciale de perfecționare pentru tineri cercetători și cadre didactice cu perspective (așa numitele „ateliere”). Primele două asemenea cursuri au fost organizate la Bergen, în Norvegia (1971) și la Bielefeld, în R.F.G. (1973), având ca temă „Repartiția resurselor, banii și creșterea economică în condiții de incertitudine” și respectiv „Economia matematică”, iar al treilea la Istanbul (1974) pe tema „Populație și dezvoltare”. La aceste manifestări, pentru organizarea cărora se crează câte un comitet ad-hoc, sînt invitați oameni de știință din orice țară, indiferent dacă este sau nu membră a A.I.S.E. În general, numărul participanților se situează între 25 și 45, atît din rațiuni financiare cît și pentru că se consideră că într-un grup mai larg discuțiile științifice se diluează.

În afara conferințelor și „atelierelor”, A.I.S.E. organizează și congrese mondiale. Pînă în 1974 acestea se țineau din șase în șase ani (Roma 1956, Viena 1962, Montreal 1968, Budapesta 1974); în viitor ele vor avea loc la fiecare trei ani. Astfel, următorul congres va avea loc în Japonia în 1977, tema fiind „Creșterea economică și resursele”.

Conferințele proiectate pentru următorii doi-trei ani au ca temă: „Relațiile economice dintre diferitele sisteme economice”, „Contribuții economice la politica publică”, „Opțiunea economică pentru tehnologii a țărilor în curs de dezvoltare”, „Întreprinderea publică și particulară într-o economie mixtă”, „Probleme privind distribuția veniturilor personale”.

Printre teme dezbătute în ultimii ani care urmează să apară în volum (în editura Macmillan) se numără: „Factorii economici în creșterea populației” (1975), „Economia serviciilor publice” (1975/76), „Integrarea economică: mondială, regională, sectorială” (1976), „Bazele microeconomice ale teoriei macroeconomice” și altele.

A.I.S.E. este condusă de un Consiliu compus din reprezentanții tuturor asociațiilor naționale membre și dintr-un număr limitat de membri cooptați. Consiliul se întrunește o dată la trei ani și elaborează politica generală a Asociației. El alege președintele și pe ceilalți membri ai Comitetului executiv, pe trei ani. Programul de lucru curent și realizarea sa revin Comitetului executiv, compus din 6-12 membri și care se reunește anual. Actualul președinte al A.I.S.E. este profesorul francez Edmond Malinvaud (actualmente directorul general al Institutului Național de Statistică și Studii Economice — I.N.S.E.E.), vicepreședinte este profesorul japonez Shigetō Tsuru, iar trezorier profesorul vest-german Herbert Giersch. Revista noastră a avut ocazia să prezinte aceste personalități ale științei economice contemporane cu ocazia interviurilor publicate în cursul anului trecut (vezi „Revista Economică” nr. 27, 26 și respectiv 22/1974).

A.I.S.E. este finanțată din cotizațiile țărilor membre, subsidiile unor bănci naționale și fundații, redevențele de pe urma unor publicații ca și dintr-o subvenție anuală din partea UNESCO.

Sediul A.I.S.E. se află la Paris.

Banca mondială

George Dumbravă, Sibiu — Raportul anual al Băncii Mondiale (BIRD) privind exercițiul încheiat la 30 iunie a.c. a fost dat publicității în limbile engleză, franceză, germană, japoneză și spaniolă cu opt zile înaintea deschiderii celei de a 30-a reuniuni anuale comune a grupului Băncii Mondiale și a Fondului Monetar Internațional (Washington, 1-5 septembrie). În raport se constată că angajamentele consacrate ajutorului pentru dezvoltarea țărilor „lumii a treia” de Banca Mondială și filiala sa, Asocia-

tia Internațională pentru Dezvoltare (IDA) care pune la dispoziție credite fără dobîndă țărilor cel mai puțin dezvoltate, au atins pentru al șaptelea an consecutiv o cifră record. Astfel, Banca Mondială a acordat împrumuturi în valoare de 4319,7 milioane de dolari (cu 25% mai mult în termeni reali decît în exercițiul precedent), iar IDA (a cărei funcționare am descris-o în nr. 7/1975) împrumuturi de 1576,2 milioane de dolari (o creștere de 34%, de asemenea după ce s-a ținut seama de creșterea inflaționistă a prețurilor).

O altă filială a grupului Băncii Mondiale — Societatea Financiară Internațională (SFI) — a investit în același exercițiu 211,7 milioane de dolari.

În cursul exercițiului 1975 Banca Mondială, pentru a obține resursele necesare acordării creditelor, a efectuat 26 de emisiuni de obligațiuni în valoare totală de 3510 milioane de dolari. Aproape trei sferturi din aceste obligațiuni au fost cedate unor bănci centrale, guverne și organisme publice. Împrumuturile pe termen lung obținute de la țări exportatoare de petrol — Arabia Saudită, Iran, Nigeria, Oman, Trinidad-Tobago și Venezuela — au reprezentat 1816 milioane de dolari. În această sumă se include emisiunea de obligațiuni pe zece ani în dolari cedată Institutului monetar al Arabiei Saudite în decembrie 1974, în valoare de 750 milioane de dolari, cel mai mare împrumut

contractat vreodată de Banca Mondială.

Aproape o treime din angajamentele financiare ale Băncii Mondiale și IDA sînt consacrate agriculturii, din care peste jumătate unor proiecte de dezvoltare rurală destinate țărilor săraci. Potrivit estimățiilor B.I.R.D., peste 500 milioane de locuitori ai satelor din țările în curs de dezvoltare dispun de venituri de sub 50 de dolari pe an. De notat că angajamentele B.I.R.D. și I.D.A. privesc în proporție de 38% țări al căror venit național pe locuitor este de sub 200 de dolari anual.

Comerț invizibil

Anton Vasilescu, Tulcea — Comerțul invizibil constituie o sursă importantă de venituri valutare pentru țările care desfașoară o intensă activitate de prestări de servicii pe plan internațional, soldul activ al balanței sale putînd servi așa cum arată, la acoperirea deficitului rezultat din schimburile comerciale externe de mărfuri. Este elocvent în acest sens cazul Angliei, care deține o poziție importantă în traficul internațional maritim și aerian, în industria turismului, în rețeaua internațională a instituțiilor bancare, de asigurări, în domeniul operațiunilor de bursă sau al celor legate de comerțul cu licențe și brevete etc. La suma totală de 9666 milioane de lire sterline, cit au reprezentat anul trecut încasările Angliei de pe urma exportului invizibil, prestațiile de servicii în domeniul transporturilor au contribuit cu 33%, veniturile realizate de pe urma investițiilor în străinătate au constituit 31%, încasările de pe urma turismului internațional — 9%, transferurile de valori bănești efectuate de persoanele particulare rezidente în străinătate — 4%, iar ansamblul celorlalte servicii prestate au contribuit cu 23%. De menționat că balanța comerțului invizibil s-a încheiat în 1974 pentru Anglia cu un sold activ de 1,4 miliarde lire sterline, care a jucat un rol însemnat în acoperirea deficitului de 5,3 miliarde lire, înregistrat în același an de balanța comercială.

Concorde

Alexandru Mitrică, Iași — Pînă în prezent au fost vindute nouă avioane „Concorde”. Costul acestui avion supersonic anglo-francez este de 55 milioane de dolari. În urma zborului său demonstrativ de 11271 mile dintre Anglia și Australia, guvernul australian a anunțat că va aproba companiei British Airways trei zboruri pe săptămîină pe această rută, prima rută permanentă pentru „Concorde”. Zborul demonstrativ n-a fost

insă prea convingător: două motoare au trebuit să fie înlocuite, iar un al treilea a trebuit să fie reparat timp de 12 ore în timpul unei escale la Singapore, cînd la bordul său se afla primul ministru australian Gough Whitlam.

Știința și tehnologia la O.N.U.

Cornel Coman, Pitești — Deși în Carta O.N.U., semnată în 1945, nu se face intr-adevăr nici o referință la rolul științei și tehnologiei în dezvoltarea economică modernă, în ultimii ani acesta se bucură de o atenție crescîndă în cadrul Națiunilor Unite, lucru firesc dacă ținem seama de amploarea revoluției științifico-tehnice contemporane. În 1973 a fost creat Comitetul pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării; unele guverne au propus crearea unui Program special al O.N.U. pentru știință și tehnologie, de genul celui pentru mediul înconjurător, paralel cu sublinierea necesității formulării unei politici unice în domeniul științei și tehnologiei pentru întreg sistemul O.N.U. În sfîrșit, o a doua Conferință mondială O.N.U. pentru știință și tehnologie este propusă pentru anul 1979.

Potrivit declarației lui Klaus-Heinrich Standke, director pentru știință și tehnologie în Secretariatul O.N.U. de la New York, pe agenda viitoarei conferințe mondiale ar urma să se afle aspecte precum: alegerea și transferul tehnologiei; eliminarea obstacolelor din calea unei mai bune utilizări a cunoștințelor și capacităților; metode de integrare a științei și tehnologiei în dezvoltarea social-economică; aranjamente instituționale și noi forme de cooperare internațională în aplicarea științei și tehnologiei (crearea și dezvoltarea de sisteme instituționale pentru știință și tehnologie în țările în curs de dezvoltare, cercetarea și dezvoltarea în țările industrializate a unor probleme importante pentru țările în curs de dezvoltare, mecanisme pentru schimbul de informație și experiență științifică și tehnică importante pentru procesul dezvoltării, întărirea cooperării internaționale între toate țările și conceperea de noi forme concrete de cooperare, promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare și rolul țărilor dezvoltate în această cooperare); utilizarea sistemului existent al Națiunilor Unite și a altor organizații internaționale pentru realizarea scopurilor de mai sus într-un mod coordonat; rolul științei și tehnologiei în viitor.

Sistemul de conducere a unităților socialiste

(Urmare din pag. 17)

În industrie, la Întreprinderea de unelte și scule Brașov, Întreprinderea mecanică navală Constanța, Întreprinderea de accesorii mecanice pentru industria textilă București, s-au realizat experimente în domeniul tehnicilor de programare liniară sau pătratică a fabricației și urmării acesteia, iar în comerț finalizarea s-a realizat în domeniile tehnicilor de identificare a canalelor de distribuție sau de vânzare și a conducerii lor la Întreprinderea comercială de stat „Victoria” București, Întreprinderea de comerț exterior „Mașini-exportimport” București etc. și în domeniul conducerii organizării și stocării cu ajutorul bilanțului operativ la Uzinele „Electroputere” Craiova și a conducerii activității de turism cu ajutorul tehnicilor de investigare a turiștilor potențiali, de diversificare a formelor de servire etc.

Astăzi sint identificate peste 100 de tehnici ale conducerii și se manifestă o tendință de viitor foarte pregnantă care se referă la următoarele patru probleme: integrarea pe verticală și orizontală a conducerii a unor tehnici specifice, divizarea crescândă a tehnicilor specifice și ierarhizarea lor, lărgirea permanentă a domeniilor de aplicabilitate a tehnicilor de conducere și, în final scindarea unor tehnici individuale în tehnici componente.

În tehnica de conducere se îmbină cunoștința cu măiestria personală a conducătorului; prin urmare aici se află interferența între știință și artă în domeniul conducerii. Rezultă deci că în sistemul de execuție, conducerea intervine prin principii, metode, instrumente și procedee, iar introducerea acestora se realizează prin măiestria și cunoștințele conducătorilor, prin tehnicile pe care ei le folosesc.

Stilul

DEOARECE în practică deseori sint confundate noțiunile de stil de conducere fie cu metoda de conducere, fie cu tehnica de conducere, credem că definirea stilului de conducere este deosebit de importantă pentru a evita confuziile.

Prin stil de conducere înțelegem totalitatea manierelor și particularităților psihofiziologice ale unui conducător (nu a

mal multora) în acțiunile sale desfășurate în cadrul unui proces de conducere. Sint cunoscute multe stiluri de conducere: autoritar, cooperant, antrenant, participativ, democratic, birocrat, elegant etc. Important este că stilul de conducere se referă la un singur conducător și este legat în mod deosebit de trăsăturile, de personalitatea acestuia. În practică, în conducerile de vîrf ale unor unități deseori se vorbește despre stilul de conducere al organului colectiv de conducere. Aici se pare că este vorba de puterea de influență a unuia sau a altuia din membrii colectivului de conducere, care, prin personalitatea și trăsăturile sale caracteristice, cedează o parte din stilul său de conducere și celorlalți, influențând într-un anumit mod și proporție stilul celorlalți conducători.

Se pare că specialiștii au ajuns la concluzia că există atîtea stiluri cîți oameni sint, că există atîtea stiluri de conducere cîți conducători sint. Atîta timp cît stilul este legat de personalitate, el va fi specific fiecărui conducător.

Concluzii generale

UN PROCES de conducere poate fi abordat diferit; abordîndu-l sistemic din punct de vedere al principiilor, metodelor, instrumentelor, procedurilor și tehnicilor pe care le folosește, putem afirma că sintem în stadiul de definitivare a acestuia.

Cum nici în natură nu există numai substanțe pure, atunci nu ne putem aștepta ca această puritate să se regăsească în procesul de conducere. De aceea, nici elementele conducerii, de tipul principiilor, metodelor, procedurilor și tehnicilor de conducere nu sint considerate ca modele în afara adaptabilității.

De altfel, metodele, tehnicile și procedeele noi, perfecționate, nu pot fi aplicate cu succes, decît în urma realizării unor condiții preliminare obiective, dar și a unor factori subiectivi, care pot fi depășiți cu multă ușurință, cum este cazul: a) folosirea incompletă a potențialului unor conducători; b) singularitatea tentativelor pentru metode mai perfecționate; c) rutina; d) teama de a nu risca rezultatele care se obțin cu metoda curentă etc. Asemenea fenomene au fost sesizate și de specialiștii în conducere din alte țări socialiste care experimentează și generalizează metode și tehnici de conducere moderne. Căutările rămîn însă calea spre perfecționarea continuă.

... curier... curier... curier... curier...

Indemnizație

VASILE IONESCU, Craiova. — Din scrisoarea dv. rezultă că faceți zilnic naveta de la localitatea de domiciliu la aceea a noului loc de muncă. Intrucît plata indemnizației de transfer, convenită personalului transferat, în interesul serviciului, în altă localitate decît a domiciliului său este condiționată de mutarea efectivă a celui în cauză în localitatea unde a fost transferat, nu sînteți îndreptățit la plata indemnizației.

Vechime în muncă

ION GHEORGHE, Constanța. — Reconstituirea vechimii în muncă se poate face numai cu respectarea prevederilor Decretului nr. 90/1960 și a Hotărîrii de aplicare.

Personalul poate cere reconstituirea, cu martori, a vechimii sale în muncă, prin depozitiile a doi martori care au lucrat în aceeași unitate în perioada ce urmează a fi reconstituită. Pentru a putea fi luate în considerare depozitiile, este necesar ca organul sindical competent să verifice dacă martorii pot dovedi cu acte că au lucrat întreaga perioadă, la unitatea indicată de personalul în cauză.

Retribuție în proiectare

Ing. ILIE POPESCU, Ploiești. — În anexa 3 la H.C.M. nr. 69/1975, se prevăd condițiile în care se acordă retribuția pentru personalul care lucrează în regie, în unitățile de proiectare de investiții.

Pentru personalul de conducere a unității și pentru șefii secțiilor și atelierelor de proiectare, în cazul nerealizării indicatorilor tehnico-economici prevăzuți, retribuția tarifară lunară și, după caz, indemnizația de conducere, se diminuează cu 20%.

Proiectele sau lucrările nepredate la termen devin condiție pentru acordarea integrală a retribuției și în lunile următoare, pînă la predarea lor.

Majorarea retribuției

ION STĂNESCU, Oradea. — Pentru muncitorii și maistrii cărora li s-a aprobat, prin completarea H.C.M. nr. 73/1975, să primească și după data de 1 februarie 1975 retribuțiile tarifare avute pînă la această dată, dacă lucrează la aceleași locuri de muncă ori în locuri echivalente, majorarea cu 60 de lei lunar a retribuției stabilită prin Decretul pentru majorarea suplimentară a retribuției tarifare a tuturor categoriilor de personal, se aplică la retribuțiile astfel menținute.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr.-ului 36 din 5 septembrie 1975

Actualitatea în agricultură: Condiții tehnico-organizatorice pentru creșterea producției (ing. Teodor Chețan)	1
ECONOMIA NAȚIONALĂ	
Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Optimizarea procesului reproducerii lărgite în cooperativele agricole de producție (lector univ. dr. Petre Ciabănița)	3
Cincinalul 1976—1980: Orientări, ritmuri, eficiență Un produs important pentru civilizația contemporană: hirtia (Petre Cioclu)	6
Ancheta „R.E.” în 32 întreprinderi și centrale industriale pe tema: În ce stadiu vă aflați cu încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială pe 1976? (II) (V. Boescu, L. Țintea)	9
Fundamentarea prin marketing a investițiilor (prof. dr. Constantin Florescu)	12
Tribuna economistului: Posibilitatea de creștere a caracterului operativ al bilanțului contabil (S. Stătică)	14
CONDUCERÉ — ORGANIZARE	
Sistemul de conducere a unităților socialiste (Ion Tomescu, Nicolae Popescu)	15
Cum evaluăm activitatea de conducere a întreprinderii (I) — Aplicația unei metode de determinare a calității conducerilor a cinci întreprinderi bucureștene (ing. Nicolae Haneș, ing. Eduard Bolesch)	17
TEORII — IDEI	
Valențe sistemice ale producției sociale (conf. dr. Virgil I. Ionescu)	19
Școli — curente — economiști: Teoria economică burgheză în căutarea lucidității... (I) (Vasile Pîlat)	22
ECONOMIE MONDIALĂ	
Pe agenda O.N.U. Lichidarea subdezvoltării, cerință primordială pentru progresul întregii omeniri (II) (L. Stroja)	25
Republica Democrată Vietnam: 30 de ani de strălucite victorii (Mihai Nicolae)	27
Tendințe — conjuncturi	28
Piața monetară internațională	29
Date de prognoză	29
Curier. Întrebări — răspunsuri	31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general da redacției), Stere Gioga, Ionița Olteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Combinatul Minier „SUCEAVA“ Gura Humorului

telefon: 116, 203, 376, 416, 540

ÎNCADREAZĂ

muncitori mineri calificați sau necalificați, în vîrstă de 18-50 ani, apți pentru munca în subteran.

Unitatea asigură posibilități de calificare în meseria de miner și alte meserii specifice, prin cursuri de gradul I și II.

Pentru muncitorii mineri calificați sau după absolvirea cursurilor de calificare, unitatea asigură cazare familiilor în apartamente cu încălzire centrală, în centrele miniere Ostra și Broșteni. Pentru tineri și muncitori necalificați, se asigură cazare în cămine de nefamiliști.

Lucrătorii beneficiază de 3 mese la cantină contra-cost, decontarea transportului la încadrare, echipament de uzură și protecție conform normativului.

Retribuția se asigură în acord, după cum urmează:

Specialitatea	Retribuție tarifară lunară	Spor special (la sută)	Spor de noapte (la sută)	Spor de progresi- vitate	Ciștig mediu lunar
Muncitori necalificați pentru subteran	1757 - 2150	10	15	350	2400
Mineri	2626 - 3060	10	15	650	3800
Ajutori mineri	2320 - 2728	10	15	550	3550

Informații suplimentare se primesc zilnic verbal și la telefon, la birourile de personal de la Combinatul Minier Gura Humorului și Exploatarea Minieră Leșu Ursului cu sediul în comuna Ostra, județul Suceava.

confecții în rate

CONFECȚII CU PLATA ÎN RATE vă oferă magazinele Ministerului Comerțului Interior.

Dintr-o mare varietate de modele și țesături puteți alege:

Pentru bărbați:

Costume, pantaloni, sacouri, pardesie, paltoane ș.a.

Pentru femei:

Rochii din tergal, lână și bumbac, fuste, compleuri (pantaloni și bluză), costume taior din aceleași țesături, rochii de seară din mătase naturală, pardesie, paltoane, pantaloni, bluze, fuste, capoate, șorțuri de bucătărie, costume de baie etc.

Pentru copii:

Uniforme școlare din tergal, lână sau bumbac, costume, rochițe, pantaloni, fuste, cămăși ș.a.

Condițiile de vânzare a acestor mărfuri cu plata în rate, către personalul permanent din organizațiile socialiste, membrii cooperativelor meșteșugărești și pensionari, sînt următoarele:

Venitul lunar net	Aconto minim	Număr maxim de rate
- pînă la 1 000 lei	20%	6
- de la 1 000-2 000 lei	30%	6
- de la 2 000-3 600 lei	30%	6
Muncitori și militari	Aconto minim	Număr maxim de rate
Venitul lunar net		
- pînă la 1 000 lei	20%	8
- de la 1 000-2 000 lei	20%	6
- de la 2 000-3 600 lei	30%	6